

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Guldberg.; af Guldberg [i.e.: L. J. Flamand].
Titel Title:	<u>Peder Tordenskjold, Danmarks store Søhelt</u>
Udgavebetegnelse Edition Statement:	2. omarbejdede og forøgede Udgave.
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Pio, 1870
Fysiske størrelse Physical extent:	184 s. :

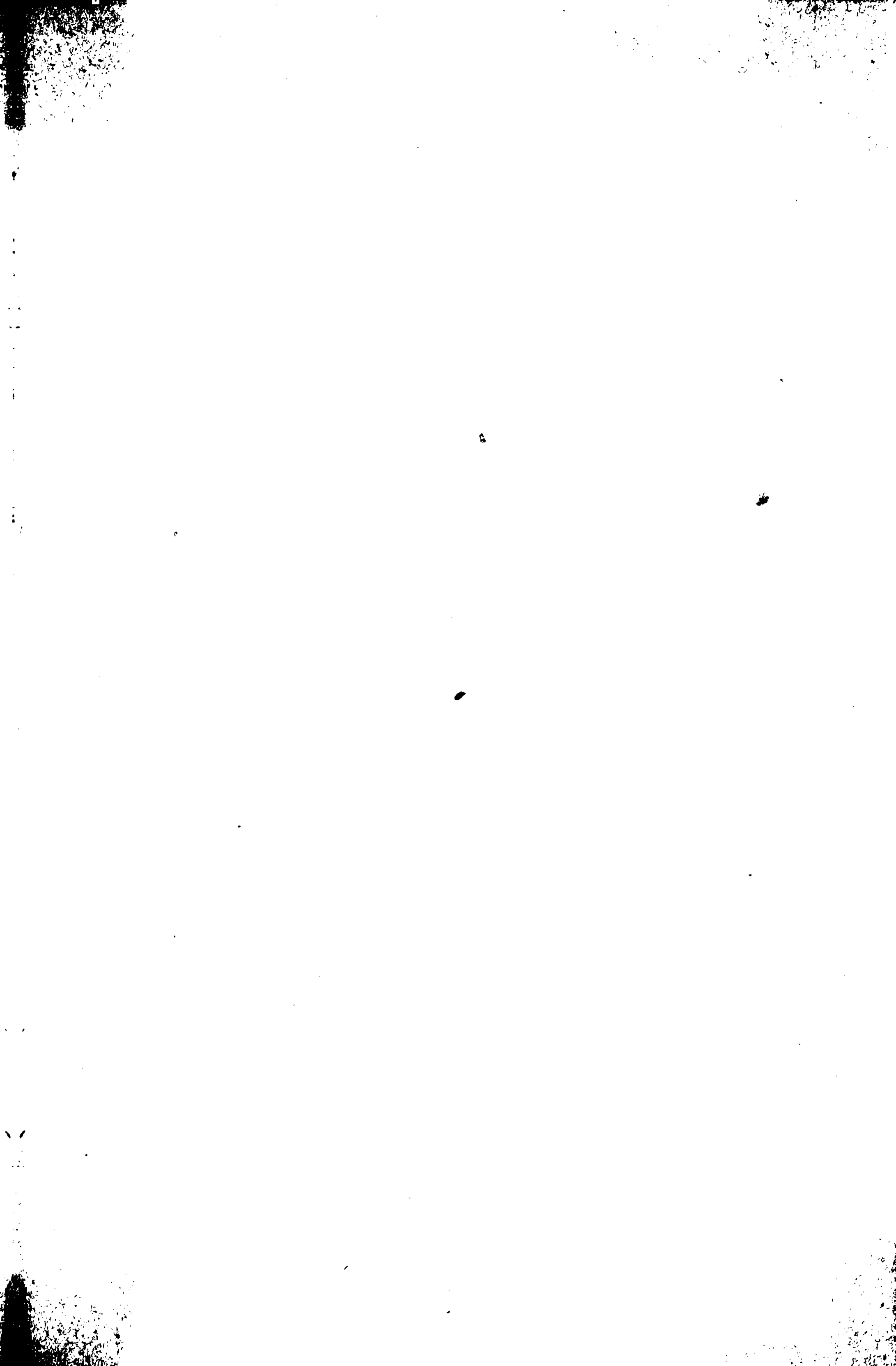
DK

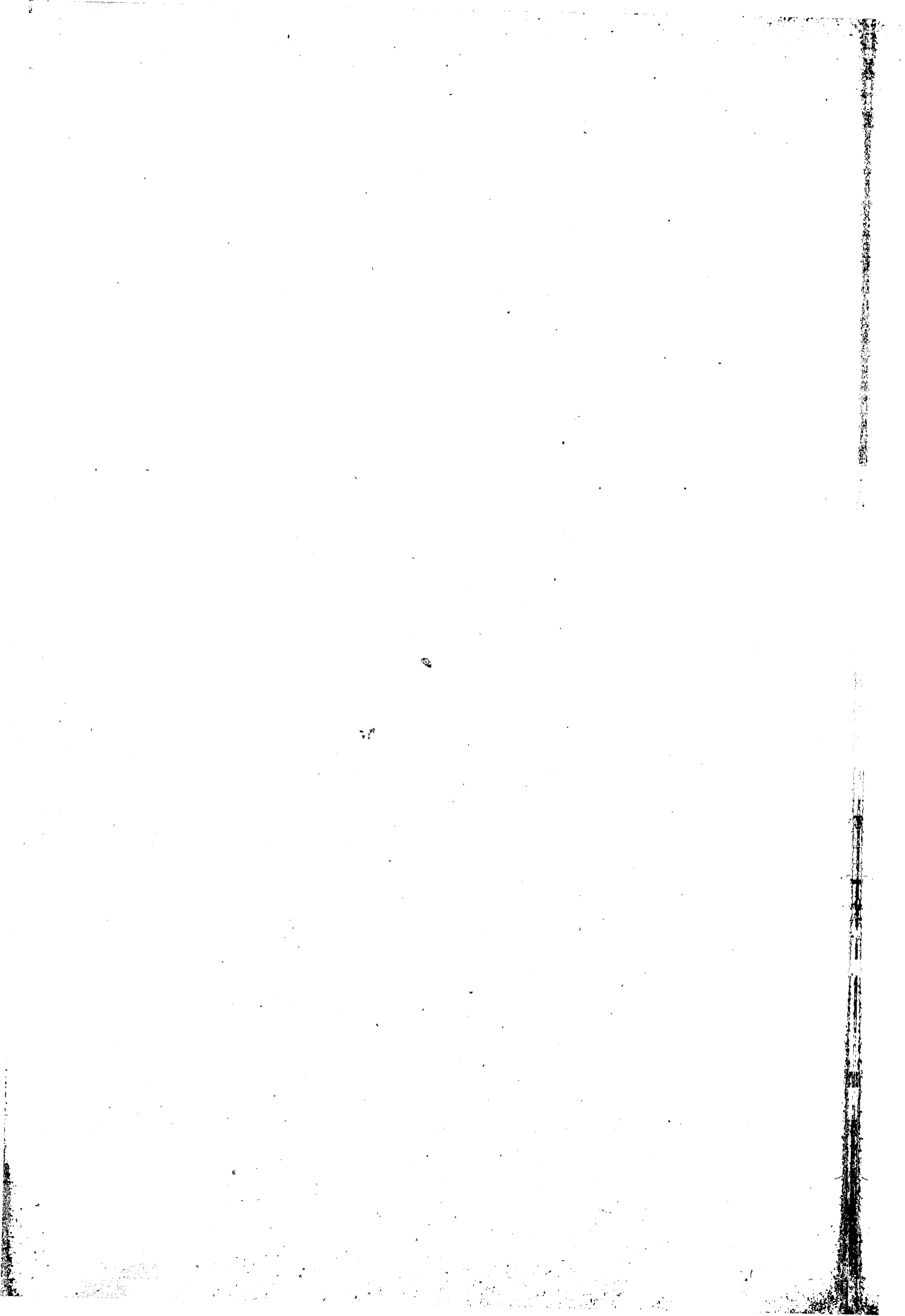
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

I.W Tegner & Kittendorffs lith Inst

T. Jordenskiöld

Peder Cordenskjold,

Danmarks store Søhelt.

af

Guldberg.

Med et portræt af Søhelten.

Med Cordenskjolds Portrait.

Kjøbenhavn.

Boghandler V. Pio's Forlag

Salis B. Salomons Tryk.

1870.

I.W. Tegner & Kittendorff's lith. Inst

P. J. Nordenskiöld

Peder Cordenskjold,

Danmarks store Søhelt.

af

Guldberg.

Anden omarbejdede og forøgede Udgave.

Med Cordenskjolds Portrait.

Kjøbenhavn.

Boghandler N. Pio's Forlag

Eally B. Salomons Tryk.

1870.

Kammerherre, Capitain

Georg Frederik Offo

Baron Zytphen-Adeler,

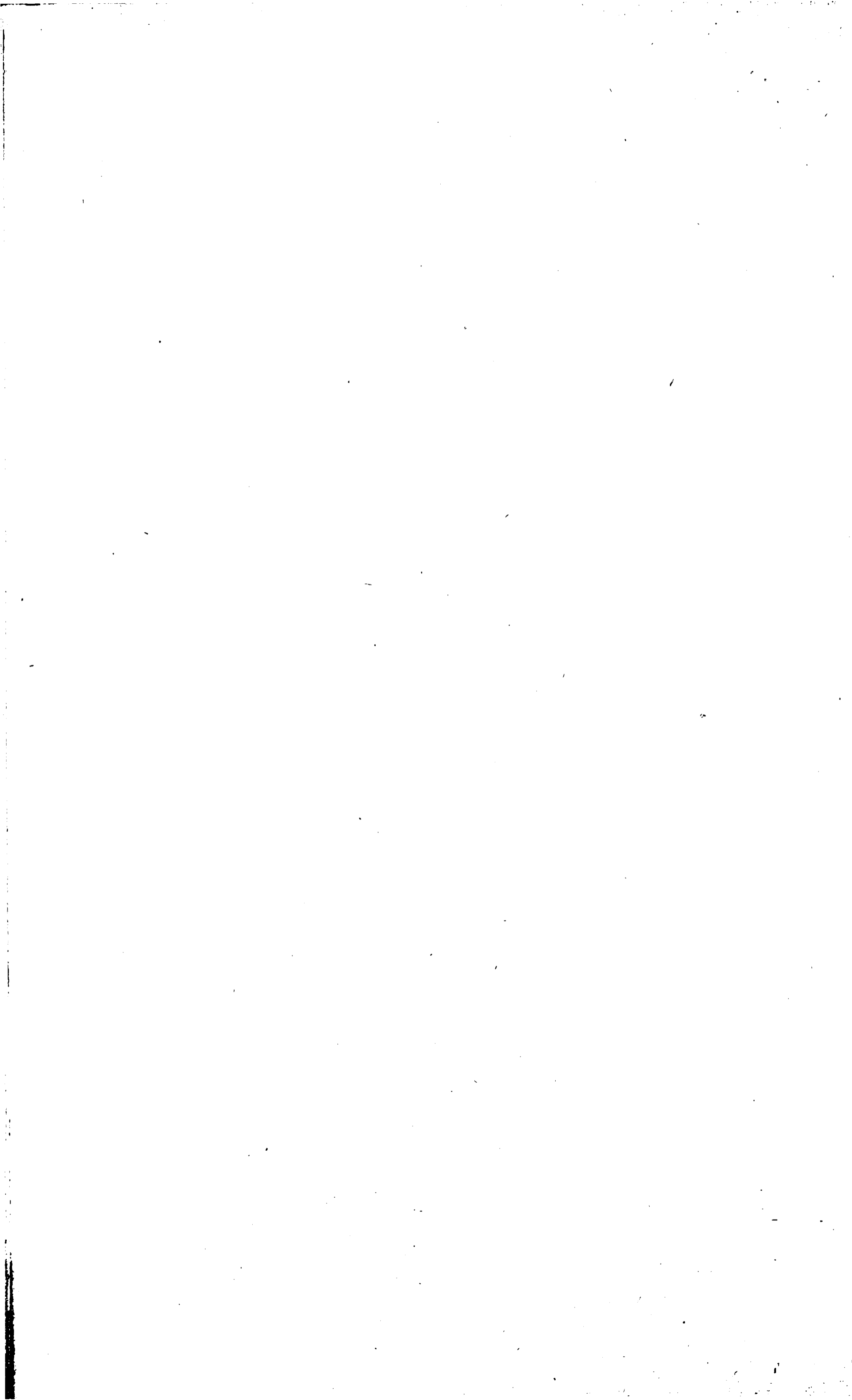
Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd

tilegnes

disse historiske Fortællinger

af

Forfatteren.

I den sidste Halvdeel af det syttende Aarhundrede, den 28de October (gl. Stiil den 18de Octbr) 1690 fødtes der i den gamle Stad Throndhjem i Norge den eventyrligste Søhane, den paa saa mange Søhelte rige danske Arøniker har at fremvise, siden Absalons Broder Asbjørn Snares Tider. Drengen fik Navnet Peder Janzen Wessel, og hele hans Liv, fra Buggen indtil Graven, var et Eventyr, hvilket det danske Folk aldrig er bleven kjed af at læse.

Hans Forældre vare af borgerlig Stand; Faderen var Raadmand og hed Johan Wessel, Moderen hed Maria Schøller. Faderen nedstammede fra en hollandsk Slægt, der var udvandret, og formodentlig fordi en levende Handel fandt Sted imellem Holland og Bergen, havde bosat sig i sidstnævnte By, hvor ogsaa Raadmand Wessel var født. Han skal have været en almindelig agtet Mand, men vistnok meget streng, som maaskee ogsaa kunde være nødvendig, da Ægteparret havde tolv Sønner og sex Døttre, en ganske artig Børneskole, hvorover Fremmede ikke kunde noksom undre sig. Af Sønerne, af hvilke een døde i sin Barndom,

bleve ikke mindre end syv Sømcænd, enten til Orlogs eller paa Handelsfart, af disse var Peder Wessel den tiende Søn, de fire andre studerede Theologi ved Universitetet i Kjøbenhavn, og tre af dem bleve Præster i Norge.

Denne Lyst til Søen i denne Familie skyldte den vist sin hollandske Oprindelse; thi Hollænderne vare dengang de dygtigste Søfarere, som ingen anden Sønation overgik. Man kan nok tænke, at det ikke faldt let, iblandt andre Fornødenheder, at skaffe Klæder til disse Sønner, der vare vilde og uregjerlige, kun lidet agtende paa at holde Hævd over deres Paaflædning, og derfor fortælles der, at Faderen i sin Uergrelse over en af Sønnerne, som formodentlig har været en rigtig vild og gal Krabat, lod sye et Par Buxer af Læder, som han troede vilde være uopslidelige. Men det var langt fra, thi den, som havde faaet denne stærke Paaflædning, var ikke saa snart kommen imellem sine Legekammerater, førend han vilde prøve sine Buxers Styrke, hvorfor han satte sig paa en Slibesteen og lod en af sine Kammerater dreie den rundt, indtil Paaflædningen paa det Sted var bleven betydelig tyndere end paa de andre Steder.

Den sidstomtalte Søn naaede dog en Schoutbynachts Rang i Fædrelandets Tjeneste, men Peder Wessel var vistnok ligesaa vild og ustyrlig som han, og langt fra skabt til et stillesiddende Liv. Da Faderen havde bemærket, at han havde gode Fatteevner, meente han, at han burde studere, men da han saae, at han manglede Interesse for en rolig, aandelig Beskjæftigelse, og at det

var aldeles umuligt for ham, at sidde stille eller være rolig et Minut, opgav han efter et kort Forsøg denne Plan. Havde Faderen formaaet at bevæge Peder til at studere, kunde denne muligen være bleven Præst et Steds i Norge, dersom ikke hans livlige Natur, der forlangte en anden Tumleplads end et Kirkesogn, hvor Bønder skulde høre hans Prædikener, havde gjort ham uskikket dertil, og hans Navn vilde være uddøet tillige med ham selv.

Som ovenfor er sagt, at forholde sig stille og rolig formaaede Wesjel ikke, flaaes var derimod en kjær Beskjæftigelse for ham, og Uglspilstrøger udførte han jevnlig.

Vi ville anføre en lille Begivenhed fra hans 12te Aar, som viser en stor Snildhed.

I et Slagsmaal med flere Drenge, havde en større Dreng taget Parti med hans Modstandere, gjennempryglet Peder dygtigt og endog forfulgt ham hjem med Skjældsord, saa her kunde Ordsproget: Spot og Skade følges ad, anvendes. Han havde kæmpet for en retfærdig Sag, var derfor yderst opbragt paa den større Dreng og grublede i lang Tid over, hvorledes han skulde hævne den ham tilspøiede Tort. „Om jeg saa skulde blive massereret saa skal jeg hævne mig!“ svor han ved sig selv og han vidste ogsaa at holde Ord. Efter nogen Betænkning besluttede han, at afraage sit lange smukke Haar, og derpaa indsmøre sit Hoved dygtigt med grøn Sæbe; thi det var ved at gribe i hans lange Haar eller i hans Øren, at hans Modstander havde faaet Bugt med ham. Forsæt og Handling var, lige-

som senere i hans Liv, eet for ham. Han lod sit Hoved rage og indsmurte det overalt med grøn Sæbe, opledte den større Dreng, og da denne ikke formaaede at holde fast paa ham, fik han snart Bugt med ham, og smurte ham nu saaledes med en medbragt Lamp, at al Lyst til at angribe Peder en anden Gang forgik ham.

Da Faderen mærkede, at hverken Formaning eller Brygl hjalp noget paa Peder's Uregjerlighed, besluttede han, at lade ham lære et Haandværk. Besynderlig nok valgte han det Haandværk, der af alle vist var mindst passende for en saa urolig Mand som Sønnens, han satte ham nemlig i Skrædderlære. Man tænke sig den Dreng, der siden blev en saa stor Helt, sidde med Benene under sig og beskæftiget med et Arbeide som at prikke med en Synaal eller sye et Par Buxer. Han gjorde flere Spilopper, der paadrog ham Brygl af Mesteren, som ved hvert Slag raabte: „nu skal Du s'gu smage mit Gammel-Ol!“

Som vi allerede vide, var Peder ikke den, der lod saadan Behandlingsmaade gaae uhævnnet bort. Da han derfor en Dag gif bag efter sin Mester med nogle Klædningsstykker under Armen, besluttede han at spille ham et Puds, og da det nyligt havde sneet paa Gaden, bukkede han sig ned og lavede sig en dygtig Snee-bold, som han endog dyppede i Vand for at give den Bægt, og stak Skrædderen den i Nakken, saa han kunde føle det.

Nu gif der netop en Dreng bagefter ham, og imod ham foer han derpaa, greb fat i ham, pryglede den grædende Dreng, og sagde: „Jeg skal lære Dig en an-

den Gang at slaae min Mester med en Sneebold i Natten."

Det varede kun en kort Tid, at Peder kunde holde ud at sidde paa Skrædderbordet den hele Dag; han løb derfor bort fra sin strenge Læremester, opholdt sig hist og her et Par Dage, og indfandt sig derpaa i sin Faders Huus. Faderen vilde have, at han skulde igjen vende tilbage til Skrædderen, men da Peder bad faa indstændig for sig, lod Faderen sig bevæge og beholdt ham hjemme i sit Huus, og nu gif da Peder Wessel, som en rigtig Dagdriver, om imellem sine mange Brødre.

Hvad der skulde blive af ham, var ikke let at indsee, thi det syntes at han ikke havde Lyst til nogetsomhelst; at der boede en tilkommende Helteaand i den uregjerlige Drengs Indre, faldt Ingen ind.

Han var nu bleven 12 Aar gammel, da Kong Frederik den Fjerde i Aaret 1704 besøgte Norge og ved den Leilighed ogsaa kom til Throndhjem. Der blev Liv i den gamle Stad, Fester og Illuminationer fandt Sted og Wessel betragtede med Forundring og barnlig Glæde de fornemme Mænd i de prægtige og glimrende Klæder og de skramerede Domestikker, der gjerne omgive en Konge, hvor han opholder sig. Snart sluttede den dristige Wessel Bekjendtskab med nogle Hofbetjente, og ved deres Fortællinger om Kjøbenhavn, om det Liv og den Pragt, der fandt Sted, og om den store Flaade af herlige Orlogsskibe som den store Søhelt Niels Juel

havde ladet bygge, gif det op for Wessel, at der kunde han muligviis blive til noget, og han besluttede derfor at see alle disse Herligheder med egne Dine. I en senere Skrivelse til Kong Frederik yttre Wessel, at han var bleven nedsendt af sin Fader til Danmark, saa man skulde formode, at det var med Faderens Samtykke at han forlod sin Fødeby, som han aldrig siden saae mere, for at komme til Kjøbenhavn, hvor han ventede sig saa meget for sin Fremtid, dog siges der, at hans Afreise til Kjøbenhavn skete hans Forældre og Sødskende uafvidende. Hvorledes det nu ogsaa hang sammen dermed, saa fik han, da han ved sin Munterhed havde vundet Hofbetjentenes Yndest, Tilladelse at slutte sig til dem, og havde saaledes ved den Leilighed Alting frit paa Dverreisen til Danmark.

Da Skibet, han seilede med, gjennemfar Nordsøen og Kattegattet, havde Wessel vist ingen Ahnelse om, at han engang skulde tumle sig og vinde et Navn her, dog nærede han høie Tanker om den Lykke, der forestod ham i Kongestaden.

Men hvor blev han ikke skuffet, og hvor styrtede ikke de Luftkasteller, han havde bygget, sammen, da han stod ene og forladt i den folkerige Hovedstad, uden Penge og uden nogen Bekjendte eller Nogen, som han kunde henvende sig til i sin betrængte Stilling. Forsynet havde imidlertid udseet ham til noget Stort, og tilskikkede det saaledes, at Kongens Confessionarius, Doctor Peder Jespersen, blev underrettet om, at der ombord paa Kongens Skibe med Kongens Følge var kommen en norsk Dreng, der var aldeles hjælpeløs,

med fra Throndhjem. Jespersen var selv en Normand, havde i sin Ungdom gaaet i Skole i Throndhjem, og tog sig derfor af Peder, men rigtignok kun i den ringe Tjeneste som Opvarter.

I denne lave Stilling følte Peder Wessel sig igjen utilfreds, og meente at være skabt til noget bedre. Da det travle Liv ved Toldboden, Sundet med sine mange Skibe, der seilede frem og tilbage, ligesom ogsaa de stolte Orlogsskibe stak ham i Øinene, gif der et Lys op for ham, at paa Havet var der en Virkefreds for ham.

Da netop paa denne Tid, det nylig oprettede Cadetkorps foretog Øvelser paa Holmen med Gevær- og Kanon-Øxcercits, hvilke Wessel bivaanede, bestyrkedes han endnu mere i den Tanke, at Havet var den Mark, han skulde pløie, og at han maatte blive Kadet. Det nylig udfomne Reglement af 17de Marts 1705 bestemte udtryffeligt, at det ikke skulde være til nogen Hinder for at indtræde i Kadetkorpsen, at Bedkommende havde baaret „Liberi“, naar „han kun var kommen af godt, ærligt Folk.“

Det var nu Wessels inderlige Ønske at blive en saadan Kadet, og for at opnaae det, valgte han den lige Wei, nemlig at henvende sig umiddelbart til Kongen, og dristigt, som han var, skrev han derfor et egenhændigt Brev, i Slutningen af Marts 1706.

Brevet, som følger her under neden, viser en smuk Tankegang af en femtenaarig Dreng og giver ogsaa det første Beviis paa den næsten barnlige Hengivenhed

for Kongens Person, som Wessel nærrede sit hele Liv igjennem. Med forandret Retskrivning lyder det saaledes:

„Stormægtigste og allernaadigste Arvefonge og Herre!“

„Udi allerdybeste Underdanighed nedfalder jeg fattige unge Person for Eders Kongelige Majestæt, at som jeg for omtrent to Aar siden er bleven nedsendt fra min gamle Fader Johan Wessel, Eders Kongelige Majestæts allerunderdanigste Raadmand i Throndhjem i Norge, formedelst mine mange andre, nemlig sytten smaae og store Spødkendes Paahæng, at forsøge her-nede min Lykke, og som jeg nu er i Tjeneste hos hans Høicerværdighed Dr. Peder Jespersen, og min Lyst som et ungt Menneske ikke dertil saaledes findes at henslide min Tid, men mit Sind stedse genegent til, Eders Kongelige Majestæt, at exerceres, med Tide dertil at avancere noget Bedre: og nedfalder derfor allerunderdanigst, at Eders Kongelige Majestæt af høie Naade og Misfundsbed vilde allernaadigst forunde og hjælpe mig til at blive en Kadet, at exerceres tilligemed de andre paa Holmen, da jeg al min Tid med Liv og Blod skal stræbe at leve efter allerunderdanigst Bligt til Eders Kongelige Majestæts Tjeneste, tro, aarvaagen og flittig efter al yderste Kraft og Erne. Forbliver Eders Kongelige Majestæts allerunderdanigste, allerringeste Tjener.

Peder Jansen Wessel!“

Frederik den Fjerde synes at have fundet Behag i

den frimodige Maade, hvorpaa Wessels Brev var skreven til ham, tillige har vel ogsaa hans Confessionarius Jespersen anbefalet denne Ansøgning til Kongen og til Holmens Chef, thi samme Aar blev Wessel indskrevet som Lærling ved Holmen, og det paafølgende Aar gjorde han som slet og ret Matros en Reise til Kysten Guinea med en Negerhandler, gif derefter ved sin Tilbagekomst ombord paa en Ostindiefarer og kom i Aaret 1709 som helbefaren Sømand tilbage fra de lange Reiser, med det Vidnesbyrd, at han var ligesom skabt til Søen, at han altid havde været rask til Arbeide, dristig og munter i den haardeste Kuling, og aldrig befundet sig bedre, end naar han i en rygende Storm hang paa Kaaen for at beslaae Seilene, og lod den gamle Kapitain paa den Ostindiefarer, han havde faret med, de varslende Ord falde, „at der var en dygtig Natur i ham, der i Tidens Løb vilde gjøre ham til en stolt Sømand.“

Nu var der da Intet iveien for, at han ifølge disse paalidelige Anbefalinger blev i samme Aar 1709 indskreven som Søfadet, og gjorde som en saadan, efter hiin Tids Skik og Brug, paa ny en Reise til Ostindien, hvorved han forskaffede sig de nødvendige Indsigter i praktisk Sømandskab.

Da Ostindiefareren i det paafølgende Efteraar 1710 paa Hjemreisen i Nordsøen erfarede af et Skib, den mødte, at der var udbrudt Krig imellem Danmark og Norge, vovede dens Kapitain, af Frygt for dens rige Ladning, ikke at fortsætte Reisen til Kjøbenhavn, men

løb ind til Bergen i Norge, for ikke at blive tagen af svenske Krydsere og Kapere.

Fra denne Tid begynde Peder Wessels frigeriske Løbebane, der paa en kort Tid lod ham bestige Grens høieste Trappetrin. I det Paafølgende vil man maa-
ske finde, at der laa et Anstrøg af Naahed i hans Væsen og at hans Mod grændsede til Dumdriftighed, men man maa erindre, at han var opdragen af en streng Fader, der ikke straffede med en let Haand, at han i Skrædderværkstedet intet lærte og at hans Opdragelse først fuldendtes paa Havet blandt raae Sømænd. Han besad derfor ikke den Grad af Dannelse, vi finde hos Nutidens Sømænd og Søfrigere, men den strenge Livets Skole, hvori han gif, lærte ham tidligt at tænke og handle paa egen Haand og udviklede end yderligere de mange gode Egenskaber han besad, som Mandsnærværelse, nforfærdet Mod, varm Fædrelandsfjærlighed, Retsskaffenhed og Udelmod, og det var ved disse forenede Egenskaber, at den djerne Wessel hævede sig høit over sin Tids endog nok saa fjæffe Sømænd.

Ved Ostindiefarerens Ankomst til Norge fik den Befræstelse af Esterretningen om Krigen's Udbrud imellem Danmark og Norge. Ligesfra det 18de Aarhundredes Begyndelse havde et fjendtligt Forhold fundet Sted imellem begge Riger, paa Grund af, at Sverrig understøttede den gottorp'ske Hertug Frederik den Fjerde, der hadede alt Dansk saaledes, at han endog erklærede, at han vilde „udrydde det danske Sprog i alle sine Kir-

fer," i hans Fordringer paa en Deel af Slesvig. I Marts 1700 vare danske Tropper rykkede ind i de gottorpske Besiddelser, hvor de ødelagte de af Hertugen anlagte Skanser og beleirede Tønning. Men strax var Sverrig rede at staae Gottorperne bi, og en engelsk-hollandsk Flaade gik i Begyndelsen af Juli gennem Sundet, hvor den forenede sig med den svenske og bombarderede Kjøbenhavn, dog uden at skade denne By synderligt. Men den 4de August steg den attenaarige Kong Carl den Tolvte, en ligesaa foroven Krigshelt som Tordenskjold, iland ved Humlebæk. Hans Landgang gjorde en brat Ende paa Krigen med den gottorpske Hertug, og Danmark nødsagedes til at slutte en uhæderlig Fred. Men da Carl den Tolvte efter det uheldige Slag ved Pultava flygtede til Tyrkiet, for at ophidse dets Sultan til Krig med Rusland, og tilbragte her fem Aar med unyttige Bestræbelser desangaaende, reiste Danmark sig igjen, fornyede et tidligere Forbund med Kong August den Anden af Polen og Ruslands Keiser Peter den Store, og i Slutningen af Aaret 1709 begyndte det en Krig med Sverrig, ved at rykke ind i Skaane, hvor dog en dansk Armee under Jørgen Ranxau led et stort Nederlag.

Jntet kunde være mere kjærkomment for den unge Wessel end denne Krigs Udbrud, thi under den meente han at indlægge sig et Navn. Han forlod derfor den fredelige og frygtsumme Koffardiemand og begav sig over Land til Christiania, hvor han meldte sig hos den commanderende General i Norge, Baron Løvendahl.

Denne, der agtede den dygtige Borgerlige ligesaa

meget som den Adelige, og var en Mand med Verdens- og Menneſkefundskab, ſaae ſtrar at der boede en Helte- aand i den nittenaarige Yngling. Weſſels Udvortes kunde heller ikke andet end indgyde Tillid, thi hans Tale tilkjendegav en glødende Fædrelandſkjerlighed; og Snildhed og Mod lyſte ud af hans Dine. Endnu i vore Dage indtages vi, ved at betragte hans Portrait, af hans ſmukke og kjække Anſigt med den ſtolte Læbe, med Modets Lyn i Diet og den regelmæſſige Næſe.

Løvendahl indſaae ſtrar, at den unge Mand med det driftige, frimodige Bæſen vilde være brugbar i Fædrelandets Tjeneste. Han gav ham Kommandoen over en Huffert, et lille Skib kaldet „Ormen“, paa fire Kanoner, udruſtet ſom en Kaper.

Hvo formaaer vel at ſkildre den nittenaarige Weſſels Glæde, ved at betroes den høieſte Kommando paa et Skib, at turde tumle ſig ſom han ſyntes paa det Element, der var hans Liv og Lyſt, og gjennemkrydſe Kattegattet i alle Retninger. Hans ungdommelige Phantafie foreſtillede ham den Ære og Hæder, han kunde erhverve ſig ved ſit lille Fartøi og fine fire Kanoner.

Uagtet der i Aaret 1711 rafede en frygtelig Peſt i Danmark, iſær i Kjøbenhavn og Helsingør, fortsattes deſuagtet Krigen imellem Danmark og Sverrig, ſkjøndt ikke med den Kraft ſom tidligere; men det paafølgende Aar kæmpede den danſke Armee med de Svenske i Pommern. Bremen og Berden vare tagne, Stade blev ſkudt i Brand med gloende Kugler og Stralsund beleiredes. I dette Tidrum dækkede den danſke Flaade Handelen i Nordſøen og Øſterſøen; der overſkibedes

Ammunition og Proviant til Tropperne i Pommern, og Tordenskjold var ikke ørkesløs. Han agtede hverken Vinterfulde, Storm og Uveir, naar han ved at udsætte sig for dem kunde bringe Efterretninger om Fjendens Planer; løb hist og her ind paa den svenske Kyst, og kappede flere af Fjendens Skibe. Han vandt ogsaa sin Belgjørerens hele Gunst, thi han bragte altid de paa- lideligste Tidender, hvilket var af største Bigtighed for Løvendahl, som den, hvem det norske Forsvarsvæsen var betroet.

Men netop som fire Maaneder vare henrundne for- andredes Wessels Stilling. Han blev Lieutenant i Marinen, forsat til „Postillon“, en Fregat paa 16 Kanoner, og nedfaldt til Kjøbenhavn, hvor den laa. Ugjerne forlod han sin lille Hukkert og sin Belgjører Løvendahl, der imidlertid lovede ikke at glemme ham.

Paa den Tid var Adelen gjennem Admiralitetet og Commissariatet næsten enemægtig i Søetaten, og naar den Borgerlige ved sin blotte Dugtighed uden Beskyt- tere vilde bane sig Vej til Befordring, vidste man at lægge ham saa mange Hindringer iveien, at det som oftest lykkedes at lukke idetmindste de høiere Grader af Standen for ham. Og besad en Skibschef, der var Adelsmand, denne Kasteaand, der dengang som oftest lammede Nationens Kræfter, da forstod han ret godt imellem sine Officerer. at mærke sig den Borgerlige, der vilde stræbe frem til et høiere Maal end hans Fødsel eller Familieforbindelser tillod ham; og Sub- ordinationen, Befalingernes Form og Indhold, Ind- beretningerne til Admiralitetet, og alle de smaa Dril-

lerier, hvortil det daglige, tvungne Samliv giver Anledning, blev med Fordeel anvendt paa den Underordnede.

Ogsaa Capitainlieutenant Rostgaard, Wessels Chef, hørte til disse Begunstigede, disse fødte Søofficerer paa Flaaden. Han var en Brodersøn af Justitsraad Rostgaard i Admiralitetet og en Fætter til Frøken Anna Sophie Reventlow, hvem Kong Frederik den Fjerde omtrent paa denne Tid bortførte fra hendes Moder og lod sig vie til sin venstre Haand.

Rostgaard var en opblæst, adelftolt Officeer, der nærede en saadan Tænkemaade, som ovenfor er beskrevet, og han ansaae derfor ogsaa enhver Fremadstræben hos Wessel som et Tegn paa et utidigt og dristigt Overmod hos den Borgerlige. Et Brev, man har fra ham, da Rygtet fortalte at Wessel skulde avancere til Capitainlieutenant, karakteriserer ham. Han anmoder nemlig sin Farbroder gennem Anna Sophia, der dengang var bleven Kongens Elskede, at sørge for hans Avancement.

„Den Raison,“ skriver han, „jeg haver til at ønske Skib, er fornemmelig den, at jeg nylig har faaet at høre, at Kongen skulde have i Tanke at avancere en Lieutenant paa „Postillonen“ under mig, til Capitain, hvilket skulde være mig en særdeles Tort.“

Den Forretning, hvortil „Postillonen“ blev brugt, var en af de meest eensformige, som Sølivet frembyder; den skulde nemlig convoyere Handelskibe frem og tilbage over Kattegattet. Desuagtet forsømte Wessel intet Dieblif at udføre hvad der var hans Pligt;

og Rostgaard kunde derfor ikke finde noget at dadle ved hans Nøiagtighed, Raffhed og Marvaagenhed i Tjenesten.

At Wessel, der brændte af Begjerlighed efter at udmærke sig, ikke var meget fornøiet ved at tjene under en saadan misundelig og adelftolt Officeer, som Rostgaard, er ikke at undre sig over, han tænkte ogsaa med Længsel paa sin lille Guffert og sine Krydstoure efter sit eget Hoved i Nordøen, og foresatte sig at gribe den første Leilighed til paany at komme i en mere uafhængig Stilling.

Da Tjenesteforretninger derfor førte ham til Norge i August Maaned 1711, og da han her oftere talte med Baron Løvendahl, undlod han ikke hver Gang at httre, at det var hans høieste Ønske, at der maatte gives ham en selvstændig Commando.

Denne Wessels Øver behagede Løvendahl, og at han nærede en stor Tillid til ham, viser den Omstændighed, at han ikke alene udvirkede for ham, at hans forrige Skib Gufferten „Ormen“, blev ham paany betroet, men endog lovede ham Commandoen over en Fregat paa 18 Kanoner, som han paa sin egen Beføstning lod udruste i Langesund.

I Slutningen af Maret 1711 og langt ind i det følgende Aar krydsede saaledes Wessel atter mellem Jylland, Sverrig og Norge. Han tog vel intet fjendtligt Skib med sit lille Fartøi, men det var dog en Skræk for de svenske Kjøbmænd, det forstyrrede aldeles den svenske Kysthandel, saa intet svensk Fartøi turde løbe ud, og fra den Tid begyndte den svenske

Almue at bruge den Trudsel til deres Børn, naar de vare uregjerlige: „Nu kommer Tordenskjold!“

Omsider, i Marts Maaned, var Fregatten „Løvendahls Gallei“ færdig til at gaae paa Krydstog, og da Wessels Belgjører, Baron Løvendahl, var bleven nedkaldt til Kjøbenhavn, og „Ormen“ var bleven overleveret til en Lieutenant Gralbek, fik Wessel en Instrux fra General Hausmann, Løvendahls Efterfølger som commanderende General i Norge, hvilken beordrede ham til snarest muligt at gjøre sig seilklar med Fregatten „Løvendahls Gallei“, for at krydse imellem Marstrand og Gothenborg paa den ene Side og Skagen paa den anden.

Det syntes ifølge denne Instrux, at General Hausmann har frygtet for at Wessel formedelst sin Ungdom og sit Temperament skulde være for forvoven, thi den indeholdt gjentagne Gange den Befaling: „ei at hazardere sig videre, end som Soldat- og Sømandskab tillader og bevilger,“ og „ei at engagere sig med noget Fartøi, naar han ei fornemmer, at han er Superior.“ Naar han traf paa nogen fjendtlige Skibe, skulde han med Hensyn til deres Størrelse, Montur eller Bemanding, enten retirere sig eller efter befindende Beskaffenhed søge at bemestre sig dem eller de hos dem havende Priser, saa at han udi alle mulige Maader skulde gjøre Fjenden Afbræk, men, som ovenfor er sagt, uden at hazardere sig.

Hufferten Neptunus skulde ligeledes staa under hans Commando paa hans forehavende Krydstogt, og som et Beviis paa den Tillid man satte til ham, tillodes

det ham selv at vælge den Søfficeer, der skulde commandere Neptuneus.

Wessel vidste ved sit kjække, sikke Væsen at forskaffe sig sine Folks Tillid. Faren frygtede han aldrig, den syntes tvertimod at være ligesom en Leg for ham, og som han var overbevist om, vilde faae et Udfald til hans Fordeel.

Den samme Dag han løb ud fra Langesund og tog Courser ad Skaane til, fik han Die paa Kaperhufferten „det svenske Waaben,“ ført af Capitain Niels Krabbe. Det var et smukt, fortrinligt udrustet, hurtigtseilende Fartøi paa 9 Kanoner og med en Besætning af 20 Mand. Det havde i lang Tid foruroliget de danske Koffardskibe, og skyldte det den Hurtighed, hvormed det kunde borttage Skibe uden Convoi og derpaa atter skjule sig i de svenske Havne.

I Begyndelsen brugte Wessel List for at lokke Hufferten; han lod brase Seilene for den, til den var kommen saa nær, at han kunde lange den med sine Kanoner. Da Hufferten bemærkede, at det var en Fregat, søgte den at undsløbe, men Wessel satte alle Seil til, og da den svenske Capitain indsaae, at han ikke kunde undløbe, strøg han sit Flag og overgav sig. Wessel bragte den nu til Stavern, hvor dens Navn: „det svenske Waaben“ blev omdøbt til „det norske Waaben“. Fartøiet brugte nu for Fremtiden sine Stykker imod de Svenske.

I Juni fik han Ordre at følge en Escadre under Schoutbynacht Wilster. I det han frydsede i dens Nærhed, blev det et saa haardt Veir, en orkanmæssig

Storm, der undertiden midt om Sommeren raser over Havet, at Fokkemast og Stænger gif overbord, Rahytsvinduene bleve slagne ind af Bølgerne, saa at han blot med Nød og neppe kunde ved Brug af Pomperne holde Skibet lunds. Søfolkene, der frygtede for at gaae under, begyndte at blive mismodige. Men Wesjel var ikke, som vi allerede have omtalt, den Mand, der lod sig kue af Faren, tværtimod viste han et saa muntert Humeur, at det maatte smitte Mandskabet; thi da Fokkemasten gif overbord, raabte han ironisk: „Hei, det gaaer glædeligt til!“ Denne friske Sømands-Ironi i et saadant Dieblif blev ikke alene et Ordsprog blandt de opmuntrede Søfolk, men høres endnu i vore Dage ofte yttres af mange ved farlige Leiligheder.

Lykken var med ham, som den næsten altid var hans hele Liv igjennem; ved Mandskabets yderste Anstrengelse blev „Løvendahls Gallei“ bragt lykkelig ind til Laugesund, hvorfra den var løbet ud, fik en ny Fokkemast og blev snart saaledes repareret, at den atter kunde gaae ud paa sine Krydstog.

Det var et møjsommeligt Hverv, der var betroet Wesjel, thi det fordrede bestandigt den største Marvaagenhed, og kun enkelte Priser var Frugten af hans Bestræbelser.

Ved Gladstrand mødte han paa sit Krydstog et engelsk Koffardiskib, der ikke strøg Flag for hans Fregat. Det var en Fornærmelse, som hans stolte danske Hjerte ikke kunde taale og snart skulde en Kugle lære Engelskmanden Respekt for Dannebrog. Det var en dygtig Konstabel, der affyrede Kanonen, thi da han

løsnede et Kanonskud, overskød han en Raastang, paa hvilken der stod en Matros, som dumpede hovedfulds ned i Vandet. Den engelske Skipper blev ikke lidet forkræffet herover og strøg øieblikkelig sit Flag, skjøndt temmeligt seent.

Endelig i September Maaned tvang en Storm Væssel til at kappe Anker under Læsjø og søge at redde Skibet i rum Sø. Han mistede vel sin Stormast, dog lykkedes det ham at naae Kjøbenhavns Næhed, og Fregatten blev nu halet ind paa Gammelholm for at blive repareret.

Den danske Flaade beredte sig paa denne Tid til at gaae ned i Østersøen, hvor den skulde dække et Angreb, som en forenet sachsisk og russisk Armee skulde foretage sig paa de svenske Provindser i Tydskland, i Særdeleshed paa Den Rügen. Admiral Gyldenløve, der commanderede den danske Flaade, havde allerede i Juni Maaned gjort et Forsøg af denne Art, men havde maattet søge op under Dragø, overladende Farvandet til den stærkere svenske Flaade.

Gyldenløve drog nu efterhaanden Forstærkning til sig. I Begyndelsen af September ankom en norsk Escadre under Schoutbynacht*) Trøvel, og den 18de September lagde ogsaa Væssels ny tiltaklede og hurtigseilende Fregat „Løvendahls Gallei“ ud igjennem Bommen og kastede Anker ved de andre Orlogsskibe

---

*) Schoutbynacht, en Benævnelser, der var optaget fra den hollandske Marine, svarede til vort: Contre-Admiral.

paa Rheden, for, naar Ordre gaves, at kunne følge den danske Flaade ned i Østersøen.

Den 23de September lettede den danske Flaade Anker, og den kjække Gyldenløve gik nu under Seil for at opspøge den svenske Flaade under General-Admiral Wachtmeister. Endnu samme Dag maatte man for medelst Modvind ankre under Stevns, og nu fik „Løvendahls Gallei“ tilligemed nogle andre letseilende Fregatter Ordre at krydse sig op for at søge Fjenden og holde Die med hans Bevægelser, og de indkomne Rapporter udviste, at den svenske Flaade holdt ind mod Pommern.

Nogle Dage efter, den 26de September, blev Vinden gunstig og med en nordlig Kuling styrede den danske Flaade ned mod den pommerste Kyst. Om Eftermiddagen kunde man fra Skibenes Top see den fjendtlige Flaade ligge tilanfers under Rügen. Gyldenløve, der ligesom Løvendahl, havde bemærket, at Wessel var en Officeer med Conduite og Mod, valgte ham til at bespeide den svenske Flaade, og han udrettede ogsaa dette vanskelige og farlige Hverv til Gyldenløves Tilfredshed. Det var ogsaa kun ved en saadan Aandsnærværelse og saadant Mod, som Wessel besad, at han ved denne Leilighed reddede sig og sit Fartøi, thi i sin Rapport til Flaget forklarede han, efter at han havde angivet den fjendtlige Flaades Stilling, „at han var bleven haardt omringet af sex svenske Skibe, men uagtet de tvende af dem sendte en Deel Skud efter ham, bekom han dog, Gud være Vren, ingen Skade.“

Hvo der var glad, var Wessel med Udsigten til at

deeltage i et Slag med de Svenske, men den Glæde skulde ikke blive ham til Deel. Den svenske Admirals Niemeed var at dække en til Rügen bestemt Transportflaade, men ikke at indlade sig paa et Slag, og han søgte derfor ved gunstige Manøvre at lokke den danske Flaade i Læ af ovennævnte D.

Admiral Gyldenløve, som vilde indlade sig i Slag med den svenske Flaade og indjaae hans Hensigt, søgte nu at forebygge denne. Da den 29de September en gunstig Vind gav ham Leilighed dertil, gjorde han Signal til Fregatterne og de lette Fartøier, at de skulde gjøre Jagt paa den fjendtlige Transportflaade.

Det var en ypperlig Leilighed for den fjæffe Wesjel til at vise sit Mod og sin Snille. Da Transportskibene bemærkede, at de vare udjatte for at blive tagne, kappede strax en Deel af dem deres Anker og lode sig drive paa Grund; desuagtet lykkedes det dog at erobre og brænde omtrent 100 af disse Skibe, der vare ladede med Proviant, Krudt, Munderingsstykker og Armatur, samt flere Heste til Cavalleriet.

Wiedens den største Deel af Transportskibene brændte eller stod paa Grund, forlode to store Skibe af Fjendens Arriergarde Linien og holdt ned mod Rügen, for at ile de betrængte Skibe til Hjælp og redde, hvad der kunde reddes.

Wesjel bemærkede det, og besluttede strax at angribe dem, skjøndt han indjaae, at ingen af de andre Fregatter kunde komme ham tilhjælp. Da de fjendtlige Skibe saae ham nærme sig, gave begge ham det glatte Lag, men ved en heldig Bending lykkedes det

Wesjel at lægge sig saaledes for den ene af dem, at det modtog hans hele Lag agter ind. Kanonerne gjorde deres Virkning, thi paa Wesjels Skib hørte man de Saaredes Skrig og saae en Deel af Taffelagen nedstyrte paa Dækket. Nu vendte den anden Orlogsmand Bred siden til og gav Wesjel det glatte Lag, hvorved Joffemasten paa „Løvendahls Gallai“ gik overbord, og da der nu saaes en tredie fjendtlig Fregat, som holdt ned imod dem, fandt Wesjel dog Overmagten for stor, og trak derfor sit Skib ud af Jlden. Tordenskjold syntes ved denne Leilighed næsten at have Vifingernes bekjendte Grundfætning: fælde Een, angribe Tvende, vige lidt for Tre og uden Skam flygte for Fire, men dengang kjendte man ikke Skytsets Virkning. Den Skade, som „Løvendahls Gallei“ havde erholdt, blev saa godt som muligt repareret og hindrede den ikke i at følge Flaaden.

Den næste Dag var den danske Flaade kommen den svenske saa nær, at dens Kugler kunde ramme den; men den svenske Admiral var ikke begjerlig efter at indlade sig i nogen Kamp med den danske, han trak Flaaden ud af Jlden og satte Courjen ad Carlsrone. Da Vinden henad Eftermiddagen blev ugunstig for den danske Admiral, gav han Signal til at lægge Vest over og gik den samme Dags Aften tilankers under Stevns.

I denne Bataille havde Wesjel, som vi vide, ikke skaanet det Skib, der var ham betroet, det havde modtaget en Mængde Kugler og trængte derfor til en

Hovedreparation, hvorfor han fik Ordre til at føre det til Kjøbenhavn.

General-Admiral Ulrik Frederik Gyldenløve var en af de saa indflydelsesrige Adelsmænd i Sædetaten, der uden Misundelse forstod at vurdere Borgerliges Fortjenester og agtede dem liig med den Adeliges. Han fremstillede Wessels Forhold i sit sande Lys igjennem sin Indberetning til Kongen, hvoraf denne da saae, at den unge Wessel havde gjort Alt, for at opfylde det Løfte, han engang med ungdommelig Frimodighed i sin Ansøgning havde givet Kongen om at blive Kadet, nemlig: „at leve efter allerunderdanigst Pligt tro, aarvaagen og flittig efter al yderste Kraft og Evne“. Ogsaa havde hans Belynder Løvendahl, der var bortreist fra Danmark til Sachsen, paa det Indstændigste anbefalet Wessel og skaffet ham Kongens Tilladelse til i vigtige Sager at indsende sin Beretning umiddelbart til ham selv, hvilket kunde have, og ogsaa havde, den største Indflydelse paa Wessels Fremtid, da han derved formaaede at unddrage sine Rapporter fra Forretningernes sædvanlige Gang, ved hvilke Alt Svæsenet vedkommende blev refereret af Admiralitetets adelige Oversecretair Rostgaard i Statsraadet.

Det kom ogsaa Wessel tilgode, at Kong Frederik den Fjerde, der skattede den Borgerliges Fortjeneste fuldkommen saa høit som den Adeliges, glædede sig over hans Mod, Troskab og personlige Hengivenhed, saa meget mere, som han fra Begyndelsen havde ført

ham ind i den Stand, i hvilken han opførte sig saa hæderligt.

Derfor kunde Tordenskjold smile ad hans tidligere Chef, Capitainlieutenant Krostgaards Skrivelse til Kongen, som vi tidligere have omtalt, og den 14de October 1712 erholdt han Bestalling som Capitainlieutenant, hvorved han blev foretrukket 27 Premier- og 24 Second-lieutenanter.

Wesjel indjaae, at denne Kongens store Naade imod ham, hvorved han blev forfremmet frem for saa mange Adelige, vilde paadrage ham Chicaner og Drillerier af denne Stand, og han benyttede derfor den nuværende Leilighed, til at kunne tale uhindret med Kongen, for at omtale sit inderligste Ønske, nemlig at maatte frydse paa egen Haand i Nordsøen og opbringe fjendtlige Fartøier, da han saa kunde gjøre Hans Kongelige Majestæt mere Nytte end naar han tjente under Andre. Kongen var ikke uwillig til at opfylde dette hans Ønske og raadede ham til at indgive en skriftlig Ansøgning.

I en Skrivelse han desangaaende havde overrakt Kongen, havde han blandt andet ytret, at han skulde bruge de ham allernaadigst anfortroede Binger til at opsjøge Fjenden, men det varede dog noget før han kom til at udfolde dem, thi han blev for det første beordret til at convoyere Handelsfibe imellem Danmark og Norge. Dog benyttede han enhver Leilighed til at minde Kongen om hans Løfte, hvilket kan sees blandt Andet af en Indberetning til ham, dateret den 22de December.

Ved en Lodjes Egenraadighed og Uvidenhed mødte

der ham det Uheld, at hans Skib stødte under den norske Kyst og maatte formedelst Haveri føres til Holmestrand i Norge. Efter at han havde i enhver Henseende retfærdiggjort sig ved et høslagt edeligt Forhør over Vidnerne, endte han sin Skrivelse til Kongen med følgende Ord:

„Gud give, Deres Majestæt allernaadigst vilde tillade mig at frydse, da skulde dette blive oprettet til Deres Majestæts Fornøielse.“

Da Wessel i Martsmaaned 1713 anløb Bergen med en Flaade Islandsfarere, han havde ledsaget derhen, opfyldtes endelig til hans store Glæde hans inderlige Ønske, thi en kongelig Ordre meddeeldes ham, hvorefter det blev tilladt ham efter eget Godtbefindende at frydse mod Svensken. Ved denne Leilighed var det han i en Skrivelse omtalte, at bruge sine Binger til at opspøge Fjenden, men endnu tillodes det ham ikke, thi han skulde først i Sommermaanederne ledsage en Flaade af danske og norske Koffardifarere til Holland.

Da der imidlertid vilde medgaae tre Uger, inden Koffardimændene vare klare til at løbe ud, gjorde Wessel en lille Krydstour til sine kjære Farvande, hvor han erobrede flere smaa svenske Fartøier, og foruroligere de svenske Kyster, saa at Gouverneuren i Gothenborg endelig blev saa opbragt og fjed af den ideelige Virksomhed, som Kystbevogtningen mod en saa dristig Fjende gjorde Fordring paa, at han udsatte en ikke ubetydelig Belønning til den, der kunde tage denne uforskammede Capitain Wessel og bringe ham til Gothenborg.

Wessel var ikke seen, da han fik det at høre, med at byde Gouverneuren Trods. Den 12te August 1713 modtog denne til sin ikke ringe Forundring og Harmen med en svensk Jolle et formeligt Udfordringsbrev, som Wessel havde udstedt fra Fregatten „Løvendahls Gallei“, tilankers udenfor Gothenborg.

Lordenskjold var, da han skrev dette Brev, kun treogtyve Aar gammel, og man kan derfor ikke undre sig over, at det var skrevet, som om det kunde være i den længst forsvundne poetiske Riddertid og i en ridderlig Mand. Han udfordrede nemlig de i Gothenborg Havn liggende Fartøier til at møde med lige Styrke „at det kunde geraade ham selv til Honneur og hans Nation til Advantage“. Han bebreidede Gouverneuren, at han røvede og plyndrede paa en uchristelig Maade paa den norske Kyst med sine mindre Krigsfartøier, og at han havde kunnet gjengjælde det, men havde undladt det, fordi det deri „er ingen Honneur“. Tillige tilkjendegav han ham, at da han saa gjerne ønskede at tage ham til Fange, saa at han endog udsatte en Belønning for den, der kunde gjøre det, saa vilde han underrette ham om, at hans Person stod til hans særdeles Tjeneste, hvis han vilde udsende en af sine Fregatter paa 24 til 26 Kanoner for at afhente ham.

En heel Dag ventede Wessel paa at de gothenborgske Søofficerer vilde give Møde ifølge hans Udfordring, men da de ikke indfandt sig, lettede han Anker og holdt over ad Skagen til. En Miils Wei fra den svenske Kyst, kom der ham to Orlogsmænd imøde,

hvilke tonedede dansk Orlogsflag og Bimpel og skjød to skarpe Skud som Signal for Fregatten til at brase op for dem.

Wessel, der ansaae dem for to danske Orlogsskibe, lagde sig ved Siden af den ene og praiede det paa Sømandsmaneer igjennem Raaberen:

„Dhoi, Skib! Hvorfra?“

„Fra Kjøbenhavn!“ blev der svaret fra det. Men i det samme strøg det det danske Flag, heisede det svenske Kongeflag og skjød to skarpe Skud agter ind i Wessels Fregat.

Nu bemærkede Wessel først at han havde ladet sig skuffe, thi det var to svenske Orlogsskibe „Ny-Elfsborg“ paa 44 og „Kalmar“ paa 50 Kanoner, der ovenikjøbet førte en dansk Prise med sig.

Enhver anden Officeer end Wessel havde sikkert strøget Flaget, førend at indlade sig i Kamp med en saadan Overmagt, 18 Kanoner mod 94. Men saadanne Tanker faldt slet ikke Wessel ind. Da han bemærkede, at hans Folk tabte Modet ved den ulige Kamp, der forestod, opmuntrede han dem paa sin sædvanlige halvspøgende Maade, skjøndt hans Stilling imellem to fjendtlige Orlogsskibe, der kunde lange hans Fregat med en firepundig Kugle, ikke var nogen Leg.

Hvor forundret blev ikke begge Orlogsskibenes Bemanding, da den bemærkede, at Wessel, istedetfor at stryge sit Flag og overgive sig, agtede at indlade sig i Kamp med dem. Deres svære Lag blev raske besvaret af Fregattens 18 Kanoner, han manœvrerede med

Held og Nøiagtighed, og, efterat „Løvendahls Gallei“ havde kæmpet i flere Timer med Svenskerne, klarede han sig endelig fra dem og kom lykkelig udenfor deres Skudvidde. Efter hans Dagbog havde han kæmpet i hele otte Timer med dem, saa han maatte prise sin Lykke, skjøndt dette heldige Udfald af Kampen for en stor Deel maatte tilskrives hans Dygtighed i at manøvrere.

Man skulde nu have troet, at Wesfel havde været rigtig glad, fordi han var undsluppen en saadan Fare; men hans Mod var langt fra kjølnet, thi den Prise, som Svenskeren havde gjort, vilde han gjerne bemægtige sig.

Han vendte derfor først Nord over for at faae Luven fra Fjenden, gif derpaa over Stag, holdt atter ned mod den førmtalte Prise og, lige under Orlogsskibet „Kalmar“ Kanoner, lod han sin Chaluppe gjøre klar til Entring.

Det var en altfor forvoven Handling og den fik ogsaa derfor et slet Udfald, thi „Kalmar“ vendte Bred siden til og gav ham tre Gange det glatte Lag, der splittede Fregattens Mersseil, rev en Blanke af Chaluppen, kastede Fokkemasten overbord, og efterlod en saadan Mængde Huller af Ruglerne i Skroget, at Archelimesteren i sin Beretning paastod, at „Ingen kunde tælle dem“.

Wesfel blev straffet for sin al for store Dristighed, der rettere sagt kunde kaldes Forvovenhed, og fandt derfor at det var paa høie Tid, at trække sig ud af denne saa ulige Kamp. Lykken kunde man sige var her

bedre end Forstanden, thi ikke alene at han havde Medbør og undkom, men hvad der syntes utroligere, der var kun saaret een Matros og slet ingen af Mandskabet dræbt, skjøndt Kuglerne rammede saavel Skrogget som Reisingen.

Istedetfor at prise sin Lykke at være undsluppen saa godt syntes Wessel at være misfornøiet med Udfaldet af Kampen. Da han derfor var indløben i Staværn, hvor Skibet skulde repareres, indsendte han en Rapport til Admiralitetet om denne Bataille.

Han syntes ifølge denne Rapport, at have frygtet for, at Admiralitetet skulde være misfornøiet med, at han havde undløbet Svenskens Overmagt, rigtignok en Tanke, som vist ingen anden end den forovne Wessel kunde være falden paa. Han undskyldte sig derfor saaledes:

„Jeg kunde vel have ladet mig skyde i Synk af dem, men jeg syntes, Hans Majestæt var ei dermed tjent, og Skibene, som vare mig betroede at convoiere, skulde derover have ligget og ventet efter mig, vil derfor formode de naadige Herrer det i Naade optage, haabende at de Svenske har bekommet ligesaa megen Skade som jeg.“

Kun tre Dage brugte „Galleien“ til at repareres og derpaa gik Wessel til Holland for at convoiere den tidligere omtalte Koffardislaade og bragte den lykkelig til Norge den 1ste October 1713.

Han holdt derpaa Søen til midt i December, da Isen tvang ham til at søge igjen ind til Staværn, og

da Søen ikke blev seilbar før i Marts Maaned, opholdt han sig i dette Tidsrum i Norge.

I den foregaaende Tid i Midten af October havde han faaet Leilighed til at drille Gouverneuren i Gothenborg ved at tilstille ham et Brev, hvori han yttrede sig om de tvende imod ham sendte Orlogsmænd paa følgende Maade:

„De tvende Orlogsskibe, som bleve sendte imod mig, beteede sig ikke som det retskafne Mænd egner og anstaaer, idet de skjød med Skarpt efter mig, da jeg praiede „Ny Elfsborg“. Jeg haaber imidlertid, at der af min lille Fregat er bleven dem erstattet saa meget, som af dem blev udgivet, omendskjøndt det var af et ulige Antal Kanoner.“

Under sit Vinterophold i Norge hørte Wessel forskjellige Rygter om Svenskernes Udrustninger, og saasnart Isen i Marts Maaned 1714 begyndte at brække op, gif han paa ny under Seil for at indhente tilforladelig Efterretning om Fjendens Bevægelser i Sverrig.

Den 25de Marts kastede hans Fregat Anker udenfor den lille Havn Torrefov i Skaane, og da han igjennem sin Rikkert havde undersøgt Kysten og intet Mistænkeligt bemærket, lod han sin Chaluppe sætte ud og bemande til en Recognoscering paa Landet. Der blev ikke medtaget noget Skydegevær, da man ikke kunde antage; at der fandtes regulære Tropper der paa Kysten, derimod var Mandskabet bevæbnet med Entrebiler og Haandværer.

En Commando skaanske Dragoner havde imidlertid

Strandvagt her, og de havde, da de saae Fregatten mindste Seil og Chaluppen blive sat ud, skjult sig bag nogle Huse ved Stranden. Wessel steg derfor, intet ondt ahnende, rolig iland med 8 til 10 Mand af sit Mandskab, men neppe havde han fjernet sig tohundrede Skridt fra Strandbredden, førend flere Dragoner sprang frem med blanke Sabler for at affjære dem Tilbageveien til Baaden. Matroserne, der ellers vare modige Folk, søgte ved Synet af dem, at undsløbe og løb saa stærkt de kunde ad Stranden til, hvor Baaden laa, og lode deres Officeer istikken. Wessel, der var bleven staaende, søgte forgjæves med Trudsel og Bønner at holde sine Folk tilbage. Allerede vare tre Dragoner komne imellem ham og Søen, da han endelig besluttede sig til, at følge efter sit Mandskab. Dragonerne ansaae ham derimod allerede som deres Fange, saameget mere, som de bleve vaer, at Roerfolkene allerede havde lagt fra Kysten med Chaluppen. En af Karlene red derfor tæt ind paa Livet af ham, opfordrede ham til at overgive sig, og udraakte sin Haand ganske roligt efter hans Kaarde, i den Overbeviisning, at han vilde række ham den. Men hvor blev han ikke skuffet og overrasket, da Wessel istedetfor gav ham et Hug med sin Kaarde over Haanden, saa han kunde føle det, og smidig, som han var, smuttede bort imellem ham og hans Kammerater med det Udraab: „dengang ei“. Han kastede sig i Vandet, greb Kaarden med Tænderne, og da han var en udmærket Svømmer, svømmede han ud efter sin Chaluppe, snart under og snart over Vandet, forfulgt af de forbittrede Dragoner, indtil Bølgerne sloge op

over Hestenes Sadelgjord. Dgsaa Resten af den svenske Kommando havde nu naaet Kysten, men skjøndt Dragonerne affkøde deres Pistoler, rammede dog Kuglerne ikke Wessel, der naaede uskadt sin Chaluppe og lagde ombord paa Fregatten. Endnu længe kunde Matroserne fra Skibet see de svenske Dragoner heftig gebærde sig paa Kysten, medens Fregatten tog en sydlig Kours for at naae Kjøbenhavn, hvor den bragte de Efterretninger om Fjendens Bevægelser og Planer, den paa sin Krydstour havde kunnet forskaffe sig.

Det var et koldt Bad, Wessel havde været i, thi det var i Martsmaaned; men var han vaad og frofsen, saa fandt snart det modsatte Sted med Matroserne, der havde ladet ham istikken, thi deres Rygge bleve varmede efter Fortjeneste.

Ifølge en kongelig Ordre i Mai 1714 skulde Wessel løbe ud og krydse paa Vestsiden af Norge for at beskytte de Skibe, der handlede paa Nordlandet og Finmarken, thi efter indløbne Underretninger, krydsede der flere svenske Kapere i Farvandet for at vente paa disse Koffardimænd, der i Enden af Sommermaanederne pleiede med deres Ladninger af Fisk, Rensdyrskind og Tran, at søge til deres Hjem.

Paa dette Tog mødte der Wessel en Begivenhed, hvis Følger havde en ikke ubetydelig Indflydelse paa hans tilkommende Skæbne.

Den 26de Juli krydsede Wessel nemlig paa Høiden af Bergen og løb uden at nære nogen Mistanke tæt forbi en Fregat under engelsk Flag. Men saasnart denne var kommen i Wessels Kjølvand skjød den to

skarpe Skud efter ham, som Wessel strax besvarede med tre Kanonskud, det danske Løsen. Den engelske Fregat, der førte 28 Kanoner og 150 Mand's Besætning, løb om paa Siden af „Løvendahls Gallei“, strøg derpaa sit engelske Flag, satte svensk Gjøs til og gav Wessels Fartøi i det Samme sit glatte Lag. Skibet var nemlig rigtignok udrustet fra England og dets Besætning for største Englændere, men det var kjøbt for svensk Regning og var bestemt til at krydse som Kaper i Nordøen.

Det var en uventet Hilsen, som Wessel havde faaet af det under neutralt Flag seilende Skib, men han var ikke seen med at besvare den, skjøndt det fjendtlige Skib var ham betydelig overlegen. Begge Fartøier gave Seilene op og sloges i flere Timer fra Klokken 6 Eftermiddag til henimod 10 Aften, da den svenske Fregat begyndte at sætte Seil til og holdt af for Vinden, i det samme at Besætningen paa „Løvendahl Gallei“ saae en Lue flaae ud imellem dens Skandse og Batteri.

Da Wessel saae dette, satte han alle Seil til, for at indhente Fjenden, som ogsaa snart kom paa Siden af ham og begge Skibe begyndte nu igjen at beskyde hinanden stærkt til henimod Midnat saavel med Kanoner som Musketter. Kampen ophørte derpaa for en kort Tid, thi den fjendtlige Fregat var bleven ilde tilredt, men ogsaa „Løvendahls Gallei“ havde faaet sit Tougværk beskadiget og beholdt tre Grundskud, hvilke nu bleve efterseede og stoppede.

Hele Natten forfulgte Wessel Fjenden; da det gryede ad Dag, lod han Mandskabet forsamle til Bøn, og

strax derpaa faldte Trommehvirvlen Folkene til deres Kanoner. Klokken 6 om Morgenen begyndte Wessels tredie Gang Kampen med Svenskerne, men da den havde været omtrent 4 Timer søgte den svenske Fregat, der var ilde tilredt, og hvis Takelage var ganske forskudt, at undflye. Den satte til saa mange Seil, som den havde i Behold, men blev atter indhentet af Wessels Skib, skjøndt denne paany havde faaet tre Grundskud.

Det var den fjerde Gang, at Kampen fornyedes og den fortsattes nu fra Klokken 10 Formiddag til Klokken 2 Eftermiddag. Det havde været en haardnakket Kamp fra begge Sider og i sin Indberetning til Kongen om denne Bataille, hed det:

„Harde denne Fregat været fra Gothenborg equiperet, skulde jeg næst Guds Bistand have opbragt hennem, men man veed, at de Engelske have Renomee for at fægte vel tilspes med Kanoner, hvorudi de i denne lange Drlog, de have havt, alle ere exercerede.“

Det havde længe været Wessels Hensigt at entre Svenskeren og alt var ogsaa gjort klart til Entring; men Søen, der gif overmaade huult, tillod det ikke. Wessel vedblev derfor Tid efter anden at sende Svenskeren en Kugle, indtil han mod Slutningen af Slaget fik den ubehagelige Efterretning fra sin Constabel, at det hele Krudtforraad, der fandtes paa Skibet, var kun til fire Skud for hver Kanon. Wessel blev imidlertid ikke bekymret over den Tidende, thi han indsaae ret godt, at hans Fjende var saaledes tilredt, at han ikke

kunde hindre „Løvendahls Galei“ i at fare, hvorhen den vilde.

Imidlertid lod han en Jolle sætte ud og med en Trompeter fare ombord paa den fjendtlige Fregat med den Hilsen fra ham: „at det gjorde ham ondt, han for denne Gang maatte lade ham fare, eftersom største- delen af hans Krudt var forskudt.“ Tillige lod han Capitainen bede om „paa Parol at komme ombord hos ham, eftersom han ønskede at bevise en saa brav Sø- mand sin Høiagtelse.“

Men herpaa vilde den engelske Capitain ikke ind- lade sig og foretrak en Samtale igjennem Raaberen, ved hvilken Leilighed Wessel gjorde det besynderlige Spørgsmaal: „om Hr. Capitainen ikke havde lidt Krudt at laane ham“. Herpaa fik han vel et afflaende Svar; men derimod traadte Engelsen op paa Skandsen med et Glas Viin i Haanden, hvilket han tømte paa Hr. Wessels Sundhed under et syvdobbel Hurra fra sin Fregats Mandskab.

Wessel var ikke seent med at besvare denne Ures- beviisning paa samme Maade, hvorpaa begge disse Fjender skiltes ad; den svenske Fregat gik til Gothen- borg, den danske til Christianssand i Norge.

Efter senere Beretninger erfarede man, at de svenske Matroser paa dette fjendtlige Skib havde to Gange villet stryge Flaget, men havde mødt Modstand af den engelske Capitain og hans Landsmænd.

Ved den førte Bataille var der flere Omstændig- heder, som Wessel ved et roligt Overlæg fandt kunde blive lagt ham til Last, hvis de ved en skjæv Beret-

ning blev stillede i et falsk Lys. Det fjendtlige Skibs halv engelske Charakter, medens den største Respect for det neutrale Flag i hans Instrux var ham befalet; den Overmagt, hvormed han gjentagne Gange havde indladt sig, og endelig Kampens besynderlige fredelige Udfald, alt dette kunde saare let fremstilles saaledes, som Wessel havde viist Dumdriftighed og Mangel paa Forsigtighed.

Hadde Wessel kjendt den Misundelse, som flere ved Hoffet nærede, formedelst den Yndest, Kongen viste mod ham, vilde hans Frygt have bleven større. Overkrigssecretairen, Geheimeraad Eichstedt, havde Adelen's datidige Anskuelse om Borgerstanden og var derfor den fremadstræbende, dristige borgerlige Sømand langtfragunstig, ligesaa lidet som J. C. Adeler, der var det Medlem af Generalcommisariatet, som havde størst Indflydelse ved Hoffet. Justitsraad Klostgaard, der havde Sæde i Admiralitetet, var en Farbroder til Wessels Misunder Capitainlieutenant Klostgaard og tillige en Mand, der kjendte slet intet til Spæn, dens Arbejder og Farer, og af hvem man derfor hverken kunde vente den nødvendige Upartiskhed eller Erkjendelse af Wessels Fortjenester.

Wessel havde paa sin Side ingen anden Patroner end Gyldenløve og Kong Frederik selv; men ogsaa Kongen havde man søgt at bearbejde imod ham ved hans Elskede Anna Sophie af Keventlow.

Da Wessel satte sig ned for at skrive sin Indberetning til Kongen, gjorde han sig adskillige af ovennævnte Betragtninger. Han indmeldte, som var rigtigt,

at Fjenden havde begyndt Angrebet; derpaa angav han nøiagtigt den Skade, Fjendens og hans eget Skib havde lidt, til Retfærdiggjørelse af sine gjentagne Angreb.

„Jeg troer,“ skriver han, „at jeg er den Første, der med saa ringe Magt (thi min Komplettering af Mandskab er hundrede og nogle) og 18 Stykker, har kujo-neret saadan en Overmagt af Skib, Kanoner og Mandskab*). Jeg indflyer nu, som altid tilforn, til min naadige Konge og Herre og tilbeder mig Deres Majestæts altid for mig havde store Naade, takkende Gud, som engang tilføiede mig den Lykke, at jeg kunde lade see, det jeg Deres Majestæt tvende Gange forinden haver tilsagt. Jeg recommanderer mig udi Deres Majestæts høie Naade, som en fattig norsk Gut, og lever til min Død allernaadigste Konges hengivne, troe Tjener.“

Efterat Fregatten var bleven repareret, og Besæl, der convoierede en Flaade Islandsfarere, var løben ind til Staværn, blev han ganske rigtig underrettet om, at der havde reist sig et Uveir over hans Hoved, foranlediget af hans tidligere omtalte Uvenner, thi en kongelig Ordre, dateret Gottorp den 14de August 1714, nedfaldte ham til Kjøbenhavn for der „for sin førte Conduite at tiltales.“

Danmarks daværende Konge, Frederik den Fjerde, var en Mand, der ret vel forstod at beundre og skatte mandige Handlinger, hvorpaa vi ogsaa ville see Brø-

---

*) Det fjendtlige Skib havde, som vi bede Læseren erindre, 28 Kanoner og 150 Mand.

ver i denne Fortælling, men man havde naturligviis forestillet ham Wessels Færd som en utilbørlig Forvovenhed, og han saae sig derfor nødsaget til, for Exemplets Skyld, at lade en Krigsret nedsætte i denne Sag.

Wessel lod sig ikke nedbøje af denne Chicane fra hans Fjenders Side, thi han vidste han havde handlet rigtigt og tvivlede derfor ikke om sin Sags gode Udfald. Af en Skrivelse til Admiralitetet i Norge seer man ogsaa, at hans Mod ikke blot var af den fremstormende Beskaffenhed, som man let kunde slutte sig til at antage. Han forundrer sig nemlig over: „at en Deel i Verden endelig vil see vred, fordi man af sin Overmand bliver attaqveret og med Skamme flaaer ham tilbage,“ men stoler tillige paa, „at han alletider vil kunne forsvare det.“ Hvad hans Krudtmangel angik, anførte han, at han havde Mere ombord end Reglementet foreskrev, og ender Brevet saaledes: „Jeg bad min Contrapart, at han vilde laane mig Noget; det vilde han ikke, saa det maa vel saa blive, til det Gud behager, vi findes igjen; saa kan fuldkommes det, som senest var paaveie.“

Wessel nedseilede altsaa nu ifølge Ordre med „Løvendahls Gallei“ til Kjøbenhavn, hvor han ankom i November Maaned. Admiralitetet havde beordret tre adelige Søofficerer at træde sammen i en Krigsret og befalet General-Fiscalen Nikolai Friesse „lovformelig og paa det Nøieste at examinere om Combattens Omstændigheder, samt Alt hvad til Sagens Oplysning behøves at vide.“

Forhøret begyndte ombord paa Fregatten den 11te November. Sagens Omstændigheder bleve undersøgte paa en nøiagtig og næsten smaalig Maade. Wessels Skibsjournal blev oplæst i Retten, en nøiagtig Beregning fremlagt over det Krudt, han havde forbrugt, Fregattens Officerer og elleve af Matroserne bleve edeligt afhørte, Wessel selv examineret paa kryds og tvers, men der blev intet Andet oplyst, end at „Løvendahls Gallei“ først var bleven angreben, at den havde haft det behørigt Krudt indenborde, og at Officerer og Mandskab havde slaaet fra sig af al Magt. Desuagtet lød Fiscalens Klage, at Capitainlieutenant Wessel ved „utidig Courage havde sacrificeret sig og underhavende Mandskab, samt været Marsag i, at hans kongelige Majestæt af Fjendens Kanoner havde lidt ei ringe Skade paa sin Fregat, som ikke uden stor Bekostning igjen var bleven repareret.“ Ligeledes „at bemeldte Capitainlieutenant Wessel løb sin Fjende paa Siden, gjorde ligesom Fred og drak et Glas Biin paa hans Sundhed“, ved hvilket Alt „han var bleven forhindret fra at komme paa sin Post og bedække Finmarks- og Nordlands-Førerne for Fjendens Armateurs“. Paa Grund heraf paastod Fiscalen, at „Capitainlieutenant Wessel ifølge Spørtiklerne skulde betale Mulkt og Processens Omkostninger, samt degraderes, indtil han lærte at bruge bedre Soldatskab.“

Man seer af Fiscalens ovenstaaende Klage, at Mod og Tapperhed vare i hans Dine slet Soldatskab, men Wessel manglede ikke at besvare denne Klage med sin sædvanlige Djærvhed og Frimodighed. Han forsikrede,

„at han i de allernaadigst udgangne Spørtifler ei var sig noget Punkt bevidst, der befalede, at han for en saadan Fregat skulde og maatte echapere. „Jeg mener ogsaa,“ tilføiede han, „at det ikke kan komme min Conduite Noget til Miscredit, at jeg besvarede Fjendens syv Gange Hurra med tre Gange; thi Vre mod Vre er Brug over al Verden, og har jeg forresten noksom ladet see, at jeg tracterede ham som en Fjende. Jeg kan heller ikke negte, at min Fregat har lidt Skade; thi Kanonen er et Instrument, som temmeligt lader sin Effekt see, hvor den rammer, og det var mig umuligt at forbyde Fjenden Fregatten eller Mandskabet at beskadige, med mindre jeg som en Gujan straxen vilde have strøget for første Lag, da hans Majestæt Intet havde faaet tilbage af Fregatten, og mit Renomee da alletider vilde blive kaldet en Poltron.“

Da Forhøret var endt, bleve de dertil hørende Documenter indleverede til Admiralitetet, i hvilket paa den Tid Tordenskjolds Belynder General = Admiral Gyldenløve var Præses. Denne dygtige Søkriger har medes vistnok over, at man vilde tilføie Bessel Uret; han vilde derfor ikke engang oppebie Krigsrettens Dom, men sendte øieblikkelig sin Indberetning til Kongen.

Den 28de October blev Bessel tilfagt at møde paa Slottet. Her traf han en talrig Forsamling, hvor flere af hans Misundere vare tilstede med smilende Minder. Kongen traadte ham vennehuld imøde, roste hans Forhold, beklagede de Fortrædeligheder, han i denne Henseende uforstyldt havde havt, og lykønskede ham derpaa som virkelig Capitain i Søetaten.

Hans Fjender havde saaledes istedetfor at skade ham, bidraget til at han blev forfremmet.

I Begyndelsen af Januar 1715 gif det Rygte, at de Svenske agtede at lade en Flaade stikke i Søen, saasnart Vinden blot nogenlunde vilde tillade det. At Admiralitetets Tillid til Wessels Nøiagtighed og Paalidelighed ikke havde lidt noget Skaar ved det nyligt omtalte Krigsforhør, viste sig ved denne Leilighed, thi det blev ham overdraget at løbe ud med sin Fregat for at skaffe nødvendig Underretning om Fjendens Forehavende. Omtrent paa samme Tid var Schouthynacht Gabel med en Escadre af Drlogsffibe og Fregatter gaaet ned i Østersøen, og til ham var det da at Wessel aflagde sin Rapport. Han havde gjort flere svenske Matroser og en lybsk Skipper, der just seilede ud fra Carlscrona, til Fanger, men da han ikke ganske stolede paa deres mundtlige Beretninger, var han seilet med sin Fregat lige til Byen Carlscrona selv; og, skjøndt han var udsat for Fare, bemærkede han dog igjennem sin Rikkert, at den hele svenske Drlogssflaade laa i Havnen astaklet med strøgne Stænger og Ræer.

Da Gabel fik denne Efterretning, der beviste, at den svenske Flaade ikke saa snart vilde være seilklar, lettede han Anker, hvor han laa under Bornholm og ankom midt i Januar Maaned paa Kjøbenhavns Kjed, hvor man vækkede Isen, for at Skibene kunde hales ind for Bommen.

Under sit Ophold i Kjøbenhavn talte Wessel oftere med Kong Frederik den Fjerde, der vedblev at vise ham den samme Bevaagenhed som tidligere og flere Gange tilkjendegav ham sin Tilfredshed med den Maade, hvorpaa han havde varetaget sin Post i Nordsøen. Derved fik Wessel Mod til at fremkomme med et nyt Forslag til at dække Handelen i dette for Danmark saa vigtige Farvand. Han tilbød sig nemlig, at ville holde Nordsøen reen for fjendtlige Krydsere, hvis man vilde betro ham en større Fregat og tilligemed Commandoen over fem andre Fregatter, der paa den Tid krydsede i Nordsøen. Paa samme Tid kom der Breve fra Norge, hvori man udtrykkelig anmodede Admiraltetet om, at den aarvaagne Wessel maatte atter komme paa sin Post i disse Farvande, hvilket foranledigede Kongen til at laane Dre til hans Forslag. Paa Grund heraf indgav Wessel en Ansøgning til Kongen, hvori han paa en beskeden Maade bad „om Pardon for den Frihed, han herudi tager sig,“ men meente tillige „at dersom de i Gothenborg hidtil havde havt Frygt for den liden Magt, der havde været ham betroet, skulde han nu tilfulde revangere de Hilsener, der Tid efter anden er bleven leverede; thi Gud er bedst bekjendt, at Villien har været god, men Evnen svag.“

Da denne Ansøgning med kongelig Paategning kom til Admiraltetets Betænkning, blev den der af de adelige Herrer aldeles forkastet og det i Udtryk, der syntes at ville straffe Wessel for den Dumdriftighed, han som en Officeer af borgerlig Stand udviste, og

for Fremtiden forebygge, at Wessel ikke indkom med flere lignende Forslag.

„Med Forundring,“ hed det, „havde man gennemlæst Capitain Wessels Memorial, men holdt for, at det ei tilkom ham at bringe i Forslag, hvorledes Nordsøen skulde holdes reen, da det var en Ting, der gik over hans Begreb.“ Man meente tillige „at han allerede havde Marsag nok til at være fornøiet med hans Majestæts Naade og sin egen gode Lykke, da han ved sit første Avancement var bleven foretrukket 25 Premier- og 24 Secund-Lieutenanter, og ved sin Forfremmelse til Capitain iligemaade havde sprunget 9 Capitainlieutenanter forbi, hvilket var al den Lykke, han kunde begjære.“

Tage vi Hensyn til Wessels Landsnærværelse, Mod, Nøiagtighed og utrættelige Virksomhed og Narvaagenhed, saa maa man tvertimod Admiralitetsherrernes Mening, at det, „at holde Nordsøen reen, var en Ting, der gik over Wessels Begreb“, yttre, at der var vel neppe nogen den Tid i Marinen, der var bedre skiftet til dette, end netop ham, men Overmod og Misundelse gjorde sig gjeldende i den Betænkning, Kongen havde forlangt af Admiralitetet om Wessels Plan.

Men uagtet ovenansførte Dom om Wessel kunde Admiralitetet dog bruge ham til at recognoscere de svenske Havne og bevogte Nordsøens Kyster, indtil han i April Maaned blev, efter Schoutbynachts Gabels udtrykkelige Ønske, nedkaldt til Kjøbenhavn.

Gabel havde nemlig faaet Commandoen over en

Escadre, der atter dette Aar 1715 skulde krydse i Østersøen.

Sverrigs Heltkonger, Carl den Tolvte, var efter flere Aars Fraværelse vendt tilbage fra Tyrkiet til Pommern, som dengang tilhørte det svenske Rige. Han havde fastet sig ind i Stralsund, som han kjæft forsvarede, og det var derfor Gabels Escadres Bestemmelse, at forhindre Transporten af svenske Tropper til Pommern, samt bloquere Wismar, Rostock og de pommeriske Provindsler.

Da Wessel den 20de April passerede Kronborg Fæstning, underrettedes han om, at Schoutbynacht Gabel med sin Escadre af otte Orlogsskibe og to Fregatter allerede var stueket i Søen, og der gaves ham en Ordre, ifølge hvilken han snarest muligt havde at forene sig med denne Escadre i Østersøen. Han krydse derfor igjennem Sundet, og hilsede allerede den 21de April Flagskibet under Møen, hvor Gabel havde fastet Anker.

Schoutbynachten vidste vel, at en ikke ubetydelig Afdeling af den fjendtlige Flaade var løbet ud under Schoutbynacht Wachtmeister, men derimod var man aldeles uvidende om, hvor den var, enten den havde holdt ind under Pommern eller havde søgt de danske Farvande under Smaalandene. De letseilende Fartøier fik derfor Ordre at gaae ud paa Recognoscering og blandt disse var Wessel. Efter at han forgjæves var seilet langs med Pommerns Kyst, stod han over til den søndre Bynt af Femern, hvor han da ogsaa omfider opdagede Fjendens sex Orlogsskibe og to Fre-

gatter og fjendte Orlogsflibet „Sophie Hedevig“, fra hvis Krydstop det svenske Schoutbynacht-Flag vaiede. Han var den Første, der bragte Gabel denne Underretning og satte derpaa atter Seil til for at naae Femern. Hele Natten gik hen efter Ordre med smaa Seil imellem Landet og den fjendtlige Flaade, idet han bestandig vendte fra og til og holdt stadigt Udkig; thi det var magtpaaliggende, at den svenske Escadre ikke undslap, da det var Gabels Beslutning at angribe den næste Dag.

Det var den 24de April om Eftermiddagen omtrent Klokken 2, at den hele danske Escadre, ialt elleve Orlogsflibe og Fregatter, 498 Kanoner imod 313 svenske, altsaa med en betydelig Overmagt frem for den svenske, i Slagorden holdt rumskjødss ned mod Femern. Det var her hvor

„Bølgerne blev farvede saa røde,
Da fjerde Christian mod Svensken drog,
Af tre og tyve Saar man saae ham bløde,
Dg dog paa Flugt han Svenskens Flaade jog.“

Saa snart den danske Escadre fik Fjenden i Sigte, blev Blodflaget paa „Prinds Christian“ heiset under et almindeligt Hurraraab af Mandskabet og ni Kanonskud. Fregatterne skulde for det Første ikke tage Deel i Slaget, men vente paa nærmere Ordre, og Wessel maatte saaledes til sin store Uergrelse i de tre første Timer være blot Tilskuer til den blodige Leg, der fandt Sted for hans Dine.

Den danske Flaade vedblev i Slagorden at holde ned mod de svenske Skibe indtil paa et halvt Kanon-

skuds Afstand. Fregatten „Løvendahls Gallei“ laa med opbrusede Seil udenfor Skudvidde, og man kan nok tænke, at Wessel og hans Mandskab have med stor Interesse havt Die med Slagets Gang.

Det svenske Orlogsskib „Nordstjernen“ var det første Skib, der fra sin Bagbordside gav det glatte Lag mod det danske Orlogsskib „Island“, der i samme Dieblif dreiede til Vinden og besvarede den dødbringende Hilsen med sit Styrbordslag. Da det danske Schoutbynachtskib derpaa kom ned, aabnede „Sophia Hedevig“ og dens Secundant en frygtelig Ild paa det. At Laget havde truffet „Prinds Christian“ saaes tydeligt af Taffelagens flagrede Laser og paa den Vanskelighed, hvormed „Prinds Christian“ lystrede sit Roer for at vende Bredside til og besvare Laget.

Slaget blev almindelig, eftersom det ene danske Rangskib efter det andet kom nærmere. Snart var Alt indhyllet i Røg og Damp, der kun af og til hævede sig iveiret og som trak hen i Læ over de svenske Skibe.

Endelig Klokken 5 om Eftermiddagen gav Gabel Signal til Wessel at angribe den svenske Fregat „Hvita Ornen“, paa 30 Kanoner, hvilken laa tæt i Læ af de svenske Orlogsmænd. Det var en vovelig Gjerning, thi for at udføre denne Ordre, maatte Wessel passere den fjendtlige Linie og udholde det glatte Lag fra flere Rangskibe, hvilket han dog besvarede af alle Kræfter. Det lykkedes imidlertid ikke den fjæffe Wessel at komme paa Siden af den hvide Orn, for at give den det glatte Lag, thi den traf sig bestandig i Læ af Orlogsskibene. Det kunde kaldes heldigt,

at „Løvendahls Gallei“ slap for saavidt uskadt af denne voldsomme Jld, at kun een eneste Mand blev dræbt og to saarede. Dens Taffelage var derimod noget forskudt og Skroget havde faaet et Grundskud i Vandgangen, der dog snart blev stoppet.

Den fjendtlige Jld begyndte efterhaanden at sagt-nes; det svenske Schoutbynachtskib gjorde endnu et for-
trivlet Forsøg paa at gjennembrude de Danskes Linie for saaledes at naae rum Sø, men det blev viist til-
bage ved en voldsom Kanonade, og holdt derpaa
tilligemed hele den svenske Escadre af for Vinden hen-
imod den flensvigske Kyst, forfulgt og stærkt beskudt
af de danske Skibe.

Den svenske Flaade var nu indesluttet i det snevre
Farvand imellem Femern, Holsteen, Slesvig og Fyen,
hvor Fjerde Christian, Mund og Juel engang havde
kæmpet, og det var ikke af liden Bigtighed at for-
hindre Fjenden fra at undslippe i Nattens Mørke.
Gabel kaldte Wessel ombord til sig, han vidste at han
var den aarvaagreste og paalideligste Officeer til det
Hverv, og paalagde ham, at holde Die med de fjendt-
lige Skibe.

Da Wessel havde overtaget denne ansvarsfulde
Post, fastede den danske Flaade Anker under Femern
for at Mandskabet kunde komme til at udhvile sig,
men Wessel holdt hele Natten „Løvendahls Gallei“
under Seil, ved bestandig at vende fra og til imellem
Lolland og Holsteen.

Den hvide Drn havde benyttet Natten til at ar-
bejde sig op i Farvandet, og i Dagbrækningen bemær-

fede Wessel, hvorledes den tæt ved Vinden søgte at naae det lille Belt og allerede var kommen tre Mile til Luvart for Flaaden. Efterat have vedholdende jaget den i flere Timer og efterat have forceret „Løvendahls Gallei“ med saamange Seil, som den paa nogen Maade kunde bære, lykkedes det endelig Wessel at nøde den fjendtlige Fregat til at vende, og nu maatte den atter holde ned mod den svenske Flaade, der gjerne havde benyttet en opstaaende Kuling og søgt at naae Storebelt, men Strømmen var for haardt imod, saa den maatte holde ned ad Kielerbugt, hvor den satte sine Skibe paa Grund ved Bylk, og søgte at ødelægge dem, for at Dansken blot skulde erobre nogle Brag. Ogsaa den hvide Oru løb paa Grund tæt agter om det svenske Schoutbynachtskib.

Saasnart Wessel om Morgenen havde gjort Signal til den danske Flaade, at de svenske Fartøier stode paa Grund, lagde han sig tilankers i et godt Kanon-skuds Afstand fra Fjenden. Kort efter lod Schoutbynacht Wachtmeister vaie et hvidt Flag fra sin Kompanie*) til Tegn paa, at han vilde give sig, men havde imidlertid vendt sine Skibes Kanoner ind mod Dækket for at ruinere dem ved Grundskud.

Dette var Noget som den aarvaagne Wessel ikke vilde tillade, han lod ham derfor ved en Lieutenant og en Trompeter i en Chaluppe underrette om, at dersom han ikke sparede Skibene, vilde Gabel heller ikke spare Mandskabet, og holdt da Wachtmeister inde med

---

*) Flagstedet agter over Kabytten.

at ødelægge sine Skibe, fastede sin Kaarde overbord og overgav sig til Wessel.

Den danske Flaade havde imidlertid forladt den Blads, hvor den havde ankret om Natten, og nu blev de Danske, da den havde lagt sig en halv Miil fra den flensvigiske Kyst, fra Skibenes Stortop Vidne til deres Seir, da man derfra tydeligt kunde see det hvide Flag vaie fra de svenske Skibe. Da den svenske Schoutbynacht, nedbøiet af den tunge Skjæbne, der var mødt ham, forlod „Løvendahls Gallei“ for at begive sig til Flaget, hilste den høflige Wessel ham med syv Kanonskud og førte ham ombord til Gabel, der modtog ham med megen Agtelse. „Hvor er Eders Kaarde?“ spurgte han den svenske Schoutbynacht.

„Den er borte,“ svarede Wachtmeister, „en fangen Mand maa finde sig i at undvære den.“

Da spændte Gabel sin egen Sølvkaarde fra Siden og gav ham den.

Seiren havde været fuldstændig men Tabet paa Svenskernes Side havde været overordentlig, de havde serhundrede Døde og Saarede samt nittenhundrede Fanger. Danskens Tab var fem og tredsindstyve Døde og tohundrede og tyve Saarede. Det lykkedes efterhaanden at bringe de landsatte svenske Skibe af Grunden, og flere af disse kunde benyttes, saaledes 3 Dr-logskibe paa 74, 50 og 40 Kanoner samt to Fregatter, af hvilke den ene var „Hvita Ornen“.

Fra alle Skibene udcommanderedes der nu daglig Mandskab til at bringe de svenske Skibe af Grunden og gjøre dem seilfærdige. Ved dette Arbeide var Wess-

sel ogsaa den, der først fuldendte det, der var ham paalagt. Efterat han derpaa havde faaet sin Ordre, seilede han ind til Frederiksort med den hvide Orn, og hilsede Flaget med ni Kanonskud fra den erobrede Fregat.

Der var en Glæde over hele Danmark formedelst denne Seier. Paa alle Skibene holdtes der en høitidelig Gudstjeneste, fra Kaanoffer og Toppe, fra Stager og Banter vaiede der Flag og flagrede der Wimpler. Paa hvert Skibsdæk blev der lagt ti Tønder Godtøl, af hvilket Matroserne kunde drikke saa meget de vilde. Hædersmedailler bleve uddeelte til alle Cheferne og Avancementer fandt Sted.

Da Kongen, der paa den Tid var i Slesvig, kom ombord paa Gabels Skib, ophøjede han Seierherren til Viceadmiral og Kammerherre, blev derpaa med sin Stab til Taffels hos ham, og en uafbrudt Skydning med Kanonerne forkyndte de Skaaler, der bleve drufne ved denne Leilighed.

Kommandoen over den hvide Orn blev lovet Wessel, der var glad over at ombytte sin Fregat paa 16 Kanoner med den hvide Orn, der førte 30 og var et udmærket smukt og hurtigseilende Fartøi.

Wessel fik ikke Leilighed til at hilse paa sin kongelige Belgjører, thi førend dennes Ankomst paa den danske Flaade havde han maattet forlade denne med sin Prise for at føre den til Kjøbenhavn, hvor den skulde repareres. Da han den 12te Mai steg i Land paa Hovedstadens Toldbod modtoges han af de jublende Kjøbenhavnere, der vare strømmede hid, for at

betragte den Prise, Wessel bragte med sig, og paa hvilken det svenske Flag vaiede under det danske.

Wessel overbragte Gabels Rapport om Slaget, men da Kongen, som vi vide, var i Slesvig, kunde han i sin Hjertens Glæde over Seiren ikke lykønske ham personlig, men tilskrev ham derfor et Brev, som gav et Beviis paa den inderlige Hengivenhed Wessel nærede for Frederik den Fjerde. Han endte Brevet med følgende Ord:

„Den almægtige Gud velsigne min allernaadigste Konge med al selvbehagelig videre Seiervinding i over sine Fjender; det beder den sin Gud om, der lever med Liv og Blod min allernaadigste Arveherres og Konges allerunderdanigste troe Tjener.“

Danmark var paa denue Tid Sverrig aldeles overmægtig. England og Hannover, Rusland, Preussen og Sachsen stod det i Venstab med, og en allieret Armee, ved hvilken Kongen selv var tilstede, erobrede i Sommerens Løb Svenskpommern. Vel var Carl den Tolvte, som vi have omtalt, vendt tilbage det foregaaende Aar fra Tyrkiet til sine tydske Provindsjer, men kunde ikke tilbagetrænge den forbundne Armee.

Wachtmeister skulde have undsat Svenskerne i Pommern, som mislykkedes ham, men nu sendte Sverrig en Flaade paa eenogtyve Linieskibe med 1380 Kanoner foruden en Deel mindre Skibe under Admiral Clas Sparre. Først i Midten af Juli Maaned, kom den danske Flaade under Admiral Peder Raben i Søen, men var altfor svag til at angribe Sparre, som der-

for uden Hindring landsatte Tropper og Krigsfornødenheder ved Fasmund.

Den danske Admiral holdt sig imidlertid frydsende imellem Stævn og Rygen, forventende Forstærkning. Endelig kom denne og nu var han med Hensyn til Linieskibe ligesaa stærk som Svensken, men havde dog omtrent 100 Kanoner mindre end denne, foruden enkelte mindre Skibe.

Men uagtet det mindre Kanonantal besluttede den kjække Raben dog at op søge og angribe den svenske Flaade, og i Bronervigen udenfor Fasmund under Rygen kom det ved Middagstid til Slag. Dette varede ligesom det med Wachtmeister til det blev mørkt; da traf den svenske Flaade sig mod Nordost, uden at den havde lidt noget afgjørende Nederlag, skjøndt Slaget havde varet i fulde otte Timer og det meget blodigt.

Den svenske Flaade var imidlertid ikke lidet medtagen, og havde den danske forfulgt den paa dens Seilads til Carlsrona, vilde den vist være bleven slaet, men saa slet var der fra det danske Commissariat sørget for Skibenes Munitiøn og andre Fornødenheder, at de ikke saae sig istand til at forfølge Fjenden formedelst Mangel paa Krudt. Besæl var overalt med hvor det gik bedst til, recognoscerede bestandig Fjenden, kæmpede med, hvor det lod sig gjøre, og bragte altid de paalideligste Efterretninger til Flaaget. I Slaget forsvarede han med Lyst og Mod sin Post og indtog endog en lang Tid i Linien med Orlogsskibene Orlogsmanden „Svanens“ Post, som af Mangel paa Krudt havde maattet trække sig ud af Slaget.

Sparre gik til Carlscrona og saaes ikke mere i Søen i det Aar. — Baade Danske og Svenske havde lidt et stort Tab og ingen af dem kunde fremvise noget Pant paa Seieren. Svenskerne havde mistet to Admiraler og Dansken een. Den danske var den gjæve Just Juel, der faldt i sin kraftigste Alder truffet af en tolvpundig Kugle. Seiren var allerede vis, da hans Skib „Justitia“ henimod Aften blev angreben af Schoutbynacht Wilster, der tidligere havde staaet i dansk, men nu stod i svensk Tjeneste og som skal have haft et personligt Mellemværende at afgjøre med Just Juel.

Natten efter Slaget ved Nygen, gav Admiralen Wesjel Ordre, at holde sig imellem begge Flaaderne og iagttage Fjendens Bevægelser. Ved Midnat, benyttende sig af Mørket, gik han midt ind i den fjendtlige Flaade, men stødte ved den Leilighed mod et fjendtligt Drlogs-skib med en saadan Boldsomhed, at hans Bogspryd tog dets Lanterne og Flagspil overbord.

Paa samme Tid bemærkede han, at Drlogs-skibet, der var paa 64 Kanoner, havde alle sine underste Stykporte lukkede, hvoraf han meget naturlig sluttede, at det vistnok havde lidt saa meget i Slaget, at dets Mandskab for en stor Deel ikke var istand til at gjøre Tjeneste, og end mere fandt han sig forvisset herom ved den almindelige Forvirring, der fandt Sted paa det fjendtlige Skib, da Sammenstødet skete.

Først efter nogen Tids Forløb raabte den svenske Capitain over til ham: „hvad Skib giver I Eder ud for?“

Wessel svarede paa Svensk, som han talte som en Indfødt, at det var den nybyggede Fregat „Velkomsten“ han førte.

„Hvad er Eders Navn,“ spurgte Wessel derpaa og Gjensvaret var:

„Capitain Søstjerna, førende Orlogsskibet „Djel.“

Wessel fik nu Lyst til at entre Skibet, og søgte paa alle Maader at bevæge sine Folk dertil, men de vare ikke til at overtale, thi de vare af den Formening, at deres Capitain vilde derved føre dem til den visse Død. Han maatte bede eller true: Mandskabet vedblev dog sin Bægring.

Men nu raabte den svenske Capitain til ham: „Hvorfra kommer Fregatten „Velkomsten“ nu?“

Wessel gav vel et Svar, men det maa have forekommet Svenskeren noget mistænkeligt; thi han raabte paany til Wessel: „holder J Eder ikke borte fra min Side, giver jeg Eder det glatte Lag.“

Wessel var ikke seen med at svare: „Hvis J gjør det, saa kan J vente Eder eet igjen.“

Nu fulgte der en Mustetsalve fra den svenske Orlogsmænd, formodentlig fordi man i den Forvirring, der herskede paa Skibet, ikke kunde løsne Kanonerne.

Wessel besvarede strax denne Hilsen med et glat Lag.

Den svenske Capitain havde ingen Lyst til at indlade sig med Wessel, og søgte at undflye, idet han lod sætte Seil til alt hvad trække kunde.

Det synes som om Wessel endnu ikke kunde opgive den Tanke, at tage dette Skib, thi han forfulgte det

lige i dets Kjølvand, fatte Raaberen for Munden, og raabte til Svenskeren:

„Det er en evig Skam for saadant et Skib at løbe for en Fregat. Dersom J ikke holder Stand, tjener J Ederes Konge som en Canaille og skal til evig Tid ansees for en Kujon og Boltron.“

Da „Djel“ bestandig fjernede sig mere og mere, blev Wessel forbittret over Capitainens Cujoneri og raabte atter igjennem Raaberen til ham:

„Dersom J ikke holder Stand, saa skal J for Fremtiden istedetfor Søstjerna blive kaldet Bengelstjerna.“

„Men alt dette,“ siger han i sin Indberetning til Admiralen, „med Mere, som var endeel haardere, kunde ikke hjælpe.“

Havde Wessels Mandskab ikke været gjenstridigt, er det at antage, at han saare let, da Svenskerne endnu ikke nærrede nogen Mistanke, kunde have entret og bemægtiget sig det svenske Orlogsskib.

Kort Tid efter krydsede Wessel i en haard Kuling under Kysten af Nygen, da han bemærkede et Linieskib og en Fregat og seilede strax ned mod dem, for at undersøge hvad det vare for Skibe. Han heisede det danske Orlogssflag hvorpaa begge fremmede Skibe gave deres Mersseil op og heisede det svenske Flag.

Admiral Raben, der formodentlig kjendte hans Forvovenhed, havde paa en Maade i sin Ordre, forbudt ham at indlade sig med en Overmand, men Wessels stolte Sømandshjerte kunde ikke finde sig i at flye endog for sin Overmand. Han indlod sig i en Kamp med begge Orlogsmændene i flere Timer under en uafbrudt

Kanonade og det i en saa ringe Afstand, at man kunde bruge Musketter. Det var en stor Fordeel for ham, at de svære fjendtlige Skibe, formedelst den hule Sø, ikke vovede at aabne deres underste Kanonporte, hvilket han vel ogsaa havde beregnet, og han, der forstod at manevrere, holdt sig derfor bestandig i Læ af dem, og hver Gang de fjendtlige Skibe satte Seil til, løb han for dem. Da to Timer var henrundne, bleve Svenskerne endelig kjede af at have med ham at bestille, og holdt af for Vinden, men nu begyndte Wessel at forfølge dem. Da traf en Kugle hans Stormast, saa den gik overbord med hele Taffelagen. Men herpaa agtede den uforfærdede Sømand ikke det mindste, skjøndt Fjenden atter kom tilbage og hans Folk begyndte at knurre over hans Forvovenhed.

„Jeg blev dog ikke forkrømt,“ skrev han til Admiralen, „slog paa dem igjen, det bedste jeg havde lært, saa de paany begyndte at retirere.“

Men nu blev ogsaa Taffelagen paa hans Fokkemast saa forskudt, at den for største Delen gik overbord, men desuagtet forfulgte han endnu Fjenden en Stund for en Fok.

I sin Rapport til Admiralen tilstod han, at havde han vidst, at det var saadanne Krydsere, skulde han nok have holdt sin Næse fra dem, „men,“ tilføjer han, „havde jeg været saa heldig at faae saa stor Avantage over dem med Master og Stænger, som de over mig, skulde jeg vist, næst Guds Hjælp, have faaet en af dem til at danset med.“

I Slaget var Fjenden bleven ilde tilredt, da Wes-

sel den hele Tid skød med Lænkeflugter og Knipler, en morderisk Ladning, som i vore Dage er gaaet af Brug, men den hvide Drn var heller ikke gaaet Nam forbi, den havde otte Mand dræbte og elleve saarede, og havde faaet et svært Grundskud. Efterat Slaget var endt, roste Wessel sine Folk og uddeelte Drikkevarer blandt dem.

Da „den hvide Drn“ i halv synfærdig Tilstand kom til Flaaget, beordredes den til at gaae til Kjøbenhavn for at blive repareret, og nu indgav hans Matroser en Klage over ham, og vægrede sig for længere at fare med ham, fordi hans Forvovenhed var altfor stor.

Med denne Klage ledes man let til at troe, at Wessel har været haard og uretfærdig mod sine Folk; men den Begeistring, han til sine Tider formaaede at indgyde sit Mandskab, saa det uden Betænkning fulgte ham i enhver Fare, var ham personlig hengiven, ligesom han, naar han forlangte Frivillige til et eller andet dristigt Tog, altid fandt en Mængde villig dertil, taler derimod. Wessel var heftig, dristig og snarraad, og det er derfor at formode, at han paa „den hvide Drn“ vel oftere har uddeelt „en Lussing“, hvor Matroserne ombord paa de andre Skibe i Flaaden vare slupne med en Frettesættelse og en drøi Ged.

Men virkelig herskede der mellem Mandskabet en almindelig Utilfredshed, som en Følge af General-commissariatets slette og egennyttige Fremgangsmaade. Matroserne havde ofte flere Mars Hyre tilgode, og naar de endelig erholdt en Deel af den udbetalt,

ffete det i flette Sedler, ved hvis Cours de lede betydelig Tab. Til Syges og Saaredes Forpleining fandtes ingen Foranstaltning; Kosten var flet og ofte aldeles bedærvet, og har man Exempel paa, at Trantønder uden videre ere blevne benyttede til Oltønder for Flaaden. Den Utilfredshed, som herved opstod, gif for en Deel over paa hver enkelt Skibschef.

Ogsaa var en Deel af Flaadens Mandskab presset og derfor fra Begyndelsen uvillig til Tjenesten, mange ryggesløse Personer havde, for at erholde Priispenge og af Lyst til et omsværmende Liv, ladet sig indrullere, ligesom ogsaa det i Søkrigen gjængse Raperi svækkede Mandskabets Moralitet, ved at nedbryde Agtelsen for Andres Eiendom, og ligesom opfordre det til paa en letsindig Maade at sætte overstyr, hvad der i et Dieblif og ved en Slumpelykke var bleven erhvervet.

Wessel var ikke den Mand, der lod en saadan Klage, som ovenfor er omtalt, gaae ubesvaret hen. Han indgav strax en Contraflage over sit oprørske Mandskab.

„En Deel af det,“ skriver han, „ere blevne to à tre Dage borte fra Chaluppen og de andre Fartøier, som de have været commanderede udi Land med. Mange have seet, at de have spilt Tærninger under Skandsen; forbudt det Tid efter anden, men hjalp ikke, saa der fulgte paa deres Spil, at en Matros stak Skipperen med sin Kniv i Brystet, hvorfor han blev sat i Bøien i nogen Tid. Fremdeles den 2den October, (Dagen efter hiin sidst beskrevne Bataille) gjorde Mandskabet sig saa godt som rebelsk med at forbyde

mig, at jeg ei skulde forseile paa Bugten af Jas-
 mund, men holde Søen til Vinden blev god. — De
 høie bydende Herrer," siger han fremdeles i sin Sfri-
 velse til Admiralitetet, „bedes at lade Mandskabet
 examinere, om Noget af dem kan sige eller godtgjøre,
 at jeg det ganske Nar haver ladet nogen Mand sætte
 foran Masten eller ved anden haardere Straf belægge,
 ihvorvel de kunne have det fortjent. Get! de lide
 Travail fremfor noget andet Skib eller Fregat, det til-
 staaer jeg, men det maae jeg og mine Officerer lige-
 saavel som de. Beder derfor de høie Herrer ville naa-
 digst see en Ende derpaa. Har jeg forseet mig udi
 Noget mod Artillerne, forlanger jeg aldeles ingen For-
 skaansel i nogen Maade; haver jeg Ret, som jeg med
 Gud og min Samvittighed veed jeg haver, da at de
 maae nyde Straf, som ere Narvag i saadanne Oprørig-
 heder, Andre til Affky, thi skal saadant have Fremgang,
 maa man frygte for, at gaae i Søen, naar de Ge-
 mene skulle regjere over de, som Hans Majestæt aller-
 naadigst betroer Commando."

Da der blev holdt Forhør over Mandskabet, funde
 det ikke anføre nogen anden Grund for dets Klage,
 end at dets Capitain havde tvunget det til at flaaes
 og til at angribe deres øiensynlig overlegne Fjende.
 Wessel beviste derimod, at han i Begyndelsen havde
 antaget hine Krydsere for danske Skibe, fordi de tonede
 dansk Flag.

Admiralitetsherrerne, vide vi, hndede ikke Wessel,
 saa de havde vist ikke skaanet ham, naar de funde
 have fundet Noget at udsætte paa hans Forhold. Føl-

gen af den af Mandſkabet anlagte Klage blev derfor, at Deel af det fik Lamp paa Holmen.

Den ſvenske Heltekonge, Carl den Tolvte, havde ſiden ſin Ankomſt fra Tyrkiet anvendt Alt, for at forſvare Svensk-pommern mod ſine Fjender. Admiral-Chriſten Thomeſen Seheſted vandt i Septembermaaned en glimrende Seir udenfor Jndløbet til Stralsund. De der beliggende Der, Rygen, Rudø og Uſedom vare i Julimaaned stærkt beſatte med Svenskere, ſom Carl den Tolvte ſelv anførte, og i Veſterdybet, hvor igjen-nem Seheſted ſkulde, var der ſænket ſyv ſtore Skibs-vrag foruden fyrrethve blinde Ankere m. m. Udenfor Stralsund laa den ſvenske Admiral Anckarfrona med ſyv Fregatter paa 150 Kanoner ialt, og en lignende Styrke laa i Stettinerhavet. Længere ude for Anckarfrona laa endnu Claus Sparre med den ſvenske Hoved-flaade. Seheſted var derfor i en farlig Stilling, men han var langtſra forknytt, og med ſin ſædvanlige Sindighed, der paadrog ham endog hans Konges og den-nes Allierede, Churfyrſtens Misfor nøiſſe, ſlog han kun til, naar han indſaae, han kunde ſeire. Skjøndt Kong Carl ſelv perſonlig ledede flere Angreb imod ham, tilføiede han ham dog ingen ſynderlig Skade, men maatte derimod altid trække ſig tilbage med uforrettet Sag, hvorimod Seheſted hjalp vor Allierede at ſætte ſig faſt paa Uſedom, hvorved hans egen Stilling blev betydelig lettet.

Jmidlertid forjog Raben, ſom vi nylig have for-talt, Sparre, og Seheſted fik Forſtærkning og rensede Stettinerhavet. Han formaede nu at trænge ind til

Rydyb imellem de sænkede Brag. Den 24de September om Morgenen Klokken 9 aabnede Stralsunderflaaden og Landbatterierne sin Ild paa ham, men Sehested kom først Klokken 3 om Eftermiddagen saaledes i Slagorden, at han kunde besvare Fjendens Skjts med noget Resultat og vedblev han da at beskyde denne indtil Mørket frembrød. Næste Morgen begyndte Kampen paany, men da Middag kom, havde Sehested seiret, Dybet var ryddet, og Sehested var Herre over Farsvandet. Nu gif da Landgangen paa Rygen for sig, og uagtet al anvendt Møie, formaade den svenske Heltefonge ikke at hindre det, han maatte igjen indeslutte sig i Stralsund.

Da derfor den danske Flaade mod Winterens Frembrud forlod Søen, fik Wessel paa sin hvide Drn tilligemed nogle andre Fregatter Ordre at holde Vagt ved Pommerns Kyst, deels for at forhindre Tilførsel fra Søsiden til Stralsund, deels for at forbyde ethvert Fartøi at løbe ud fra denne Stad. Winterens Kulde tiltog nu i den Grad at ingen af de andre Fregatter, der skulde understøtte den „hvide Drn“, med Undtagelse af „Postillonnen“, kom paa deres Post. Wessel, der tilmed led Mangel paa Lys, Band og Brænde paa Grund af Commissariatets farrige Forsyning med disse Nødvendigheder, kunde derfor ikke efter Planen indeslutte Stralsund. Han, der var saa punktlig i Opfyldelsen af sine Pligter, harmedes herover, tilskrev Admiralitetet om Forstærkning af Skibe og Mandskab, og yttrede:

„En Deel siger, jeg er ikke paa min Post; Gud give de Andre havde været med mig paa deres Post i Tordenstjold.

disse fjorten Dage, det havde været godt for dem og mig, og Kongens Tjeneste bedre opvartet."

Tilfidsst saae han sig, da han ingen Nytte kunde gjøre ved Stralsund, nødsaget til at søge Kjøbenhavns Rhed, hvor han ankom Juleaften den 24de December.

Paa samme Tid, som han forlod Farvandet ved Stralsund, indskibede Carl den Tolvte sig paa en lille Jagt fra samme By, undgik med Nød og neppe at blive skudt isænt af de fjendtlige Batterier, og vendte efter flere Mars Fraværelse tilbage til Sverrig, hvor han landede samme Aften som Wessel ved Trelleborg.

Dagen efter hans Bortreise aabnede Stralsund sine Porte for de Dauske og de allierede Tropper.

Fra Fregatten „den hvide Drn“, der skulde have en ny Fokkemast, tiltraadte Wessel Commandoen over Fregatten „Raa“, med hvilken han næsten øieblikkelig efter sin Ankomst til Kjøbenhavn beordredes at afgaae paany til Pommern for at overbringe Breve til Kongen, der paa denne Tid opholdt sig i Tydskland. Det var ham et kjært Hverv, at turde nærme sig sin Konge, med hvem han saa at sige stod i et saa fortroligt Forhold som en Undersaat kan staae til sin Konge, thi til ham ilede han næsten som en Søn til sin Fader, beklagende sig for ham, naar Anledning var, og glædende sig med ham over sine Bedrifter.

Paa den næsten barnlige Kjærlighed han nærrede til Kongens Person gav han en overbevisende Prøve da han naaede Pommern. Da han nemlig her vilde stige iland og bød Generaladjutant Løvenørn en Priis Tobak af en prægtig med Juveler besat Gulddaase,

som Kongen havde forceret ham, var han saa uheldig ved Chaluppens Slingring, at tabe den i Vandet. Den var ham altfor dyrebar, til at han vilde miste den, og uden Betænkning sprang han ud i Søen, for at gribe den inden den gik til Bunds, men forgjæves. Uergerlig over sit Tab blev han trukket op i Baaden efter det kolde Bad midt i Vinterens Hjerte.

Et saadant Træk, der vidnede om Wessels Hengivenhed for Kongen, kom naturligviis for dennes Øren, og han indsaae, at han havde her en Mand, hvem Meget kunde betroes, og som derfor burde forfremmes til de vigtigste Poster. At han ikke var Adelsmand, var imidlertid en Anstødssteen; naar den blev fjernet, saa var han istand til at ophøje ham saa meget han vilde, uden at støde sin Adels, hvem det, som vi allerede have fortalt, var forbeholdt næsten alle høie Poster i Sjøetaten.

Kongens meest formaaende og betroede Embedsmænd i Geheimeraadet, Krabbe og Sehested, vare ivrige Adelsmænd; Geheimeraad v. Eichstedt var Overkrigscommisfair; Statsraad Adeler forestod Sjøetatens Generalcommisfariat, og Adelen var i Begges Dine den eneste Berettigede til høie Poster. Af Commisfariatets andre sex Deputerede vare to Adelige, en Baron og en Kammerjunfer. Alle Admiralitetets Deputerede vare Flagmænd og af dem var den største Deel Adelsmænd og mange besvogrede med de førstnævnte mægtige Embedsmænd. Saaledes var General-Admiral Gyldenløve en Svigersøn af Geheimeraad Krabbe, Admiral Gjedde var gift med en Frøken Adeler og

Admiral Needz med en Krabbe. De Borgerlige, som kun efter Kongens Befaling vare blevne trukne frem, som de daværende Viceadmiraler Raben og Barfoed, Schouthynacht Jüdicher og nogle faa Andre, formaaede ikke at sige Noget imod en saa stor og nøie sammenfluttet Forbindelse. Da Kongen derfor tillige med Wessel var vendt tilbage fra Pommern, tænkte han strax paa at belønne ham for hans Fædrelandskjærlighed og Trofskab og tillige sikke ham for den avindsyge Adels, der saae med Foragt ned paa alle Borgerlige, hvor dygtige de vare, og optog ham derfor i Adelsstanden.

Den 24de Februar 1716 udstededes Wessels Adelspatent, hvori det hedder:

„Udi allernaadigst Henseende til den Tjeneste og Tapperhed, som os elskelige Capitain Peder Wessel haver bevist, og han endnu herefter skal bevise.“

Hans Vaaben, som ved et Kors var deelt i fire Felter, havde i det ene af disse en Lynstraale i Blaat; i det andet en hvid Ørn i Rødt; i det tredie to gyldne Kanoner overkors, omgivne af 3 Kugler; og i det fjerde: en blaa Løve med et draget Sværd i Guld.

Det borgerlige Navn Wessel var bleven forandret til det adelige Tordenskjold, der tilligemed Sindre-billederne i hans Vaaben hentydede til hans frigeriske Gjerninger for Fædrelandet.

Wessel havde ikke haft nogen Anelse om denne Naadesbeviisning, sjæleglad kyskede han derfor Kongens Haand, idet han udbrød: „Saa skal jeg ogsaa,“ og her tilføiede han en Sømandsseed, „tordne saaledes for Svenskens Øren, at Deres Majestæt snart skal det

fornemme, og Ingen skal sige, at jeg har faaet dette Navn omsonst!" — Og han holdt Ord.

I Vinteren 1716 agtede den svenske Konge, der havde i en Hast samlet en Hær paa sextentusinde Mand, at gaae over det iisbedækte Sund til Sjælland, som netop paa den Tid var blottet for Tropper, da den danske Hær endnu stod i Pommern. Men en pludselig Storm med Tøveir, der indtraf den 5te Februar, hindrede Udførelsen af hans Plan. Da han nu ikke kunde udrette noget her, besluttede han at angribe Norge for at forene det med Sverrig, da det ligesom Sjælland ogsaa kun kunde stille faa Tropper imod ham, omtrent sextusinde daarligt klædte og maadelig væbnede Mænd under Generallieutenant Lüchow. Denne, der laa hinside Glommen, hindrede ham dog i at plyndre Kongsborg Sølvværk og Kongen traf sig derfor med sin Armee tilbage til Svinesund, hvorfra han besluttede at bemægtige sig Frederikshald med nærliggende Bjerg- og Grændsefæstning Frederiksteen.

Det var derfor af største Vigtighed, at de danske Skibe kunne komme til at løbe ud saa tidligt som Vinteren vilde tillade det. I Februar Maaned brød Isen op, og Lordenskjold fik derfor Ordre at gjøre sin Fregat „den hvide Ørn“ seilklar, for at gaae til Norge med Breve og Forholdsregler. Han lovede ogsaa at være færdig med dens Udrustning inden fire Dage, skyndede personlig saa meget paa Arbeidet, at han allerede paa een Dag havde faaet Fregattens Munitiøn

og Ballast udloset, og var begyndt paa at fjølhale den, da Fartøiet, i det Kælingen berørte Vandet, slog om og sank. Man havde nemlig, for at kunne blive hurtigt færdigt, blot strøget Undercæerne, men ladet Mers og Merscæerne blive staaende. Her var god Leilighed for Tordenskjolds Fjender til paany at klage over den fremfusende unge Sømand, men han affaar dem Leiligheden dertil. Han gif nemlig fra Holmen lige til Kongen og fortalte ham Sagen, men forsikkrede tillige, at dersom han maatte erholde Assistance af Holmens Mandskab, skulde han inden 24 Timer have oprettet baade Skade og Tidsspilde. En Ordre fra Slottet, den Tids Forretningsgang, afgif strax til Holmens Chef; Tordenskjold lod hale et Skib til Siden af Fregatten, satte Gier fra Top til Top, halede selv med som en simpel Matros og inden 24 Timers Forløb svømmede atter „den hvide Drn“, paa Vandet.

Tordenskjold gif derpaa med sin Fregat til Norge, i hvis Farvand Viceadmiral Gabel laa, for at forhindre, at ingen Forstærkning skulde komme tilspes til Kong Carls Hær ved Svinesund. Det var tillige paalagt Gabel, at dække de norske Kyster, proviantere Fæstningerne og indeslutte Gothenborg; men hertil manglede han det nødvendige Antal fladbundede Fartøier, nemlig Galleier og Bramme. Tordenskjold maatte derfor igjen vende tilbage til Kjøbenhavn for at paasee, at den nødvendige Forstærkning blev affendt snarest muligt.

Carl den Tolvte havde paa denne Tid gjort et mislykket Forsøg paa at overrumple Frederikshalds

aabne By, men da dennes Borgere, med den gjæve Peder Kolbjørnsen i Spidsen, antændte deres egne Huse og saavel Fæstningen som armerede Bramme overdængede Svenskerne med Kugler og Bomber, der endog nær havde dræbt Heltekongen, blev han nødt til at begive sig bort med uforrettet Sag.

Man kan nok tænke sig, at Tordenskjold, der var født i Norge, nærede en stor Kjærlighed til dette sit Fædreland og at han, der tilligemed hele Danmark beundrede Frederikshalds heltmodige Forsvar, var begjærlig efter at udjage de Svenske af Norge og undsætte Frederikshald, der kunde vente et nyt Angreb.

Han indgav derfor en Memorial til Admiral Gyldebrande, hvori han, som han siger, „foredrager i Genfoldighed, hvad der kan være til Conservation for det fattige Norge søndensjelds.“ Han forklarede nøiagtigt og klart saavel den fjendtlige Armees Stilling paa Grændsen, som ved hvilke Hjælpemidler, den kunde fordrives derfra, nemlig, som vi allerede have omtalt, ved en Deel fladbundede Fartøier, der kunde trænge sig igjennem ved Svinesund for at undsætte Fæstningen.

Tordenskjolds Forslag havde megen Betydning, da man kjendte hans nøie Kundskab til Kysten, det fandt derfor Bisald saavel af Admiralitetet som af Kongen og der blev strax givet Ordre til, at netop saadanne Fartøier, som Tordenskjold i sit Memorial havde nævnet, skulde udrustes for at gaae til Norge.

Ved en kongelig Skrivelse beordredes nu: „Capitain, ædle og velmandhaste Peder Tordenskjold som Formand og ældste Commanderende for de ad Nord-

isøen destinerede Fartøier, Hjælperen og Noah Ark samt de tre Galleier Prinds Christian, Lovise og Charlotte Amalie udi Følge med Fregatterne hvide Orn og Bindhunden, paa første gode blæsende Wind til Norge at afseile, og der indhente Viceadmiral Gabels nærmere Ordre om, hvad han sig videre til Fjendens forehavende Dessein at hindre og til ham Afbræk at gjøre skulde foretage."

Nu var da Tordenskjolds inderlige Ønske endelig bleven opfyldt, han fik Commandoen over en til Nordisøen bestemt Escadre, og det var ham meget ufjært, at han maatte vente i længere Tid i Kjøbenhavn paa nogle Transportskibe, der skulde gaae med ham til Norge. Men da der endelig kom Tidende fra Gabel, at en svensk Flotille med Ammunition og Proviant var udløben fra Gothenborg og søgte langs med Skærene under Kysten at nærme sig Svinesund, gaves der endelig Tordenskjold Befaling til strax at gaae under Seil med de i Ordren nævnte Skibe. Den 2den Juli lettede han Anker, hilste i Sundet paa den engelske Flaade, passerede samme Dag Kronborg og krydsede sig op mod Norge.

Da der var henrunden nogle Dage lagde Binden sig og Tordenskjold lod derfor sin Flotille gaae tilankers tæt uden for Svinesund ved den svenske Kyst. Her blev han af nogle Fiskere underrettet om, at den svenske Galleiflaade, der var bestemt mod Frederikshald, laa i en Havn, der kaldtes Dynesilen, nogle Mile sydligere, og at de fleste Officerer vare budne til Bryllup den næste Dag, men at de øvrige vilde holde

som det kaldtes „en Colladts“ ombord paa Flotillen. Det var en vigtig Efterretning for Tordenskjold, thi kunde man erobre eller ødelægge denne Flotille, saa var Norge reddet, og Carl den Tolvte nødedes til, af Mangel paa Munitiøn og Levnetsmidler, at opgive sin Plan mod Fæstningen Frederikssteen.

Da Vinden mod Aften begyndte at blæse gunstig, saa fandt Tordenskjold at det nok lod sig gjøre, at tilintetgjøre den svenske Flotille, skjøndt det var en saare dristig Handling, der vilde kræve Conduite og Mandemod. Men begge disse Egenstaber besad han samt dygtige Officerer og et kjæft, udsøgt Mandskab tillige.

Den fjendtlige Escadre holdt sig, som tidligere er sagt, bestandig siden den var løben ud fra Gothenborg, indenskjærs, og denne Forsigtighed, kunde man indsee, vilde ikke blive opgiven nu, da de Svenske vidste, at den danske Flaade under Admiral Gabel var i Nærheden.

I Havnen Dynekilen, hvor Flotillen var løben ind, troede den sig aldeles sikker, hvilket ogsaa var sandsynligt. Havnen havde nemlig et Indløb, der paa de fleste Steder ikke var bredere end 180 Skridt, der snoede sig imellem Skjær og Klipper og blev forsvaret ved et Batteri paa tolvpundige Kanoner, hvilket var opført paa en lille Holm midt i Indløbet. Tillige var her posteret en Afdeling Infanteri paa omtrent 4000 Mand, som ved deres Muffetter kunde tilbagevise ethvert Angreb, dersom Noget vovede et saadant.

De Svenske havde derfor aldeles ingen Tanke om, at et Angreb kunde finde Sted paa Flotillen. Kong

Carl havde nogle Dage iforveien besøgt Dynefilen, ved hvilken Leilighed Schoutbynacht Knappe, der havde Commandoen over Flotillen, havde forsikret Kongen, „at han nok skulde trænge sig ind langs Skjærene med sit Artilleri til Frederikshald, og at, hvor den laa, Ingen skulde være capabel at komme til den.“ Men Skjæbnen vilde det Modsatte.

Den 8de Juli 1716 lettede Tordenskjolds Escadre Anker, og „den hvide Drn“ løb Fregatten „Bindhunden“ paa Siden. Paa dette sidste Skib havde den tappre Premierlieutenant Grib Overcommandoen. I et lille Skrift har han selv fortalt de mærkeligste Omstændigheder ved dette eventyrlige Angreb.

Tordenskjold raabte nemlig over til Grib:

„Man har rapporteret mig, at svensk Schoutbynacht gjæstererer idag paa sin Flotille; skulde det ikke være det Bedste, at vi vare med som ubudne Gjæster?“

„Jo nok, jo før jo heller,“ svarede Lieutenant Grib, „vi have jo hele Dagen for os og en føielig Vind; Gud give Lykke!“

„Det var det hele Krigsraad,“ tilføier Grib i sin Beretning, „der blev holdt.“

Da Tordenskjolds Escadre nærmede sig Indløbet til Havnen Dynefilen, gif han ombord paa Stykprammen „Hjælperen“, som skulde være det første Skib til Angreb. Lige udenfor Havnen havde to fjendtlige Fregatter „Breden“ og „Bellona“ Bagt, men istedetfor at beskyde „Hjælperen“ traf de sig strax tilbage, da den danske Flotille nærmede sig. Forsaavidt kunde da Indløbet passeres.

Der var gjort klart Dæk paa de danske Skibe til at slaaes, og for en frisk Vind seilede hele Escadren med „Hjælperen“ i Spidsen ind i Dynefilen. Den blev varmt modtaget saavel fra det Batteri, der dækkede Indløbet som fra de i Havnen liggende Skibe, især fra Stykprammen „Steenbukken“, der var armeret med 24 Kanoner.

Tordenskjold havde givet den Befaling, at man man maatte ikke løsne et eneste Skud, førend man var Fjenden saa nær, at Flotillens serpundige Kanoner kunne gjøre deres Virkning, og man havde naaet et saa bredt Sted af Indløbet, at Fartøjerne kunne lægge sig jevnsidez hinanden og vende Bred siden imod Fjenden. Da dette lod sig gjøre begyndte Tordenskjold at benytte sine Kanoner, og den gjensidige Beskydning vedblev uafbrudt indtil Klokken 11 om Formiddagen, da de Svenskes Ild begyndte at sagtnes.

Henimod Middag løiede Vinden af eller lagde sig, den tætte Krudtdamp indhyllede Bjerger, Skove og Skibe saaledes, at der intet kunde sees igjennem den uden Glimtet af Kanonerne og af det svenske Infanteries Musketsalver.

Heraf benyttede Tordenskjold sig, han lod Galleierne lægge alle Aarene ud og buxere Fartøjerne ind i Havnen. „Hjælperen“ og „Vindhunden“ kom paa denne Maade Fjenden paa et Musketskud nær, men den „hvide Drn“ var kommen lidt i Knibe, thi den var kommen ind i en Huk imellem to Klipper, havde faaet sin Takkelage nedskudt, og havde intet andet Fartøi til at lade sig buxere med end sin egen Chaluppe. Den var derfor nødsaget

til at blive liggende, hvor den laa, men dog vedblev den desuagtet at bruge sine Kanoner af alle Kræfter og forøgede derved Krudtdampen, saa at den skjulte de andre Skibes Bevægelser.

Da Tordenskjolds Escadre saaledes var kommen ind i Havnen og gav Svenskernes Galleier det ene glatte Lag efter det andet, tabte Fjenden Modet og Soldater saavel som Matroser flygtede i hele Skarer fraborde eller og strøg Flaget. Dette gjorde ogsaa Stykprammen „Steenbukken“, da dens 24 Kanoner vare bragte til Taushed, medens den fjæffe Søhane, Chefen paa Galleien „Lovise“, Lieutenant Tønder, tog Batteriet paa Holmen i Havnens Indløb med stormende Haand og fornagtede dets Kanoner.

Hidtil var Alt løbet heldigt af, Tordenskjold var Herre over Havnen og de svenske Skibe vare erobrede. Men det sværeste Arbeide var endnu tilbage, nemlig at udburere de erobrede Skibe. Bag Klipperne og i de omliggende Skove havde svenske Infanterister skjult sig, og herfra fyrede de uafsladelig paa de Danske, der vel udsendte det ene Lag efter det andet af Kardetscher, Stang- og Lænkeflugler, dog uden at tilspie Fjenden nogen synderlig Skade. Han havde ypperlige Skytter, der, naar Krudtdampen et Dieblif hævede sig, forstod at nedskyde Officererne imellem Mandskabet. Capitain-lieutenant Høegh blev truffen af en Musketkugle under Diet og Lieutenant Wilde dræbt af tre sammenbundne Kugler, der foer ham ind i Brystet og ud igjennem Ryggen. Det flygtende Mandskab paa fem af de fjendtlige Skibe havde ogsaa stuet disse i Brand, to af dem stode

saaledes i lys Lue, og af tre andre opsteg der en saa voldsom Røg, at det var let at see, at naar Ilden i dem ikke blev slukket, vilde de snart gaae samme Vei som de to andre.

Det gjaldt nu at faae de Skibe, som ikke vare i Brand udbuxerede og det lod sig ogsaa gjøre ved Tor=denstjolds tjæffe Officerer og Mandskab.

Da Lieutenant Michael Tønder, der kun besad eet Been, det andet havde han mistet for et Aar siden i Søslaget under Pommern, havde, som vi allerede have fortalt, fornaglet Batteriets Kanoner, gif han ombord paa en under dette af sit Mandskab forladt Hukkert, ud af hvis Luger en tæt Røg væltede. Hans Qvar=teermester, der fulgte ham, steg ned i Rummet og fandt en tændt Tjæretønde, som han langede Tønder, der fastede den overbord. Men da Qvarteermesteren i det samme bemærkede, at Hukkerten var ladet med Krudt og altsaa kunde springe øieblikkelig i Luften, vilde han springe ned i Chaluppen for at redde sig.

Men den koldblodige Tønder var af en anden Me=ning. Han greb Qvarteermesteren i Kraven og gjorde ham opmærksom paa, at han, fordi han sprang ned i Chaluppen ikke var sikkrere, men udsat for en ligesaa stor Fare, men derimod vilde kunde redde sig ved at slukke Ilden. Denne dæmpede de nu med deres Klæder, skjøndt Lugefarmene vare i Brand, randsagede derpaa omhyggeligt hele Fartøiet og fandt endnu en tændt, næsten udbrændt Lunte fastgjort til en Krudttønde. Da ogsaa denne var slukket, var Hukkerten reddet og blev ogsaa udbuxeret. Den havde 200 Tønder Krudt

ombord, hvoraf endeel var fastet løs omkring i Skibet. Havde dette Fartøi sprunget i Luften vilde det have ødelagt alt omkring sig.

Af de øvrige fjendtlige Fartøier blev der reddet saa mange som der kunde reddes og efterhaanden bragt ud af Indløbet, thi Officererne toge ligesaa godt fat som Matroserne ved det Arbeide og henved Eftermiddagen var Havnen næsten ryddelig.

Men endnu var der tilbage den store Stykpram „Steenbukken“, Galleien „Ulysses“ og en mindre Stykpram, der laae bag et langt udløbende Skjær, tæt under Land, og ligesom ganske sikre under de svenske Infanteristers Musketild. Tordenskjold kunde ikke faae det over sit Hjerte, at lade disse Fartøier blive tilbage. Han roede derfor med Lieutenant Grib i sin Chaluppe ind til Bugten for at see, om det var muligt at bemægtige sig dem.

„Veed I noget Raad til at udtage disse Fartøier?“ spurgte Tordenskjold den unge, modige Søofficer.

„Der kan vel findes paa Raad dertil,“ svarede han, „endstjøndt det under Fjendens stærke Bostering og Fyring med Musketter vel ikke kan skee uden at bekomme Døde og Blesserede.“

Ved disse Ord faldt Tordenskjold ham om Halsen og bad ham gjøre sit Bedste.

Grib gif nu ombord igjen paa sin Fregat „Windhunden“, lettede Anker og bragte den ved Hjælp af en let Lustning tæt udenfor det Skjær, bag hvilket Fjendens Musketerer havde skjult sig. Her fastede han igjen Anker, fastgjorde et Kabbeltoug om Spillet, og lod sig

med en Deel Mandſkab i ſin Chaluppe roe ombord paa „Steenbukken“, hvor han befæſtede Varpen. Under denne Beſkjæftigelse blev en Cadet ſkudt, Qvarteermeſteren med fem Matroſer ſaarede og Gribſ Klæder ſønderrevne af flere Streiſſkud.

Saaſnart at Grib var kommen ombord paa „Steenbukken“, ſtødte han paa en Officeer, der bad ham om at maatte gaae ned i hans Chaluppe. Den ſnue Grib indſaae ſtrar, at der var Noget paa Færde, og formodede derfor, at Stykprammen, ligesom ſaa mange andre ſvenske Fartøier, kunde være ſtukken i Brand, og ſpurgte derfor Svenskeren, om han ikke var Styk-lieutenant. Da han ſvarede jo, ſatte han ham ſin Kaarde for Brøſtet og tvang ham paa den Maade til at viſe ſig, hvor han havde lagt Ilden. Der fandtes da en brændende Lunte, der var lagt ſaaledes ved en Krudttønde, at Skibet, naar man ikke øieblikkelig havde borttaget den, vilde være ſprunget i Luften.

Nu, da denne Fare var overſtaaet, ſaſtgjordes Stykprammen og Galleien „Ulyſſes“ med „Bindhunden“ ved et Kabbeltoug ſom vi have omtalt; Mandſkabet paa Gribſ Fartøi tog lyſtigt fat i Spillet, og under Matroſernes jublende Dpfang bleve begge fjendtlige Skibe bragte lykkelig ud af Hukken og forenede ſig med de øvrige Skibe, der vare ifærd med Udſeilingen af Havnen.

Det ſyntes at Tordenskjold kunde være tilfreds med hvad han havde erobret, men det var ikke Tilfældet. Læt under Kyſten laa der en ſvenſk Chaluppe, og den maatte han beſidde, for at kunne ſige, at han ikke havde levnet Fjenden ſaa meget ſom en Jolle.

En Officeer, der blev udsendt, mistede tre Mand og vendte tilbage med uforrettet Sag. Da den uforfærdede Tønder hørte, at Tordenskjold irettesatte Officeren, tilbød han sig at vove Forsøget; „for ei at hazardere Kongens Folk“, satte han to svenske fangne Matroser til Mærerne i sin Jolle, lod sig roe lige ind under Fjendens Ild og anbragte heldigt sit Rabbeltoug ombord paa Chaluppen. Men i det nu Tønder roede tilbage blev den ene svenske Matros rammet saaledes af en af sine Landsmænds Kugler at han maatte slippe Mærerne og nu greb da Tønder selo disse og buxerede saaledes med egne Hænder den erobrede Chaluppe forbi „Hjælperen“, paa hvilken Tordenskjold var ombord.

„Jeg gratulerer Eder,“ raabte han til Tønder, og tilføiede: „det var Synd at tage denne Chaluppe fra Eder, behold den derfor som Eders Eiendom.“

Klokken ni om Aftenen var Alt forbi. Det var en stolt Bedrift. Tordenskjold havde erobret een Stykpram, tre hele og fem halve Galleier, een dobbelt Chaluppe, een Strømbaad og nitten med Ammunition og Proviant ladede Koffardskibe. Et betydeligt Uheld havde fundet Sted, nemlig at Galleien „Breden“ sprang i Luften med det Mandskab, der var i Begreb med at udbuxere den; fire andre Fartøier og ni Proviantskibe vare skudte isænk i Havnen eller brændte, og saaledes var ialt 44 Fartøier, bevæbnede med 60 Kanoner og 931 Mand, berøvede de Svenske.

Frederiksteen var reddet. Tordenskjold havde gjort Carl den Tolvte en slem Streg i Regningen, den stolte

Helt nødsagedes til sin store Værgrelse allerede den næste Dag, den 9de Juli, med uforrettet Sag og med et betydeligt Tab af Mandskab, der havde lagt deres Been udenfor den heltemodigt forsvarede By, at drage sig tilbage til Sverrig.

Tordenskjold kunde endnu ikke lade Svenskerne have Ro. Han lagde sig med tre af de erobrede Galleier ned for Svinesund, hvor han beskød den retirerende svenske Armee efter bedste Evne paa dens Marsch ud af Norge.

Saaledes hændte det sig, og det for første og sidste Gang, at Nordens daværende største Helte, den ene til Lands, den anden til Vands, stode hinanden saa nær, den sidste som Seierherre og den første besejret af Skæbnen.

Ved Efterretningen om denne Seier kom Admiral Gabel ombord paa Tordenskjolds Flotille. Medens den forfængelige Hofmand ikke godt kunde andet end vise sig tilfreds med hvad der var skeet, skal han dog have yttret sin Fortrydelse over, at han, som Oberstcommanderende, ikke var deeltagtig i Planen og Væren. Det er temmeligt vist, at Tordenskjolds Bedrift i Dynekilen skaffede ham i Gabel en Fjende, der senere kom paa en Post, hvor han kunde skade ham.

Han befalede ham nu at bringe de erobrede Fartøier til Kjøbenhavn, thi de fleste af disse vare i en Tilstand, som mere og mindre udkrævede Reparation. Og saa havde de danske Fartøier, især „den hvide

Ørn" og „Hjælperen“ lidt meget paa Skrog og Takkelage. Han aßeilede derfor, glad over at kunne selv overbringe Budskabet om Seieren.

Ved sine kjække Gjerninger var Tordenskjold bleven den almene Mands Yndling, thi hans eventyrlige Bedrifter, dristige Kaperier eller Strandhug gif fra Mund til Mund, og hans skjønne, kraftige mandige Sømands-udseende hidrog ikke lidet til den Yndest, man nærede for ham. En Mængde Folkeviser var bleven digtede til hans Priis. Flere af dem vare rigtignok skrevne i hiin gammeldags fordreiede Stiil med Indblanding af alle de romerske Guder og Gudinder og en vedvarende, trættende Sigten til Tordenskjolds Navn; det var Vers, som fattige og trængende Studenter i hiin Tid pleiede at opvarte berømte Personer med. Dog vare der flere, som bare Præg af at være digtede i selve Folket. Til disse henhøre sikkert en Vise, der, efter sin Indskrift, blev lagt af Matroserne ombord paa Skibene kort efter Slaget i Dynekilen.

Den begynder saaledes i rigtig Almue=Stiil.

„Da vi skrev syttenhundrede
Og sexten, i de Dage,
Den anden Juli noterede,
Vi gif under Seil saa fage.

Fra Kjøbenhavns Stad og fikke Nhed
Med to berømte Framme,
Fregatter tre, Galleier tre,
Til Norge vor Fjende at ramme.

Vor Herre og Vinden saa søie lod.
Samt Veirligt efter vort Lykke;

Det styrked og gav i Hjertet godt Mod
 At vinde god Seier og Lykke."

Kongen yndede ham for hans personlige Egenskaber, især hans utrættelige Lyst til Virksomhed. „Der var i Tordenskjolds Bæsen en Frihed, en Friskhed, som han med Held forstod at overføre i sin Dmgang, og som det desuden laa i Frederik den Fjerdes Natur at finde Behag i. Paa den Tid herskede der, meget mere end nu, i Dmgangen imellem Kongerne og deres Under- saatter et stift Ceremoniel, der i Reglen ved ingen Leilighed blev sat tilside. Det kunde da vel behage den muntre Konge engang imellem at høre Et og Andet lystigt Indfald, om det endog stred lidt for meget imod Etiquetten, og selv om en Sømandsød uforvarende skulde komme med; det var dog noget Nyt istedetfor alle de eensformige Talemaader, der vare ligesom udskrevne af Ceremonimesterens Ordbog. Tordenskjolds Dmgang var ligesom et frisk Pust fra Søen, der fjølede Etiquettens Lummerhede. Misundere og Fjender manglede han rigtignok ikke, men ogsaa dem forstod han at vise tilbage med den samme Frimodighed, og han var ikke bange for i den paagjældende Persons Nærværelse ligesom at bede Kongen om ikke tage nogen Notice af hvad han sagde om ham, naar han var gaaet.

Hans Budskab fra Dyrnøen blev modtaget med Begeistring, og den 8de August blev sunget et høitideligt „Te Deum“ til Tak for Seieren; den offentlige Anerkjendelse af hans Fortjenester skete tidligere; thi den 18de Juli fik han Commandeurbestalling og Tilladelse

at bære en Guldmedaille, hvorpaa Kongens Brystbillede var præget.

Man har en Fortælling, om hvilken man endog har et Skuespil, der viser hvor fjært det var ham at kunne opfylde ethvert Ønske, som Kongen kunde yttre ved en eller anden Leilighed til ham. Hvad Tordenskjold foretog sig her, maa man erindre fandt Sted for hundrede og tre og tyve Aar siden, vor Tids Humanitet vilde ikke have billiget det.

Kongen sad nemlig til Taffels paa Slottet og Tordenskjold stod, som han almindelig gjorde, bag hans Stol, hvilket Kongen af særdeles Naade havde tilladt ham. Over Tasselet talte man især om den Landgang, man i Forening med Russerne havde besluttet dette Aar at foretage paa Skaane, og Kongen lod de Ord falde: „Jeg gad gjerne vide, hvad det skaanske Folk synes om det svenske Herredømme. I det mindste vil den geistlige Stand og Bondestanden ikke have Noget imod at ombytte det svenske Herredømme med det danske, siden det ikke var hundrede Aar siden, de selv vare Danske.

Tordenskjold hørte hvad Kongen sagde, men svarede Intet derpaa, gik ubemærket bort fra Tasselet da det var endt og lige ned paa Holmen, fik fat paa sine Chaluproere, der bestode af lutter fjæffe, unge Matroser, og lod sig af dem sætte over til Skaane. Her gik han i Land med ti af sit Mandskab, der vare bevæbnede med Geværer, Hufferter og lignende Vaaben og gik med dem til den nærmeste Landsby. Af en Bondedreng blev han underrettet om, at der holdtes

Bryllup i Byen, og nu vidste Tordenskjold, hvad han havde at gjøre.

Han besatte det anviste Huus, figede derpaa ind ad Vinduet og bemærkede at Præsten netop var i Begreb med at vie Brudeparret. Men inden dette skete var Tordenskjold inde i Stuen, thi Tiden var fort naar han vilde udføre det, han havde i Sinde, og nu bortførte han Brudgommen fra hans grædende Brud tilligemed Præsten, og da en Officeer, der havde Strandvagt, ogsaa var tilstede, bemægtigede han sig ogsaa hans Person.

Det var en slem Ting, at der netop stod en Sølvkande med et Par Sølvbægere paa det dækkede Bord, thi disse maatte tilligemed et Stueuhr, som en Matros tog paa Ryggen, gaae samme Wei som Fangerne, der bleve førte ned til Chaluppen, der førte dem til Kjøbenhavns Toldbod, efterladende Bruden og Bryllupsgjæsterne i den største Forvirring.

Det var langt ud paa Aftenen da Tordenskjold kom i Land, og Kongen sad ved Aftentaffelet, da han traadte ind i Spisesalen. Kongen havde savnet ham da Middagsmaaltidet var endt og da han bemærkede hans Indtrædelse, spurgte han:

„Hvor har J været saa længe?“

„J Sverrig,“ svarede Tordenskjold.

Kongen lo og spurgte: „Hvad i al Verden, har J bestilt der?“

„Ederes Majestæt ønskede,“ svarede Tordenskjold, „at vide hvad de Skaanske synes om deres Regjering. Jeg

tog derfor derover, for at Ederes Majestæt kunne faae Ederes Dnske opfyldt."

Han gik nu og traadte igjen ind med Præsten, Officeren og Bonden, og fortalte, hvorledes han havde baaret sig ad, for at kunne fremstille en af hver Stand for Kongen, for at han af dem kunde erholde den nødvendige Dplysning.

Frederik den Fjerde lo af denne Bortførelse og var meget fornøiet, talte meget med de svenske Fanger, især med Brudgommen, der allerede næste Dag, rigeligt begavet, blev sat igjen over til Skaane, da Kongen ikke vilde have, at Bruden skulde sørge for længe over sin Brudgom.

Saavel Officeren, som man forgjæves tilbød Tjeneste i Danmark, som Præsten, bleve, efter at de havde været til Taffels hos alle Ministrene, førte tilbage til Sverrig, velfornøiede med den Maade, hvorpaa man havde behandlet dem i Kjøbenhavn.

Sølvkanden samt Stueuhret beholdt Tordenskjold som en Erindring om denne Begivenhed.

Skjøndt Tordenskjold havde ved Slaget i Dynefilen ligesom ved tidligere Leiligheder gjort mange Priser, var han dog derfor ingen riig Mand. Man vurderede Alt og især Ammunitionen altfor lavt; saaledes vurderede man det hele Bytte Tordenskjold havde gjort i Dynefilen, saavel i Krigsfartøier, Transport- og Proviantskibe, som Munition, Proviant og andre Sager, der fandtes ombord, til 24,130 Rdl., en Sum, for

hvilken man i vore Dage ikke kunde have bygget et af de erobrede Krigsfartøier.

Prispengene bleve saaledes fordeelte, at General-Admiral Gyldenløve fik en Tiendedeel af den hele Sum, altsaa 2413 Rdl. Efter at denne var fratrukket fik Admiral Gabel som Overstcommanderende en Tiendedeel af det tiloversblevne Beløb med 2171 Rdl., og dernæst Tordenskjold af den øvrige Sum 1954 Rdl., hvorpaa de øvrige Penge bleve deelte blandt Officererne og Mandskabet.

Uagtet det var Tordenskjold mere om Æren at gjøre, beklagede han sig dog senere til Admiralitetet over, at Prisfibene og Alt det Øvrige vare meget ubilligt taxerede, især Bomberne og Mørserne, der vare blevne kasserede, „saa at han vilde ønske, at de, som havde taxeret dem, maatte føle deres Effekt, da de saa vist skulde approbere deres Dygtighed.“

Skjøndt Tordenskjold var en almindelig Yndling saavel af Kongen som af Folket, vil man aldrig i hans stærke Sjæl finde noget Spor af Overmod eller af den Slappelse, som Lykken saa ofte pleier at føre med sig. Hvad der bevarede hans frie, kraftige og godmodige Charakter, var for en stor Deel, ligesom senere i hans Modgang den Religiøsitet, hvoraf hans Sind var gennemtrængt. Tordenskjold besad en uroffelig Troe paa et guddommeligt Forsyn og paa den christelige Religions Sandheder. I hans Breve søger han Grunden til sin Lykke i Guds Styrelse og finder den største Trøst mod Ulykken i en god Samvittighed, og derfor var han ogsaa velvillig, menneskekjærlig, taknemmelig og

ædelmodig, som et saadant Sind maatte være. I sin daglige Morgenbøn, ligesom ved Gudstjenesten om Søndagen, eller naar han før et Slag lod holde Prædiken og Communion ombord paa sine Skibe, nærmede han sig vistnok Gud med barnlig Nymghed, men tillige med de samme glade og frimodige Følelser, hvormed han var vant til at møde Menneskene; Ordene tog han da saaledes, som han havde lært dem eller som de stode i hans Bønnebog. Hvorledes hans Religiositet var forenet med hans Kjærlighed til sin Fader, derpaa tjener et Brev fra omtrent dette Tidspunkt. Det lyder saaledes:

„Høitærede, kjære Fader!

„Som jeg ugjerne maa fornemme dette, at kjære Fader skal være syg og sengeliggende og meget svag, hvilket for det Første er Noget, der kommer fra Gud samt Aarenes Medbringelse. Vilde den naadige Gud behage at give Dem Deres Styrke og Sundhed ved den Allerhøieste, det skulde være mig en af de Fornøielser, mig udi denne Verden kunde vederfares. Jeg fornemmer daglig Guds Beskjermelse og Betsignelse mod mig til Kongens og Landets Bedste, som jeg altid tilstaaer, at Deres overflødige Betsignelser og Bønner til Gud contribuere den største Deel af den Naade, Gud daglig beviser mig. Jeg bevidner dette daglig for den høieste Gud, at jeg er saa forsikkert, at deres Betsignelser er mere Kraft og Bønhørelse ved end mange Tusinde, der og elske og bede Gud for mig; thi er der een Guds Mand i disse Tider udi Verden, er det høist-

ærede, kjere Fader; thi dermed er jeg mere content, end jeg kunde arve 20,000 Rdl. Skal dette være det Seneste udi denne Verden, jeg skriver Dem, takker jeg ydmygeligt for al faderlig Omsorg og Kjærlighed, mig er vederfaret af Dem; haaber udi det Tilkommende at see Dem seirende ved Lammets Stol at trone hos den almægtige Gud, hvorhen og give Gud, jeg hastig maa følge; thi det er det Sikreste af Alt udi Verden, nemlig at døe salig. Vil befale Dem den Allerhøieste til Liv og Sjæl; lever til mit sidste Mandedræt høfstedere kjere Faders lydige Søn,

Den 1ste August 1716.

B. Tordenskjold."

Læseren vil erindre, at vi allerede tidligere have berettet at Tordenskjolds kjæreste Ønske var, at erholde Commandoen over Orlogsflaaden i Nordøen, som Admiralitetet noget haanligt afflog. Nu, da han var bleven ældre og havde viist saa mange Prøver paa Dygtighed som Befalingsmand og paa Mod, Snildhed og Fædrelandskjærlighed, kunde der ikke indvendes Noget imod at tilstaae ham denne Post, og da han ansøgte om den blev den ham ogsaa til Deel.

Den kongelige Bestalling, der er af 14de November 1716, tildeelte ham uindskrænket Commando over hele den norske Søarmatur, og af Tordenskjolds Breve erfare vi, at han som et Beviis paa Kongens store Tilid til ham, underhaanden havde faaet Myndighed til at indsette og afsætte Officerer paa sin Flaade.

Skjøndt hans Fjender i Admiralitetet og Commis-

sariatet ikke havde kunnet forhindre at hans Ansøgning blev bevilget, havde de dog vidst at begrunde hos Kongen den Frygt, at han muligt i ungdommeligt Overmod kunde sætte mere paa Spil end Kongen og Fædrelandet kunde taale at tabe.

Derfor blev det paalagt ham, „i Sager af Importance flittigt at consulere Generalitetet i Norge“ eller allensals „de under hans Commando værende Officerer i et Krigsconseil at sammenfalde og Sagen med dem nøie at overlægge.“

Tordenskjold benyttede den ham givne Tilladelse at besætte Officeerposter ved at optage blandt sit eget Skibs Officerer den uforsærdede Søofficer Grib, der paa Tordenskjolds Anbefaling var avanceret til Capitainlieutenant. En Broder af Tordenskjold, Caspar Wessel, der i Krigens Løb var stegen til en Søcapitains Rang, ansatte han som Næstcommanderende under sig paa Orlogsskibet „Lolland.“

Nordsø Escadren bestod af 3 Orlogsskibe, 6 Fregatter, 1 Huffert og 2 Bramme.

Det var vist med en ikke ringe Glæde, at Tordenskjold i Enden af November lettede Anker paa Kjøbenhavns Rhed for at convoiere en Flaade Koffardiskibe til Norge. Han havde nu faaet fri Hænder, at lade og gjøre hvad han vilde samt en vid Virkefreds, men tillige ogsaa et større Ansvar, og man seer af hans Breve fra den Tid, at han saavel erkjendte dette, som den yderligere Forpligtelse, der derved var paalagt ham, at handle med Forsigtighed.

Da han kom med sin Convoi i Kattegattet, adsplit-

tedes den af en stærk Storm, flere af Skibene, der vare besatte med Soldater, strandede ved Sverrigs Kyst og faldt i Fjendens Hænder; kun et Orlogsskib af hans hele Escadre naaede den Station, der var bestemt til Samlingsplads; de øvrige maatte holde af under Jylland, og Resten af Koffardiflaaden vendte tilbage til Sundet.

Det var just ingen heldig Begyndelse af hans Foretagende som Overstcommanderende, men Tordenskjold beviste ved sin til Admiralitetet indsendte Søjournal, „at han havde brugt al den Forsigtighed, en retsindig Sømand nogensinde kunde udvise,“ og anholdt om hos Kongen, „at een eller flere Sømcænd derom maatte jugere.“

Ulykken var imidlertid skeet, og Tordenskjold skrev til Admiralitetet, „at han vidste vel, at Mange gjerne saae, at ham en eller anden Ulykke arriverede, uden derfor at betænke, at Kongen og Landet derunder vilde lide.“

Uagtet man senere fandt, at Tabet langt fra var saa betydeligt, som man strax troede, var det dog ærgeligt for Tordenskjold, da den indtrædende Vinter ikke vilde tillade ham at oprette sit Uheld ved en eller anden kjæf Baabendaad, hvorved han var vant til at udmærke sig. Desuagtet var han allerede den 2den Januar 1717 i Søen for at oversføre et Cavalleriregiment fra Jylland til Norge, men det var ogsaa det Sidste, han formaaede denne Vinter, thi nu tvang Storm og Kulde ham til at søge Havn i Staværn.

Han var paa denne Tid ogsaa udsat for Chicane.

Fra Generalitetet i Norge skulde der leveres ham Proviant og Penge, men det skyndte sig langt fra med at forsyne ham dermed. Landet var fattigt efter den langvarige Krig, hvilket vel var en Årsag til at det gik saa langsomt med Forsyningen af Proviant, men den vigtigste Årsag var den fordomsfulde General Wedel, der ligesom hele den øvrige Adels, saae fra deres indbildte høiere Standpunkt ned paa Tordenskjold som en overmodig Lykkeridder, hvem de for deres egen Fordeel Skyld fandt burde holdes inden sine Skranter. Fra han havde erholdt sin Commando og hele Vinteren havde han noksom at bestille med, at bringe det vrangvillige Generalitet til nogenlunde at gjøre Flaaden seilbar.

Kongen og Admiralitetet i Kjøbenhavn havde intet Begreb om den norske Flaades sande Forfatning. Hvor elendig dens Tilstand var sees blandt Andet af en Skrivelse af 7de Januar 1717 fra Tordenskjold til Admiralitetet.

„Alt findes her i den største Uorden,“ skriver han. „Bed Flotillen i Frederiksstad skulde være fire hundrede Mand og der findes ikke tresindstyve; Fregatten „Løssen“ og „Søridderen“, have ikke gjort Tjeneste siden August 1716, og Mandskabet har desuagtet nydt Gage og Kost, og er ikke blevet lagt i Qvarter og nydt Kostpenge alene.“

Uagtet denne Tingenes Tilstand havde Tordenskjold dog formedelst sin Udholdenhed og Iver, formaaet at bringe det til, at han om Foraaret kunde gaa i Søen med en nogenlunde vel udrustet Flotille.

En af Generalitetets Drillerier ville vi omtale.

Det forlangte nemlig, at ethvert Skib, der gik i Søen eller løb ind i en Havn, skulde ved en Commissarius lade foretage en Mønstring over Mandskabet, for at man kunde være forvisset om, at der ikke hævdedes Lønning og Proviant paa vacante Nummere.

Denne frænkende Umødning vilde imidlertid Torstenskjold ikke føie sig efter. Han yttrede derfor i en Skrivelse til Admiralitetet, at en saadan Mønstring var en plat Umulighed og stred tværtimod de ham af Kongen allernaadigst givne Befalinger angaaende flittigt Tilsyn, at Fjende al Commerce og Correspondence maatte blive affkaaren. Dette kan, som den Genfældigste kan begribe, kun bringes tilveie ved Krydsen og andre foretagne Desseins og ikke ved at ligge i Havne. Men saadant vilde desværre falde af sig selv, naar jeg vilde samtykke i den unyttige Proposition om Mønstringen; thi da vilde Følgen absolut blive, at naar et eller andet Fartøi, som enten for Mangel af Proviant, Vand eller anden vigtig Marsag maatte søge at komme i Havn, hvor det kunde og ikke vilde, det da maatte blive fjorten Dage à tre Uger beliggende paa Kongens ligesaa store Beføstning, indtil Admiralitetet var capabel formedelst Bud frem og tilbage paa ti à tredive norske Miles Distance fra Christiania omsider at fremskikke en Deputeret for Mønstringen at observere.

„For dem, der have Plaiseer af at lure i Havnene,“ tilføiede han i sin Skrivelse, „kunde dette Projekt være behageligt, men alle ærlige Mænd, som ville gjøre hvad

de bør efter allerunderdanigst Bligt, er dette modbydeligt at høre endfige see det practiseret."

I Slutningen af sin Skrivelse mener han derimod: „at have stor Raison til sig over Admiralitetet at befærge angaaende manøverende Midlers Anskaffelse, som er en Sag af langt anden Betydning end overflødige Mønstringer at inventere," hvisaarfag han „i denne Vinter med mangfoldig Skriverseri, Forestillinger og Beretninger har havt at bestille for at kunne vorde før færdig for at gaae i Søen, dog uden paafulgte udfordrende Effekt."

Man seer af disse Ord, at Tordenskjold var ikke bange for at give Generalitetet i Norge en Næse for dets Smøleri.

Paa denne Tid udspreddes der i Kjøbenhavn det Rygte at svenske Kapere gjorde Priser i Nordsøen, og at de svenske Kornskibe uhindrede passerede dette Farvand, medens Tordenskjold gjorde sig og sit Mandskab tilgode i Havnene. Efter Tordenskjolds Udsagn i eet af hans Breve, var Skibsmandskabet „snart færdig at crepere af Mangel," men desuagtet fandt Rygtet for saavidt Tiltro i Kjøbenhavn, at Commandeur Boulsen med nogle Orlogsskibe fik Ordre „at krydse i Nordsøen, indtil Tordenskjold var parat at løbe ud."

Boulsen traf rigtignok den 14de April Tordenskjold paa Fladstrands Rhed og vendte derpaa atter tilbage til Kjøbenhavn, men at man troede om ham, at han laa og morede sig i Havnene, istedet for at være paa sin Post, ærgrede ikke lidet vor Sphelt, der var sig sin utrættelige Virksomhed bevidst, og bidrog naturligviis

til at forøge i hans heftige Sjæl Længselen efter at foretage en Gjerning, der kunde bringe Fædrelandet Ære og Fordeel og indlægge ham selv Berømmelse.

Hvad der hidtil havde gjort Søkrigen vanskelig, var den Nødvendighed for Danmark, bestandig at holde en betydelig Escadre i Nordsøen, hvilket ikke alene forarsagede store Beføstninger, men ogsaa svækkede Hovedflaaden i Østersøen, hvor de nordiske Magter kæmpede om Overherredømmet. Hovedstationen for den svenske Flaade var Gothenborg; thi derfra udrustedes Krigsskibe og Kapere, til stor Skade for den danske Handel, der førtes over Kattegattet.

I Gothenborgs Havn laae der i Foraaret 1717 en Gallei og fem Orlogsskibe, af hvilke hver førte fra 40 til 45 Kanoner; desuden en Deel Kapere og Koffardiskibe, der ved den første beqvemme Leilighed agtede at løbe ud.

Frederik den Fjerde havde under 22de April befalet Admiralitetet at udkaste en Plan til at ødelægge Gothenborgs og Marstrands Havne, men hidtil var ingen saadan endnu kommen istand, skjøndt en vidtløftig Correspondence i den Anledning var bleven ført med Generalitetet i Norge. Det er sandsynligt at Tordenskjold har erfaret dette Kongens Ønske, hvilket var ganske efter hans Smag. Han udkastede derfor en dristig Plan mod Gothenborgs befæstede Havn og den ovenomtalte i den værende Flaade.

Det var imidlertid et langt vanskeligere Foretagende end Angrebet paa Dynefilen. Gothenborg er nemlig af Naturen og Kunsten lige stærkt befæstet. Det snævre

Farvand imellem Den Hisingen paa Nordsiden og Fastlandet paa Sydsiden, bliver forsvaret af Castellet Ny-Elfsborg, der er anlagt paa en Holm lige i Indløbet til Gothenborg, saā at det med sine Kanoner kan bestryge det fra den ene Side til den anden. Længere inde paa Fastlandet forsvaredes Havnen hvori Flaaden laa, af Kastellet Gammel-Elfsborg. Desuden var der opkastet to Havnebatterier paa 12 og paa 16 Kanoner og en Deel Infanteri var tillige sammentrukken i Nærheden.

Skulde Gothenborgs Havn tages da maatte det ske ved et coup de main, thi da vilde det ikke være en Umulighed at passere Ny-Elfsborg, demolere eller fornagle Batteriernes Kanoner og udvarpe Skibene eller stikke dem i Brand. Dette var Tordenskjolds Plan, hvorom han ogsaa efter den kongelige Ordre underrettede Generalitetet i Norge. Planen vilde vistnok være lykkedes, hvis ikke Uheld og en underordnet Officeers Gjenstridighed havde givet den et modsat Resultat.

Tordenskjold havde bragt en stor Koffardiflaade med en kostbar Ladning til Fladstrand og forlod Hirtsholmene den 12te Mai 1717 om Aftenen.

Hans Escadre bestod af 2 Orlogsskibe: „Lolland“ og „Fyen“, Fregatten „Søriddersen“, 2 Stykpramme „Hjælperen“ og „Noah Ark“ samt 11 Galleier, en Snov, eller Skjærbaad og en Chaluppe.

Fregatten „Søriddersen“, Capitain Vosbein, fik Ordre at tage „Noah Ark“ paa Slæbetouget, da den formedelt sin flette Seillads ikke kunde følge de andre

Farivier. Paa den Maade haabede han, da han havde en gunstig Bestenvind, før Dagbrækningen at kunne komme med sin hele Magt for Gothenborg og endnu under Beskyttelse af Mørket burere sig ind mod Havnen.

Der skal paa denne Tid have hersket en Misstemning imellem Tordenskjold og Capitain Bosbein paa „Søridderen“, og denne, som antog det for en Kræn- kelse af Tordenskjold, „at han skulde tages fra sine Krydstog for at slæbe Prammen,“ som han yttrede, gjorde, da der tillige formedelst en Ufuldstændighed i Ordren ikke var angivet noget Bestemmelsessted, en Krydstour paa egen Haand, menende, som han selv siger i sin Indberetning til Admiralitetet: „at Kon- gens Tjeneste Intet derved skulde have lidt.“

Da derfor Tordenskjold med sin Flotille havde naaet Høiden af Gothenborg til den bestemte Tid, udeblev „Søridderen“ og „Noæh Ark“, og førend man kunde benytte det svære Skytz, den førte med sig, var Intet at foretage.

Først da det var bleven lys Dag, Kl. 6 om Mor- genen, ankom „Noæh Ark“, men nu var det ikke raade- ligt at føre Fartøjerne til et Angreb, hvor Mørket skulde lette det.

Saaledes maatte da Tordenskjold med sin Flotille blive liggende Fjenden i Sigte den hele Dag, og da de Svenske let kunde indsee hvad hans Hensigt var, benyttede de naturligviis Tiden, inden det forventede Angreb, med endnu mere at sikre den allerede i For- veien noksom befæstede Havn: to Courerer afgik til Feltmarskal Mørner og Arveprindsen af Hesse=Cassel, Tordenskjold.

der ogsaa snart indfandt sig i Byen for at ordne Forsvarsanstalterne; ombord paa den danske Flotille kunde man høre Marmstudenene, der bleve affyrede fra Castellet og Batterierne, og man kunde see Garnisonen rykke ud af Byen og postere sig langs med Indløbet, hvor der kunde befrygtes en Landgang.

En anden Commandeur end Tordenskjold vilde under disse Omstændigheder have opgivet det hele Foretagende, men det stemmede ikke med Tordenskjolds Charakter, og der maatte gjøres et Forsøg.

Et lykkeligt Udfald vilde være, som Tordenskjold skriver, til „extraordinair Fordeel, om Fjendens hele Sømagt og Commerce paa eengang blev ruineret i Bund og Grund;“ Vinden var endnu gunstig og blæste fra Vestsydvest, Officererne og Mandskabet vare vel tilmode, og vilde han nu vende tilbage efterat Omkostningerne til Udrustningerne vare gjorde, kunde han vel veute, at man i Kjøbenhavn vilde tale om hans Vægefsind eller endog maaskee Forsagthed, som man tidligere havde talt om hans Fremfusenhed og Dumdriftighed.

Klokken 9 om Aftenen lettede Flaaden Anker og lagde sig nærmere Ny-Elfsborg uden for Indløbet, men ved Midnatstid lagde Stykprammen og Galleierne forbi Fæstningen. „Noæh Arf“, commanderet af den kjække Capitain Grib, seilede i Spidsen. Der blev heftig kanoneret fra Ny-Elfsborg, hvilket besvaredes ligesaa uforfærdet af „Noæh Arf“, hvorved der, til stor Fornøielse for Mandskabet, indtraf den Hæn-

delse, at Fæstningens Flag og Flagstang blev nedskudt.

Uden at tage nogen synderlig Skade kom Brammen nogenlunde ud af Fæstningens Skudvidde paa sin Post ligeoverfor de svenske Orlogsmænd, hvor den henimod een Time ene maatte udholde Ilden saavel fra Skibene som fra Batterierne, inden det lykkedes Tordenskjold at føre „Hjælperen“ og Galleierne ind mod Havnen.

Da Klokken var henimod eet var den hele Flotille i Ilden; den brugte sit Skjts af alle Kræfter, og saavel Mandskabet som dets Officerer kæmpede med den største Tapperhed, for at forsvare den farlige Post, de havde inde.

Tordenskjold selv foer i sin Chaluppe fra det ene Fartøi til det andet med Befalinger og Opmuntringer. Den første Chaluppe, han besteg, blev gjennemboret af to 36 pundige Kugler og sank strax, paa den anden, han derpaa besteg, bortskødes Marerne, men Helten selv blev ikke saaret, skjøndt Kuglerne pek ham om Dreene.

Alle hans Anstrengelser uagtet formaaede han ikke at bringe Batterierne til Tausshed og disse havde Fordelen af et visere Sigte og kunde desuden, naar Nødvendigheden krævede det, bestandig forsynes med friske Folk. Efter fem Timers uafsladelig Kamp saae Tordenskjold sig nødsaget til at befale Tilbagetoget i saa god Orden som muligt; og skjøndt Lykken havde svigtet ham, havde den dog ikke ganske forladt ham, thi Vinden

sprang om til Nordvest før han gav Signal til Retirade, og var ham nu ligesaa gunstig som da han indseilede.

„Noæh Ark“, der, som vi vide, havde været den Første i Flåden, blev ogsaa den Sidste, da den skulde dække Tilbagetoget. Ved den saare gunstige Vind kom alle Fartøier i nogenlunde god Behold ud af Indløbet; kun to Galleier sank, da deres Planker vare gjennemskudte, under Kysten, men Mandskabet reddede sig i Baadene.

Da endelig det sidste Fartøi havde passeret Fortet Ny-Elfsborg, dreiede ogsaa „Noæh Ark“ af for Vinden, men var saa uheldig under Kysten at rage paa et blindt Skjær. En Gallei, som Tordenskjold sendte den til Undsætning, hjalp den dog med stor Anstrengelse igjen af Grunden midt under den fjendtlige Flåde.

To svenske Galleier havde bemærket den Fare, hvori „Noæh Ark“ var stedt, og meente at det vilde være en let Sag at entre den, hvorfor de holdt ud imod den.

„Jeg holdt mig stille liggende,“ beretter den gjæve Grib i sin Dagbog, „indtil de kom mig saa nær, at jeg med Effect skjød det hele Lag af mit underste Dækløse paa dem, hvorved Appetiten forgik dem, idet de tumlede rundt og maatte søge Grund for ei at synke paa Dybet.“

„Noæh Ark“ kom saaledes i god Behold ud paa Rheden og ankrede hos de øvrige Fartøier.

Kunde Tordenskjold heller ikke fra Rheden ved Gothenborg, som han havde meent, hjemsende Skibe og Kanoner, saa havde det tabte Slag dog den Følge, at Danmarks Fjender fik en Grund mere til at agte den danske Sø-

magt. Thi naar Fjenden nærer den Overbeviisning, at han har kæmpet med en overlegen, uforfærdet Sjæl, og at det blot er den legemlige Overmagt han har at takke for Seiren, saa kan ogsaa Udfaldet af et tabt Slag siges at være endog i militair Henseende til Fordeel for det tabende Parti. Saaledes kan f. Ex. en Fjende vinde et Slag, som kan have været af en saa ødelæggende Bessaffenhed for ham, at det mere kan ansees for et tabt, og som naar det gjentoges vilde ende med et fuldkomment Nederlag.

Det var vel med en saadan Tanke, at Tordenskjold Dagen efter Slaget sendte sin Lieutenant i en Chaluppe med Tambour og hvidt Flag for at complimentere Commandanten paa Ny-Elfsborg, fordi han den foregaaende Dag „havde holdt sig saa bravt;“ og den samme Sindsstemning udtaler sig ogsaa i hans Indberetning om Slaget til Admiralitetet.

„Der er,“ skriver han til de høie Herrer, „i nærværende Krig tilforn ikke passeret uer saa skarp en Bataille, ligesom det er bekjendt, at mod Gothenborg ikke Noget er tenteret under lignende Conjuncturer i meer end hundrede Aar, og antager jeg derfor, at Fjendens dann und wann i Østersøen under de danske Insuler gjorde Bravader endog med Fordeel er revangeret, og haaber underdanigst, at dette vil være de høie Herrer saa meget behageligere.“

Men det Tab Tordenskjold havde lidt, nemlig 2 Galleier, 52 Døde og 79 Saarede, var ikke et saa ringe Tab, at det kunde oversees af Kongen eller Admiralitetet. Det Sidste havde fra Begyndelsen nærer den

Frygt, at Tordenskjold i ungdommelig Ubefindighed skulde sætte Landets Belfærd paa Spil for at have den Fornøielse at vexe et glat Lag med et Orlogsskib, og denne Frygt synes ikke at have været uberettiget ved det dristige og voldsomme Angreb paa Gothenborg. Admiraltetet søgte derfor at sikke sig mod lignende Tilfælde i Fremtiden, og i en Skrivelse, som Svar paa hans Indberetning, paalægger det ham indstændigt: „ikke herefter nogen Tid at engagere sig mod Overmagt, medmindre han dertil nogen positiv og speciel Ordre af hans Majestæt maatte have faaet, saasom flige Ting, naar de ikke vel udfalde, altid foraarsager stort Ansvar.“

Til Lykke for Tordenskjold bestod Admiraltetet af sagkyndige Mænd, f. Ex. Admiral Sehested og den meget formaaende General-Admiral Gyldenløve, der var en dygtig Sømand og efter Slaget ved Dynefilen var bleven Tordenskjolds Beskytter.

Derfor var ogsaa Admiraltetets Bedømmelse af Planen og dens Udfald ikke dadlende, det roste endog Tordenskjolds Mod og Fortjeneste, ja, erklærer endog i sin Skrivelse til ham: „det er os meget kjært, at det saa vel er udfaldet, siden vi fornemme, at Fjendens Force har været saa meget overlegen.“

Men det adelige Parti ved Hoffet havde desværre for megen Indflydelse hos Kongen, og det vidste at fremstille Tingene til Tordenskjolds Skade.

Viceadmiral Gabel, der siden Affairen i Dynefilen havde misundelig betragtet ethvert af Tordenskjolds Foretagender, var den 4de Juni 1717 bleven Overkrigssecretair, og paa Grund deraf fra det Tidspunkt igjen-

nem Kongens Cabinet næsten enemægtig i Sædetaten. Han foreslog Kongen, at Lordenskjold, der var ung og hidsig, i Fremtiden skulle indgive sine Forslag til nøiere Overveielse, førend det tillodes ham at foretage Noget af Bigtighed.

Gabels Dretuderi havde til Følge, at Kongen fattede nogen Mistillid til sin sexogtyveaarige Commandeur i Nordsøen, og derfor lod ham vide: „at han ikke var fornøiet med den sidste Action,“ og istedetfor som tidligere at henvise ham til Generalitetet i Norge, befalede han ham nu, „at han herefter skulde berede Veien til saadanne Foretagender ved allerunderdanigst Project.“

Lordenskjold var imidlertid saa overtydet om sin Plans Hensigtsmæssighed og Udførlighed, at han blandt Andet skrev til Kongen:

„Gud give jeg denne Gang havde ladet mit Project gelange for Eders Majestæts eget Oiesyn, da var jeg forsikkert om, det naadigst var blevet applauderet og Misunderes Munde stoppede.“

Efter Kongens Befaling holdt han endnu otte Dage efter Angrebet Indløbet til Gothenborg blokeret, skjøndt flere af hans Fartøier vare i den Tilstand, at en Reparation i Havnen havde været dem ønskeligere end at holde Søen; i dette Tidsrum søgte han, som han udtrykker sig, „redelig at erstatte den Skade, han havde lidt,“ -og ved ufortrøden Virksomhed og Marvaagenhed gjorde han ogsaa i faa Dage tolv svenske Goffardifartøier til Priser.

Paa denne Tid hed det i en kongelig Ordre til

Lordenstjold: „at han bør behandle de under hans Commando staaende med Facilité.“

Lordenstjolds Bæsen var vistnok bydende og bar Bræget af hans Aands Overlegenhed. Som et Beviis paa den ubændige Kraft, der laa i hans hele Bæsen, tjener den Fortælling om ham, at han med et Blik eller en Haandbevægelse kunde tæmme en norsk Bjørn han havde ombord, naar Dyret begyndte at yttre det vilde Raseri, hvortil det uhindret havde kunnet overlade sig i sine Skove. Man vilde derimod feile saare, hvis man deraf sluttede sig til, at han omgik sine Omgivelser med Raahed eller Haardhed. Han stod paa en venstabelig Fod med de dygtigste blandt sine Officerer, hans Ordre vare altid affattede i et høfligt og sømmeligt Sprog, undtagen naar han tilgavns var vred, og det var ikke sjældent at han venligt og høfligt tiltalte de Cadetter, om hvem han nærede Forhaabninger. Der var dengang ellers en stor Forskjel mellem Datidens og Nutidens Officerers Dannelselse. Da der var Mangel paa videnskabelig dannede Officerer, vare der en Mængde Coffardimænd under Navn af Maanedsofficerer traadte i Tjenesten. I en Forestilling fra Admiralitetet af 9de Mai 1714 omtales den største Deel af dem som ubefarne, til Orlogs aldeles uvante, drikkældige Personer af slet Opdragelse. Mellem de faste Officerer vide vi at største Deelen vare Adelsmænd, der ifkun ved deres Familie eller Patroner, og ikke ved Fortjeneste eller Dygtighed havde naaet den Rang, de beklædte paa Flaaden. Disse sidstnævnte Officerer fandt uden Tvivl Tjenesten under Lordenstjolds Commando altfor streng

og søgte Havn, hvor det nogenlunde kunde lade sig gjøre, for at føre et mageligere Liv. Men Tordenskjold fordrede af sine Officerer at de skulde ligne ham i Virksomhed, Driftighed, Kjæthed og Udholdenhed. I sin Iver for Landets og Kongens Tjeneste, med et heftigt Temperament og egget af Adelen's Dispoti fra oven, kan man nok antage, at han undertiden har befalet og irettesat mangen Officeer paa en haard og stødende Maade, medens paa den anden Side hans Velvillighed og Edelmødighed lod ham vise Mildhed, Eftergivenesshed og Forsonlighed, hvor Pligten tillod ham det.

„Gud veed,“ svarede han paa Kongens foroven omtalte Uttring, „at jeg vil gjerne forliges med alle Mennesker, og saameget mere med de under min Commando staaende, der med mig skulle arbeide; men jeg har forhen allerunderdanigst viist, paa hvad Maade det kunde skee, nemlig ved at lade Enhver raade efter eget Tykke, ei regnende, enten Eders Majestæts Tjeneste i Spæn blev opvartet eller ikke.“

Et vigtigt Bidrag til at oplyse Tordenskjolds Forhold mod sine Officerer og tillige et Bidrag til hans Charakteristik ville vi her omtale, nemlig hans Uenighed med Capitain Bosbein, som efter Tordenskjolds egen Angivelse var en medvirkende Grund til, at Angrebet paa Gothenborg mislykkedes.

Da Tordenskjold i Foraaret 1717 krydsede som sædvanlig mod Fjenden og befandt sig paa Orlogsskibet „Lolland“, havde han desforuden med sig Orlogsskibet „Fyen“ og en Deel mindre Fartøier, blandt dem to

Fregatter: „den hvide Drn“, Capitain Lemvig, og „Søridderen“, Capitain Vosbein.

Den 10de April fik man Die paa to fjendtlige Drlogsmænd, og da de to ovennævnte Fregatter vare til Luvart for dem, gjorde Tordenskjold Signal, at de skulde jage efter de fjendtlige Skibe, der imidlertid strax gif overstag og rettede deres Cours mod Gothenborg. Fregatterne forfulgte Svenskerne ivrigt og Tordenskjold gav derfor Signal til at angribe dem, men imidlertid havde de svenske Skibe naaet en lille Ø tæt udenfor Indløbet til Gothenborg, hvorhen Fregatterne, efter Capitain Vosbeins Yttring, ikke turde følge dem af Mangel paa Lods.

Da Tordenskjold, idet han kom nærmere med Drlogsskibet „Lolland“, saae at Fregatterne standsede deres Fart, blev han vred, skjød et Skud med Skarpt, saa skuglen vandede imellem begge Fregatterne, og raabte: „Hvad Fanden ligge I der og nøler efter? Hvad Fanden ligge I opbraset efter? Hvorfor forfølge I ikke Fjenden?“

Herpaa svarede Capitain Vosbein: „lad mig saae Lods, saa skal jeg nok gjøre mit Bedste!“ Men Tordenskjold agtede ikke paa Lods, han seilede forbi begge Fregatter for selv at lede Jagten, der dog snart maatte opgives, da de fjendtlige Skibe retirerede ind under Fæstningen Ny-Elfsborg.

Dette var den første Anledning til Uenigheden imellem Capitain Vosbein og hans Chef, der sikkerlig ikke har antaget den Undskyldning for gyldig, som Vosbein angav, nemlig Ubefjendtskab med Farvandet, og der-

for meente, at han havde holdt sig tilbage af Mangel paa Mod og Conduite.

Capitain Bosbein var en Svoger til Gabel, Admiralitetssecretairen, og ikke den Mand, der gav efter eller ved forøget Tjenesteiver eller paa anden Maade igjen søgte at nærme sig Tordenskjold. Han fulgte ikke sine Ordre, naar det kunde paa nogen Maade lade sig gjøre, og sendte ikke, som Krigsbrug fordrede, alle sine Rapporter til den commanderende Chef for Escadren, men lige til Admiralitetet i Kjøbenhavn, ved hvilken Leilighed han ikke forglemte at omtale Tordenskjolds overmodige Færd og Uretfærdighed imod ham, og bede sig fritagen for at staae under „en saadan Commando.“

En Dag da Tordenskjold var ombord paa Orlogsskibet, „Fyen“, og Capitain Bosbein med sin Fregat netop vendte tilbage fra et Krydstog, lod han ved et Signal Bosbein underrette om, at Chefen var paa Fyen, og befalede ham at komme ombord der med sin Rapport.

Enten forstod Bosbein ikke disse Signaler eller og-jaa lod han for at drille ham, som han ikke forstod dem, og forblev ombord paa sit Skib, skjøndt Tordenskjold gav et nyt Signal med et skarpt Skud. En Chaluppe bragte ham nu den mundtlige Ordre, at indfinde sig ufortøvet hos Chefen paa „Fyen“ og han steg nu ombord i sit Fartøi for at begive sig til ham.

Høfligheden fordrer i Søtjenesten, at naar en Chef commanderer en Officeer ombord hos sig, lader han enten braise op eller lægger sit Skib i Binden, men da

Tordenskjold var opbragt paa Vosbein og det som vi see ikke uden Grund, vilde han ikke vise ham de sædvanlige Høflighedsbeviser og lod Orlogsskibet endnu en Stund gaa for fulde Seil, saa det blev vanskeligt nok for Vosbein med sin Chaluppe at indhente ham.

Ikke saasnart var Vosbein kommen ombord, førend Tordenskjold yttrede til ham: „J forstaaer ikke Eders Metier!“

Istedetfor at besvare denne Tiltale, spurgte Vosbein Tordenskjold: „Om han ikke var saa meget værd, at han vilde brase op for ham, for at han kunde komme vel ombord, foruden at roe saa lang en Vej? Desuden ønskede han at vide, hvad de skarpe Skud skulde betyde, som Tordenskjold baade nu og før havde skudt efter ham? Om han tvivlede paa, at han ikke var en ærlig Karl?“

Istedetfor at besvare Vosbeins Spørgsmaal, bebreidede Tordenskjold ham hans Adfærd med haarde og heftige Ord og lod tilsidst, som Capitain Vosbein i sin Klage til Admiralitetet gjentager: „paa Skandsen, i Nærværelse af Fregattens Officerer og Mandskab, de touchante Ord falde, at han vilde sætte ham fra sin Fregat.“

Da den første Hidsighed havde lagt sig, ønskede Tordenskjold at være enig med Vosbein, fordi han vilde foretage Angrebet paa Gothenborg den paafølgende Nat. Tordenskjold indbød ham endog til, enten at komme ombord til ham eller ogsaa gaa i Land, for at tale med ham, da Alt, hvad der var skeet, skulde være glemt, naar Capitainen blot vilde lade falde et Ord, men

skjøndt den forsonlige Tordenskjold gif i Land om Eftermiddagen for at vente paa ham, uagtet det var saa haardt et Veir, at han maatte ligge med nedstrøgne Stænger og Ræer, kom den fortørnede og stivsendede Bosbein ikke.

Samme Aften, da Angrebet paa Gothenborg skulde finde Sted, fik Bosbein sine skriftlige Forholdsregler, hvori iblandt Andet forekom den Ordre: „at velædle Hr. Capitain vilde behage, naar Brammen eller Skibet „Noæh Ark“ kommer ned til ham, da at give samme, som seiler meget slet, Slæbetoug og ved dens Befordring gjøre sit Bedste.“

Men Bosbein havde, som vi vide, antaget denne Ordre for en ny Krænkelse, at han skulde tages fra sine Krydstog for at slæbe Brammen, og benyttede sig derfor af en Ufuldstændighed i Ordren, at Bestemmesstedet ikke var angivet, agtede ikke paa „Noæh Ark“, forlod Escadren, unddrog sig aldeles fra Tordenskjolds Commando og foretog sig, som vi allerede have omtalt, en Krydstour paa egen Haand.

Da Tordenskjold indgav en Klage til Admiralitetet over Bosbein, kunde dennes Svoger, Viceadmiral Gabel, ikke forhindre, at det irettesatte ham paa en drøi Maade.

Det fandt nemlig: „at Capitain Bosbein havde ført en uanstændig Conduite ved paa egen Haand at gaae under Seil ad Søen til og være sin Chefs Ordre overhørig, der kunde blive ham en slem Sag, om Hans Majestæt skulde lade det resolvare at komme til Proces.“

Da derfor Bosbein senere løb ind til Laurvigen i Norge, blev der strax forkyndt ham Arrest, og efter al Sandsynlighed vilde han være bleven tiltalt af Fiscalen for Insubordination. Men til al Held for ham, havde han, da han krydsede paa egen Haand i Rattegattet, taget en svensk Fregat paa 30 Kanoner, og da han efter sine Venners Raad tilskrev Tordenskjold og bad ham: „at han ikke vilde see hans Ulykke,“ var den godmodige Tordenskjold strax forsonet og tilskrev ham endog et høfligt Brev, hvori han ikke alene erklærede at ville glemme det Forbigangne, „da han havde ladet see en smuk Bravour mod sin skarpe Fjende,“ og han havde bemærket hans „Capacitet“, men lovede endog at han skulde ikke alene anbefale hans Sag til Admiralitetet, men ogsaa til Kongen.

Tordenskjolds Løfter vare ikke tomme Ord. I en Skrivelse til Admiralitetet af 17de Juni omtaler han Bosbein paa følgende Maade:

„Min Prætension imod Herr Capitain Bosbein er nu, siden han tilstaaer sin Forseelse, hvad mig angaaer, ganske bilagt. Enhver, som mig kjender, veed, at jeg ikke inclinerer til noget Menneſke at føre i Ulykke, end ſige den, ſom jeg imod al Forventning nu fik Beviis paa ved hans beviste vakke Bravour mod ſin skarpe Fjende i ſidſte Action at være en brav Soldat, men at han har en god Forſtand, har jeg vidſt længe før. Skriver denne Dag til hans kongelige Majestæt for ham; vil derfor her ikke aarsage længer Ophold, alene jeg af Hjertet underdanigſt ſolliciterer for ham. Lad ham ſkaanes, naadige Herrer, for Proces, ſom ſpilder

Tiden og forsømmer Kongens Tjeneste, hvortil jeg nu veed, han duer, og giv ham en Douceur for sidst beviste Tjeneste, som jeg antager for en Naade mig selv beviist."

Hvilket herligt Characteristik af Tordenskjold afgiver ikke denne Skrivelse, uagtet det maa antages, at Affairen mod Gothenborg vilde være løben heldig af, naar ikke Bosbein havde været ulydig, beder han ikke alene for den skyldige og opsetsige Officeer men anbefaler ham endog til Forfremmelse.

Der fandt ingen Sags Anlæggelse mod Bosbein Sted, og Tordenskjolds Skrivelse til Kongen havde til Følge, at Bosbein ganske kort efter blev forfremmet til Commandeurcapitain.

Den Tilstand, hvori Tordenskjolds Escadre var, nødte ham til at forlade Indløbet til Gothenborg og søge Havn for at lade den lægge under Reparation. Men at han saaledes, skjøndt af Nødvendighed, aflod at holde Gothenborg indespærret, blev i Kjøbenhavn af hans Fjender lagt ham til Last.

Gabel udvirkede nemlig en Kabinetsordre, at Indespærringen igjen skulde foretages, hvilket paa denne Tid var saameget mere umuligt, som allerede flere af de norske Skibe af Admiralitetet vare commanderede ned til Kjøbenhavn. Imidlertid havde Tordenskjold udfastet en ny Plan, om hvis Hensigtsmæssighed han følte sig overbeviist og hvis Nødvendighed under de daværende Krigsforhold var indlysende.

En af den svenske Kong Carl den Tolvtes Charactertræk var en haardnakket Bedholdenhed ved en-

gang antagne Beslutninger eller Planer, og derfor var det ogsaa hans Forsæt, uagtet Frederikshalds tidligere kjække Forsvar, at forene Norge med Sverrig. Endnu forsvarede han sine stærke Standsler ved Svinesund paa Grændsen af Norge, og i Sommermaanederne begyndte han at befæste Havnen ved Strømstad, hvilken By ikke ligger langt fra den norske Grændse og kun nogle faa Mile fra Frederikshald. Var Strømstads Havn først befæstet, saa vilde her ganske fortrinligt kunde oprettes Magaziner, hvilke vare den svenske Hær saa nødvendige ved et Felttog i det paa Korn saa fattige Norge; der kunde da ogsaa Transportskibene samles og Krigsskibene have en Havn, hvorfra de kunde forebygge og forhindre ethvert af Tordenskjolds Foretagender i Kattegattet.

Læt udenfor Strømstad ligger en lille Ø, der er forbunden ved en Bro med Byen; paa denne var man nu i Begreb med, at opfaste et svært Batteri paa fjorten attenpundige Kanoner, hvilket skulde kaldes „Carolus“ efter den svenske Konge. Desuden arbejdede man paa to Standsler paa hver sin Side af Byen, for at denne saaledes kunde sikkes fra Søfiden. Det hele Arbejde lededes af den svenske General Gjerta, der lignede sin Konge i Mod og Udholdenhed.

Ikke saasnart var Tordenskjold bleven underrettet om disse Arbejder, før han indsaae hvor nødvendigt det var at ødelægge Befæstningen ved Strømstad og strax at kunne gaae i Søen, for at være ved Haanden, forinden Fæstningsværkerne havde naaet deres Fuldendelse.

Rlog af Erfaring forelagde han derfor Admiralitetet saavel som Kongen den 8de Juli sin Plan.

„Kan mig dette gelinge,“ skrev han til Sidstnævnte, „venter jeg Eders Majestæts allernaadigste Befal, efterdi Fjenden, om og naar han Noget mod Norge vil tentere, efter al Raison ikke alene vil bruge samme Sted som et Magazin, men endog som et Refugium søværtis, og er derfor af saameget større Consequence.“

Dgsaa med General Wedel, Præsæs i Generalitetet i Norge, verlede han, ifølge sin Instrux, Breve angaaende denne Sag og anførte: „at han afventede hans Excellences naadige Betænkning specialiter, da han var betænkt paa at agere forsigtig, ikke uden foregaaende fælleds Raad, særlig udi vigtige Sager, Noget at foretage.“

Wedel, der gjerne vilde være uden noget Ansvar i denne forestaaende Affaire, svarede ham i almindelige Udtryk og opmuntrede ham til at hindre Fjenden i sit Forehavende og gjøre ham alt muligt Afbræk.

Skjøndt Tordenstjold skrev Brev paa Brev til Generalitetet, for at skynde paa det, og forestillede, at det i den Sag netop var om Hurtighed at gjøre, gif det dog seendrægtigt med Udrustningerne. Ifølge disse Skrivelser var Mandskabet af Mangel paa Proviant og Penge i den ynkeligste Forfatning. Etsteds hed det: „Folkene falde dagligdags i Hobetal i hidfige Sygdomme og Kaseri, og have de arme Folk ikke det Ringeste at lædske sig paa, saa at den flette Anstalt ikke noksom er at beklage, og det intet Under er, om baade Lyst og Kjærlighed forgif dem.“ Han erklærer derfor reent ud, „at det ikke er ham muligt at gaae tilspøes for Mangel af behørende Proviant og andre Requisiteer

til Flotillen, saa at han for derpaa følgende Sviter — ganske skal og maa være excuseret.”

Først midt i Juli var han færdig at gaae i Søen, og den 14de forlod han Frederikshald med de tre Drlogsskibe „Lolland“ „Fyen“ og „Göthenborg“, Stykprammene „Noch Ark“ og „Hjælperen“ samt ni Galleier.

Formedelst ugunstig Vind maatte Stykprammene og Galleierne søge ind under Agerø, en Miilsvei fra Strømstad, medens Tordenskjold selv krydsede med de 3 Drlogsskibe og kastede den paafølgende Eftermiddag Anfer et godt Kanonskud fra Batteriet Carolus. Han gif strax iland paa en lille Ø, der laa i Indløbet til Havnen, for derfra at udspeide Fjendens Foretagender og Styrke.

Batteriet Carolus var anbragt nedenunder en lodret fremspringende Klippe, der lod formode, at Skudene fra Skibene vilde gjøre saa meget bedre Virkning, da endog de Kugler, der gif Fjenden over Hovedet, formodentlig vilde springe tilbage fra Klippevæggen og ligesuldt anrette Skade. Batterierne, der laae paa begge Sider af Byen, antog Tordenskjold, ikke vilde tilføie ham nogen synderlig Skade; thi deels vare de, saavidt han kunde skjønne, hvert kun forsynet med tre middelmaadig svære Kanoner, og deels vare de endnu ikke forsynede med Brystværn, hvilket dog rimeligviis snart vilde skee; thi Svenskerne vedbleve endnu bestandigt at arbeide paa deres Fæstningsværker.

Tordenskjold gjorde nu et Udfast til et Angreb paa Batterierne for alle Escadrens Chefer. De tre Drlogsskibe

skibe skulle angribe Batteriet fra Nordsiden; Stykprammene og Galleierne skulle fordele sig paa begge Sider af den Holm, paa hvilket Hovedbatteriet var anbragt, og søge at affjære dets Samqvem med Byen. Naar den fjendtlige Fld saaledes var bragt til Taushed, skulde der landsættes en Afdeling Soldater paa Den, hvilken derfra skulde forsøge hvad der kunde være at foretage mod Strømstad selv.

Officéerne fandt Alle Planen god, og at det i det værste Tilfælde ikke vilde være vanskeligt for Galleierne og Stykprammene at trække sig tilbage under Orlogsskibenes Kanoner.

Skjøndt Alt nu var ordnet, udeblev dog bestandig Stykprammene og Galleierne, hvilket var en slem Forsinkelse, eftersom de svenske Fæstningsværker med hver Time vandt i Styrke.

Den 16de og 17de Juli var det saa stille Veir, at Fartøjerne ikke kunde arbeide sig op mod Strømmen, og først om Eftermiddagen den 18de ankom endelig den af Tordenskjold saa længselsfuldt forventede „Noæh Ark“, ført af Capitainlieutenant Grib; med den fulgte tre Galleier, derimod udeblev „Hjælperen“ og de øvrige sex Galleier.

Vanskelighederne ved Foretagendet vorede med hvert Dieblif; Fjendens Infanteri blev efterhaanden trukket sammen i større og større Mæsser omkring Strømstad; fra Skibene kunde man tydeligt see hvorledes de hvide Telte tiltog bestandig i Antal uden for Byen.

Da forelagde Tordenskjold, efter at han havde ladet holde Prædiken, Bøn og Communion ombord paa

Skibene, endnu engang for sine Officerer Planen til Angrebet, angav dem de Grunde, der gjorde det til en Nødvendighed at begynde Angrebet, og spurgte dem derpaa, om de meente, man skulde oppebie de øvrige Fartøiers Ankomst eller angribe med den Magt, som man nu besad.

Den, der stemmede strax for at angribe, var den, som vi vide, altid ligesom sin Chef, modige og uforfagte Grib. Han lovede, at han samme Nat Kloffen 2 skulde med sin Stykpram være paa den ham anviste Post paa den søndre Side af Batteriet Carolus. Derpaa undertegnede ogsaa alle de øvrige Chefer et Document, hvori de erklærede sig „ganske stemmige“ med Tordenskjolds Mening, og nu blev da Angrebet fastsat til Natten mellem den 18de og 19de Juli.

Kloffen 1 om Natten var Capitainlieutenant Grib allerede paa sin Post ved Batteriet og tilkjendegav sin Ankomst ved at sende Carolus det glatte Lag; men da man endnu var ifærd med at indvarpe de, langt ude i Indløbet liggende, Orlogsskibe, der skulde understøtte ham, formaaede han ikke ene at udholde Fjendens voldsomme Ild, og lod derfor „Arken“ hale bag en Klippe, hvor den indtil videre laa nogenlunde dækket.

Orlogsskibene mødte mange Vanstueligheder; saaledes var Vind og Storm dem imod, og flere Gange traf det Uheld dem, at deres Barptouge bleve overfudte, hvorved der spildtes megen Tid. Da Skibene ved Indseilingen nødvendig maatte vende Forsiden lige mod Batteriet, fik de alle Batteriets glatte Lag langskibs, fra

Forstavnen til Agterspeilet, og en Mængde dræbtes og saaredes.

Endelig kom Lolland henimod Kloffen fire om Morgen paa sin Post, men nu havde Binden stillet af, Skibet vilde ikke lystre sit Roer og dreie Bred siden imod Fjenden. Omtrent en halv Time maatte Tordenskjold endnu ligge i den voldsomme Ild, med Forstavnen af Skibet vendt lige mod det svære Batteri i en Afstand af nogle hundrede Alen, indtil man endelig fik en Trosse fastgjort paa en lille Holm og saaledes formaaede at svaie Skibet.

I dette Mellemrum var Grib ombord paa Lolland for at indhente nærmere Ordre. Tordenskjold gif ham imøde paa Falderebstrappen, omfavnede ham og bad ham igjen at bringe „Noæh Arf“ op under Batteriet, for at Fjenden ikke skulde ruinere „Lolland“ indtil de øvrige Fartøier kom paa deres Post. Uden Betænkning adlød den tappre Sømand, og det varede ikke længe før „Noæh Arf“ paany gav Fjenden det ene glatte Lag efter det andet. Efterhaanden kom ogsaa „Byen“ og „Gothenborg“ paa deres Poster, og deres vedholdende Ild bragte Batteriets Kanoner Kloffen sex om Morgen til Tausshed, fordi Artilleristerne, der betjente dem, enten vare dræbte eller gjorde udnygtige. Men den gamle, tappre Krigsmand, General Gjerta lod friske Folk komme fra Strømstad, gamle Grenaderer, der skulde betjene Kanonerne, og hvilke han maatte drive ind i Batteriet med den blanke Kaarde.

Dette Samkvem mellem Batteriet og Byen var det netop Tordenskjold ville forhindre, og han havde derfor

beordret Galleierne at lægge sig saaledes, at deres Ild kunde bestryge den Bro, der forbandt Holmen med Landet, men denne Post laa saa godt som lige under Kanonerne af Batteriet paa Kysten, og deres Commandeur, Capitain Sahlgaard, havde maattet trække sig tilbage. Derved blev imidlertid „Noahs Ark“ alene udsat for den fjendtlige Ild, der ogsaa foraarsagede en saa stor Ødelæggelse, at Capitain Grib to Gange stod selv Tjerde tilbage paa øverste Dæk, da alle de øvrige Folk vare nedskudte. Men efterat Galleierne havde forsynet Brammen med friske Folk, vedblev denne tappert at forsvare sig.

For at Fjenden ikke skulde faae tilført flere friske Folk fra Byen, lod Grib Brammen hale indenfor Batteriet, men i samme Dieblif blev hans ene Arm knust ved et Kardætskstud.

Den tappre, haardtsaarede Søkriger forsøgte forgjæves at vedblive med at commandere paa øverste Dæk, Blodet forløb hau, og han maatte bæres ned i sin Kahyt, men sendte dog derfra den Ordre op paa Dækket: „ikke at qvittere Posten eller forlade Torden-skjold, saalænge Skibet kunde flyde paa Vandet.“ Men Brammen havde allerede faaet fire Grundskud — da den fik det femte, løsne de der sig en Blanke i Vandgangen, og Lieutenanten, der havde overtaget Commandoen efter Grib, var nødsaget til at trække Skibet ud af Ilden, hvis han ikke vilde have, at det skulde synke lige under Batteriet. Han lod derpaa Kanonerne bringe i den ene Side af Fartøiet, lod Lekkagen stoppe

faa godt som muligt, hvorpaa Brammen traf sig tilbage.

Orlogsskibene lede ikke mindre, og da „Noæh Arf“ retirerede, stod Tordenskjold med sin Broder Capitain Wessel selv Tredie tilbage paa „Dolland's“ Skandse. Da han fik Tidenden, at Grib var saaret, sendte han sin Adjutant Capitainlieutenant Lilienskjold ombord paa „Noæh Arf“ for at overtage Commandoen og igjen føre Skibet i Slaget, men i det samme Dieblif at Lilienskjold satte sin Fod paa Falderebstrappen af „Dolland“, blev han dræbt af en Kanonkugle.

Nu affyrede der kun enkelte Skud fra Batteriet Carolus, da dets Ammunition næsten var forbrugt og et Krudtmagazin sprunget i Luften, og omtrent ved samme Tid kom endelig den længselstfuldt forventede Stykpram „Hjælperen“ og de øvrige Galleier, hvilke begyndte at varpe sig op af Indløbet for at tage Deel i Kampen. Dette Dieblif synes gunstigt for at forsøge en Landgang, og Tordenskjold roede derfor fra „Dolland“ over paa Galleien „Sophia“, hvor han selv gif ombord, besatte den og tre andre Galleier med trehundrede Mand Soldater, og befalede at roe af al Magt mod den D, paa hvilken Batteriet laa. Med de to Galleier „Sophia“ og „Prinds Carl“ lykkedes det ham ogsaa, uden at blive beskudt, at nærme sig Den og Batteriet. Alle Soldaterne stode paa Dækket, Baadene vare rede til at modtage og landsætte dem, da en Bataillon svenske Grenaderer, som hidtil havde ligget i Skjul bag Batteriets Brystværn, aabnede en ødelæggende Musketild paa de Danske. General Gjerta

selv commanderede dem og lod bestandig et Geled fyre, medens det andet ladede, saa at en vedholdende Kugleregner paa en Afstand af omtrent tredive Alen næsten aldeles oprev Mandskabet paa Galleiernes Dæk, og de saa Folk, der bleve levende tilbage, flygtede fra- borde eller ned under Lugerne.

Capitainlieutenant Dam, der var Chef paa Galleien „Sophia“ blev dræbt, Major Rosenfrank, der skulde commandere Landgangen, blev saaret; Tordenskjold selv blev for første og sidste Gang i sit Liv saaret. Han fik een Kugle i Armen og een i Hosten, og da Blodet begyndte at forløbe ham, blev han bragt ombord paa sit Skib.

Tordenskjold agtede ikke saa meget paa sine Saar, som paa at redde de to Galleier, der, næsten blottede for Mandskab, laae lige under det fjendtlige Batteri, men han formaaede ikke at bevæge nogen af Officererne eller Mandskabet til at forsøge paa at redde dem; selv tillod hans Saar ham ikke at holde sig opreist. Endelig tilbød en Cadet ved Navn Bodroff sig til at vove Forsøget, og nogle Matroser, der ikke vilde vise mindre Mod end Cadetten, steg med ham i Jollen. Det lykkedes dem at anbringe en Trosse paa Galleien „Sophia“, der saare heldig blev udhalet, kun med Tabet af een Mand, der blev dræbt i Jollen af en Musketkugle.

I den anden Gallei, „Brinds Carl“, fandtes der kun to levende Mennesker, nemlig Chesen, Lieutenant Helmich og en Matros; begge havde de begivet sig under Lugerne; thi paa Dækket vilde de være bleven øieblikkelig

nedskudte af de svenske Musketter. En svensk Grenadeer faldt paa at vade ind i Vandet for at trække Galleien paa Grund, men da traadte Lieutenanten frem i Røghedsdøren og skjød ham en Kugle gennem Hovedet saa han styrtede død om i Vandet.

Da næsten ingen Bind rørte sig og alle Seilene til al Uheld vare beslagne, syntes det ikke muligt for Galleien at undkomme; men da viste den ombord værende Matros, at han ikke var forknytt; han foer op i Takkelagen med en Kniv i Haanden og overskar Rebene, hvormed Seilene vare beslagne. Skjøndt de Svenske skøde saa at sige, ligesom til Maals efter ham, lykkedes det ham dog efter at have udført sit Forsæt at komme under Rugerne, skjøndt med en Musketkugle i Laaret.

Uagtet denne modige Gjerning syntes Galleien dog at ville falde i Fjendens Hænder; thi Seilene hang og slog mod Masten uden at faae Magten over Fartøiet, og paa de andre Skibe vovede ingen at forsøge paa at redde „Brinds Carl“. Da fandt en munter Skipper, der hed Elias Wulff, paa et pudseerligt Indfald for at sætte Mod i Mandskabet paa Halvgalleien „Pol-lux“. Han klædte sig af indtil den blotte Skjorte, steg op paa Fartøiets Hytte, viste Fjenden en knyttet Næve, bukkede sig for ham just ikke paa den anstændigste Maade og udfordrede og udfordrede ham det Bedste han formaade. Da Mandskabet mærkede, at han ved sin uhøviske Adfærd vilde lede Fjendens Opmærksomhed alene paa sig, fattede det Mod og roede af alle Kræfter ind mod Kysten. Medens de forbit-

trede svenske Grenaderer ene sigtede paa den udfjældende Skipper fastgjordes der en Trosse paa „Brinds Carl“ og Fartøiet reddedes uden at en Mand mistede Livet, thi ved den stærke Fart Galleien skød, formaaede Grenadererne ikke at træffe Skipperen.

Men da nu Ilden fra de svenske Batterier fornyedes igjen, og Tordenskjold saae, at han ikke formaaede at udrette Noget uagtet Officerernes og Mandskabets heltmodige Adfærd, gav han Ordre til at retirere.

Alle Skibene bleve efterhaanden lykkelig trufne ud af Ilden, og saaledes endtes Angrebet paa Strømstad efter Tordenskjolds Indberetning til Kongen, uden at have mistet en Solle, men desværre derimod med 96 Dræbte og 246 Saarede. Det Værste var imidlertid, at Hensigten med Angrebet ikke blev opnaaet.

Tordenskjold løb nu ind til Frederiksstad i Norge, for at de danske Fartøier, især „Lolland“ og „Noæh Ark“, der vare blevne ilde tilredte i Slaget, kunde blive reparerede. Men skjøndt han var saaret og havde været uheldig med at udføre sine Planer, havde han dog ikke mistet Modet eller formaaede ham at være uvirksom. I Enden af Julimaaned 1717 gav han Ordre til Capitain Sahlgaard, at han, „saasnart „Hjælperen“ og „Noæh Ark“ vare blevne reparerede, skulde strax forseile udenfor Strømstad, hvor han Nat og Dag havde at paaagte, at Tilførsel sammesteds nøie vorder afskaarne, saa at Fjenden ikke faaer noget Kornmagazin, hvortil han allermeest trænger, der oprettet; thi da vil hans forehavende Dessein med Invasion absolut af sig selv forsvinde.“

De nævnte Fartøier vare reparerede i de første Dage af August, og den 9de i samme Maaned finde vi Tordenskjold selv med sine tre Orlogsskibe igjen udenfor Strømstad. Skjøndt hans Saar endnu ikke vare helbredede, tog han desuagtet dog selv iland for at recognoscere, endskjøndt der fra de fjendtlige Galleier, som vilde forbyde ham det, blev skudt paa ham.

Sin Indberetning om Angrebet paa Strømstad havde Tordenskjold sendt til Kjøbenhavn. At man i Admiralitetet og ved Hoffet vilde anerkjende hans Narvaagenhed og Virksomhed paa sin Post, saa at den svenske Handel og Communication langs med Kysten hele Sommeren havde været forhindret, medens de danske Kofjardiskibe havde seilet allesteds hen ligesom i Fredstider, vidste han; men han ahnede tillige, at det uheldige Udsald af hans Foretagende mod Strømstad, vilde give Anledning til hans Fjenders Triumph, thi nu vilde de atter gjøre deres Anskuelse om hans Fremfusenhed og Dumdriftighed gjældende til hans Skade.

Allerede efter Bataillen ved Gothenborg havde han skrevet til Kongen:

„Dersom Eders Kongelige Majestæt maatte sætte Tvivl til min Forsigtighed, enten formedelst mine unge Nar eller for Behag udi Sjæles Sacrificering i allernaadigst anfortroede Commando, og Andre fandtes, der baade kunde og vilde Saadant bedre udføre, da vilde jeg glæde mig over allernaadigst gjørende Forandring søgende mit Soulagement i en god Samvittighed.“

I sin senere Indberetning om Angrebet paa Strømstad fremsatte han endnu engang klart de Grunde,

der havde gjort det nødvendigt; han beviste den yderlige Forsigtighed, han havde anvendt i at indhente Bedkommendes Raad og Betænkning, og troede derfor at kunne forsvare sin Yttring: „at Planen var uforgribelig vel overtænkt og med Flid proseqveret.“ „Men,“ tilføjede han, „jeg veed, at det Alt er ikke nok, siden jeg ikke naaede min Dessein.“

Hans Ahnelse gik i Opfyldelse. Sin Commando i Nordsøen endte han med, at indeslutte Strømstad fra Søsiden og anbefale sine tappre Officerer, især Capitain Grib, til Kongens Raade; thi allerede i Begyndelsen af August kom der den Efterretning til Flaaden, at Kongen havde bestemt, at Schoutbynacht Rosenpalm skulde afløse ham. Tordenskjold skulde for Fremtiden som en anden Skibschef føre Commandoen paa Dr-logsskibet „Lolland“.

Formodentlig for at undgaae den Krænkelse personlig at nedlægge sin Magt i sin Eftersølgers Hænder, overdrog han den 19de August Commandoen over Escadren for Strømstad midlertidig til Capitain Rostgaard med den Ordre, „at holde de fjendtlige Galleier indespærrede og flittigt at paaagte at Alting vel tilgaaer;“ og reiste derpaa til Christiania.

Faa Dage efter ankom Schoutbynacht Rosenpalm med Fregatten „Løvendahl's“ Gallei, mønstrede Officerer og Mandskab samt overtog Commandoen for Strømstad.

Man tog feil, hvis man troede at denne Forandring af Commandoen skulde bevirke noget heldigere Udfald af Havnens Blokvade; tvertimod slog en stærk Trans-

portflaade sig igjennem til Strømsstads Havn, og de danske Skibe lede saa meget af Jlden fra Landbatterierne, at Schoutbynachten allerede den 28de August maatte ophæve Blokvaden og ankre med sin Escadre under Norge.

I Begyndelsen af September vendte Tordenskjold tilbage til Flaaden og gif igjen ombord paa „Lolland“. Han skulde nu rigtignok modtage sine Ordre fra Schoutbynachten, men han kunde ikke være uvirksom i sin underordnede Stilling.

Den imod Danmark fjendtligsindede intriquante svenske Minister, Baron Gørk, ventedes til Sverrig fra Holland, og Tordenskjold indgav nu til Schoutbynacht Rosenpalm og Admiralitetet et Forslag, om at bemægtige sig denne Minister. Til at krydse paa denne Expedition havde Tordenskjold foreslaaet Orlogsskibene „Fyen“ og „Lolland“, det sidste under hans egen Commando, ligesom at „Gjötheborg“ og Galleierne fik Post ved Magø, en lille Ø, tæt udenfor Strømstad, for derved at affkjære det derværende Magazin videre Tilførsel.

Planen fandt man god og den blev antaget, men istedetfor at Tordenskjold, efter sit Forslag, skulde krydse med „Lolland“, gav man ham selv Posten paa „Gjötheborg“ ved Magø, og saaledes maatte han ligge paa en kjedsommelig og besværkelig Observationspost istedet for at krydse i Nordsøen, som han havde saa kjært. At han desuagtet agtede at opfylde sine Pligter i enhver Henseende sees bedst af en Skrivelse til Kongen; hvori han yttreer, „at de ham tilsendte

Ordre ere i alle Maader honorerede, og med Flid efterlevede, skjøndt det ingenlunde var hans Naturel saaledes at ligge stille."

Han viste ogsaa at han ikke formaaede at ligge stille, som han skriver, thi paa hans nye Post færvedes han trindt omkring, snart var han iland paa de smaa Der, der ligge udenfor Strømstad, snart var hans Galleier paa Farten til enhver Tid, og snart sloges han med de svenske bevæbnede Fartøier lige udenfor Strømstad, og General Gjerta og Kong Carl selv, der netop i disse Dage vare komne til Byen, vare Tilskuere til hans Kamp. Foruden nogle Krydsfartøier, Galleier, Bramme og deslige, borttog eller opbrændte han 16 Transportskibe, der forinden hans Ankomst havde losset deres Ladning i Strømstad.

Hans friske og muntre Sind kunde Intet kue og vi finde saaledes, at han i den Tid han laa her, anstillede flere Gange Festiviteter ombord paa sit Skib. Men den 11te October 1717, Kongens Fødselsdag, gjorde han især en stor Festivitet. Han indbød nemlig paa denne Dag mange af Frederikshalds Borgere og høie civile og militaire Embedsmænd; Forlystelser bleve ved denne Leilighed anstillede efter Datidens Smag. Saaledes maatte en Tambour i Vandet slaes med en tam norsk Bjørn, der var ombord. Da Tambouren var en dygtigere Svømmer end Bjørnen, kunde denne aldrig komme ham nær, hvilket forarsagede stor Moro. Paa samme Tid gav Tordenskjold Prøver paa sin store Færdighed i Brugen af Skydevaaben, thi med Pistolfugler streifede han Bjørnens Dresflipper. Han forærede tillige de

Tilstedeværende Uhre, Daaser og Ringe, udbragte Skaaler, ledsagede af Kanonskud, indtil den næste Morgen hans fornøiede Gjæster igjen bleve landsatte paa den norske Kyst.

At hans Hænder saaledes vare bundne i et Farvand, som ingen kjendte bedre end han, var ham ikke ligegyldig. Og da han nu ogsaa blev underrettet om, at der var udspreedt krænkende Rygter med Hensyn til hans Angreb paa Strømstad om ham i Kjøbenhavn, fandt han det nødvendigt at indfinde sig der for at forsvare sin krænkede Ære.

Efter en indgiven Ansøgning fik han Kongens Tilladelse til at forlade sin kjedelige Post i Nordsøen og begive sig ned til Kjøbenhavn. Da han den 9de November overgav sin Commando til Capitain Rostgaard, lod han „Lolland's" samtlige Mandskab falde op paa Dækket. Paa sin sædvanlige korte og simple Maade, henvendte han sig til Folkene og gav dem det Vidnesbyrd, at de havde opført sig som brave Folk i deres Konges og Fædrelands Tjeneste, takkede dem for den Lydighed, hvormed de havde opført sig, og lovede dem, at han skulde altid være villig til at tjene dem igjen, dersom han formaaede det, hvortil han saae sig saameget mere forpligtet, eftersom han ikke kunde andet end tilstaae, at de havde udstaaet haard Travail under hans Commando. Han uddeelte derpaa en betydelig Pengesum imellem dem, og lod to Tønder med Tobak rulle frem, hvilket han ligeledes uddeelte imellem dem.

Med de sædvanlige Gresbeviisninger, der tilkommer en Chef, naar han træder fraborde, steg han ned

ad Falderebstrappen paa „Lolland“ for at begive sig ombord paa „Løvendahl's Gallei,“ der først skulde føre ham til Christiania og derfra til Kjøbenhavn. Han befandt sig nu paa det Fartøi, han for fem Aar siden havde commanderet som Lieutenant, og nu var han Commandeur og adlet, en Lykke, han dengang ikke havde ahnet, hvor stolte ogsaa hans Drømme om Hæder og Lykke havde været.

En heel Maaned forløb næsten i Christiania forinden hans Forretninger vare endte. Han vilde tillige modtage paa denne Reise en Deel af sin Formue, der bestod i Varer og Penge, med sig til Kjøbenhavn. Da „Løvendahl's Gallei“ maaskee kunde fryse inde i Kjøbenhavn, og saaledes berøves den norske Escadre, valgte han til sin Hjemreise en lille Hukkert, et Fartøi, der kun førte to tre pundige Kanoner og som han selv havde taget fra de Svenske ved Strømstad. I Laurvig gif han ombord paa Hukkerten, der var ladet med Jern. Alle sine Kostbarheder og sin Bagage af mere end en Værdi af 30,000 Rdl. samt en stor Mængde siirlige og kostbare Gевærer, hvoraf han var en stor Elsker, lod han bringe ombord. Skibets Personale bestod kun af ham selv, hans Secretair, en Hovmester, en Kaufslager og 6 Trompetere, 2 Styrmand, 6 Matroser og 2 svenske Fanger, ialt 20 Mand.

Den 7de December om Aftenen lettede han Anker og var den næste Formiddag i Kattegattet, hvor Binden nødsagede ham til at holde tæt ind under den svenske Kyst. Da fik man omtrent Klokken 10 Die paa en Seiler, der stak ud fra Kysten, og da den kom nær-

mere, saae man at det var en svensk Fregat paa 16 Kanoner. Det var en altfor stor Overmagt mod Huffertens to smaa Kanoner indsaae Tordenskjold, og lod derfor sætte til Alt, hvad trække kunde, men Fregatten var en bedre Seiler, og det var let at forudsee, at den snart vilde kunde naae Hufferten med sit Skjts. Her var intet andet Raad end at slaae fra sig af alle Kræfter. Han lod derfor hale de to smaa Kanoner over i den ene Side af Fartøiet imod Fjenden, uddeelte Geværer til Besætningen, tog selv to Rifler og en Musqedonner, en Bøsse, der paa eengang udsender en heel Ladning smaae Kugler, og befalede sin Secretair og sin Hovmester, bestandig at lade hans Geværer efterhaanden som han havde affudt dem.

En af Trompeterne var af den Mening, at alt Forsvar var til ingen Nytte, og søgte at bevæge Tordenskjold til at stryge Flaget, i det han rakte Haanden ud imod ham, men Tordenskjold var af en anden Mening, han gav Trompeteren et dygtigt Hug af sin Hirschfænger over Haanden til Svar paa hans Anmodning.

Men nu havde Fregatten naaet Hufferten og gav den det glatte Lag, hvorved Paukeslageren blev truffen dødeligt af en Kugle. Paa samme Tid blev en Riffel, som Hovmesteren holdt i Haanden, skudt tværtover, saa han beholdt Kolben i Haanden, og Huffertens Takkelage blev ilde medtagen. Med sin sædvanlige Koldfindighed besvarede Tordenskjold Svenskerens Ild med sine to smaa Kanoner og skød med sine Rifler dødbringende Skud.

Den svenske Capitain ansaae imidlertid Hufferten for sit sikke Bytte og raabte: „Stryger J ikke Flaget, saa kan J vente Eder et Lag endnu!“

Som Svar befalede Tordenskjold den ene af sine Trompetere at slaae paa Pauken og de andre at blæse i deres Trompeter af alle Kræfter. Oven paa denne lystige Musik raabte han til den svenske Capitain:

„J maa vide, at det er Tordenskjold, med hvem J har at gjøre. Han lader sig ikke tage saa let; men er J en ærlig svensk Officeer, saa prøv paa at lægge ombord for at entre min Huffert, kan J det, saa vil jeg holde Eder for den bedste Officeer i Sverrig.“

Det var en let Sag meente Svenskeren, thi hans Skibs Besætning bestod af 60 Mand, men Tordenskjold vanskeliggjorde ham ethvert Forsøg paa at entre. J flere Timer holdt Fregatten tæt paa Siden af Hufferten, som den af og til gav det glatte Lag, men hver Gang de Svenske vilde gjøre Entredræggene fast, gjorde Tordenskjold en snild Maneuver og Entredræggene faldt i Vandet.

Tordenskjold havde imidlertid bortskudt alt sit Skraa, men han var ikke raadvild, han lod strax sine Tintalerkener skjære istykker og besvarede sin Fjendes Skud med denne usædvanlige Ladning.

Snart syntes det dog at denne ulige Kamp maatte faae en Ende; thi Huffertens staaende og løbende Redskab var saa forskudt, at den neppe vilde lystre Roret. Den svenske Capitain havde bemærket det, og da Fregatten igjen kom paa Siden af Tordenskjolds lille

Fartøi, tog han sin Hat, svingede den over Hovedet og raabte:

„Jeg gratulerer mig til at bringe Hr. Lorenschöld som Fange til Gothenborg. Vil J overgive Eder, saa skal J blive behandlet paa det Bedste og ikke miste det Mindste af Eders Tøi?“

„Hverken Du eller nogen Svensker skal føre mig til Gothenborg,“ svarede Tordenskjold, tog i det Samme et fast Sigte paa Capitainen, og da han tog Riflen fra Rinden og rakte den til Tjeneren, styrtede Svenskeren livløs omkuld. Hans Fald forarsagede den største Forvirring paa Fregatten, og da Trompeterne i det Samme paa ny blæste lystigt, Baukeren dundrede over denne Seier, og Mandskabet paa Hukkerten opløstede et Frydeskrig, dreiede Fregatten af og seilede sin Cours.

Tordenskjold havde saaledes med to smaa Kanoner bestaaet en fem Timers Kamp mod sexten, men han havde ogsaa mistet syv af sit Mandskab, og Hukkertens Takkelage var ganske forskudt. Han fortsatte nu sin Reise med sit gjennembullede Skrog af et Skib, og da Aftenen frembrød, havde han naaet Sundet.

Folkene fik nu en Hjertestyrkning, men selv gif han ind i sin Kahyt for at udhvile sig efter sin Anstren- gelse. Folkene, som vare blevne lystige ved den over- standne Fare, drak dygtigt af den Viin, Tordenskjold havde givet dem, Styrmandene, som han havde befa- let at styre lige ind i Sundet, toge ikke den rette Land- kjending, men styrede for tæt ind paa den svenske Kyst, og Klokken 10 om Aftenen satte Hukkerten for fulde

Seil til paa de saakaldte Svinebove tæt nedenfor Kullen. Stødet var saa voldsomt, at en Blanke sprang i Bunden og Fartøiet løb fuldt af Vand. Tordenskjold kom farende som en Løve ud af Kabinen, men hvad var her at gjøre. Nu var han dog kommen paa svensk Grund, hvorhen han for saa Timer siden havde forsikret, at ingen Svensker skulde bringe ham. Den eneste Jolle, der fandtes ombord, var saa forskudt af Fjendens Kugler, at den ikke saae ud til at kunne flyde paa Vandet. Hullerne bleve imidlertid tilstoppede med Klude, og Plader slaaet over dem. Men nu skulde den i Vandet, hvilket var en stor Banskfeligbed, da alle Tafler og Gier vare affkudte, omsider blev den med stor Møie væltet overbord. Forinden befalede Tordenskjold sin Hovmester, ikke at overgive Braget, dersom svenske Baade skulde nærme sig, men holde dem borte med sine Jldvaaben, indtil han kunde sende Chaluppen fra Bagtskibet i Sundet for at bjerge Gods og Mandskab. Baaden blev, da den væltedes i Vandet, strax halvfuld af Vand, desuagtet steg Tordenskjold dog i den med sin Skriver og to Matroser. Ved under hele Overfarten at øse Vandet ud med deres Hatte, reddedes de fra at synke, og naaede endelig lykkelig Land paa den nordligste Dde af Sundet.

Tordenskjold henvendte sig strax til Chefen for Bagtskibet, Capitainlieutenant Løwe, for ved hans Hjælp at faae Folkene og sit Gods reddet. Men Chefen for Bagtskibet har ikke været synderlig ivrig for at opfylde sin Pligt, hvilket bedst sees af en Klage Tordenskjold indgav over ham til Admiralitetet.

„Klokken 3 om Eftermiddagen,“ siger han, „roede bemeldte Monsieur Løwe ud med et Par Joller og Folk med Haandgeværer forsynede, men et Qvarteer omtrent derefter kom han tilbage, og kan ingen gyldig Undskyldning have, at Veiret jo var beqvemt til Huffertens Folk og mit medhavende Gods at conservere.“

Det paa Hufferten efterladte Mandskab ventede paa at Dagen skulde frembryde, da det saa formeente, at der da vilde komme Fartøier fra Sjælland for at redde, men istedet for nærmede der sig nogle store svenske Baade, fyldte med Bønder og Soldater, der havde Strandvagt. Hovmesteren, der hed Hark, var en modig Mand, og under hans Anførsel forsvarede Folkene sig hele Dagen eftertryffeligt med deres Bøsser, og overgav sig først henimod Aften, da Svenskerne begyndte at fyre paa dem med nogle Svingbøsser, hvorved Braget skiltes ad.

Den kjække og vedholdende Modstand Hovmesteren havde gjort, bibragte Svenskerne den Mening, at det var Tordenskjold selv, de havde fanget, uagtet Hovmesteren vedblev at benægte det. De nedsatte derfor en Krigsret over ham paa den nærmeste Kirkegaard og dømte ham til at miste Livet, fordi han havde dræbt nogle af deres Folk efter at være strandet paa svensk Grund.

For at redde sit Liv faldt Hark paa, da han havde hørt at Kong Carl paa den Tid opholdt sig i Lund, at forlange Kongen i Tale, da han havde noget Bigtigt at berette ham. Denne Anmodning turde de ikke

afflaae, han blev endnu samme Nat sat paa en Hest og bragt til Lund; Dagen efter fulgte ham de øvrige Fanger tilligemed den norske Bjørn, som man havde taget paa Huffersten, og som formodentlig var den vigtigste Marsag til den Mening, at det var Tordenskjold, de havde gjort til Fange. Bjørnen, der ellers var tam, viste sig saa vild og utæmmelig, at Svenskerne saae sig nødsaget til, at forfærdige en egen Maschine til at føre den i.

Ankomsten til Lund blev Hark fremstillet for Kong Carl, hvem han omstændelig berettede Tordenskjolds og hans egen Kamp med de Svenske. Den svenske Konge, der yndede Tapperhed saavel hos Ven som Fjende, flappede ham paa Skulderen og sagde:

„Du har gjort Ret, min Gut, Du kan være vis paa vor Raade.“ Paa Grund af den Dyrtd, der dengang fandt Sted i Lund, tillod han Hovmesteren at spise ved sit Taffel, og lovede ham, at Tordenskjolds strandede Gods urørt og uden Godtgjørelse skulde blive givet sin Eiermand tilbage, et Løfte som Døden forhindrede Kongen i at opfylde.

Ikke saasnart var Tordenskjold kommen til Kjøbenhavn, før han fremstillede sig for Kong Frederik; men allerede i den første Audience yttrede Kongen, at hans Angreb paa Strømstad „ei havde været grundet paa Raison.“ Tordenskjold forsvarede sig vel saa godt han kunde, men desuagtet vedblev Kongen sin Paastand. Fornærmet herover forlangte Tordenskjold at hans Forhold maatte blive undersøgt af Admiralitetet, men hertil var Kongen heller ikke villig, fordi han muligens

frygtede for, at en formelig Undersøgelse af Tordenskjolds Sag og en Proces, skulde styrte ham.

Men hermed var den ærefjære Tordenskjold ikke tilfreds, han skrev derfor en Ansøgning til Kongen, i hvilken han indstændig anmodede Kongen om, at en Undersøgelse maatte blive anstillet. Skjøndt det var forbudt ham paa denne Tid at vise sig ved Hofset, traadte han desuagtet paa en almindelig Courdag uventet og frimodig frem for Kongen, overrafte ham Ansøgningen, og bad om, at der maatte blive gjort Noget ved den Sag, „for at han kunde befries fra den daglige Græmmelse og med et glad Sind igjen tiltræde det Sætog til Østersøen, hvortil han var beordret.“

Den 14de Marts 1718 fik da endelig Admiralitetet en Ordre fra Kongen, at foranstalte undersøgt, „hvorvidt Commandeur Tordenskjolds Conduite, med Hensyn til den mod Strømstad tenterede Attaque, fortjente, at han derom ved en formelig Krigsret blev belanget eller ikke.“

Da Tordenskjold havde fremsat skriftligt den hele Sag for Admiralitetet, saaledes som vi nylig fortalte, med det behørlige Bilag af henhørende Documenter, erklærede de sagkyndige Dommere: „at Tordenskjold i alle Maader havde gjort vel; samt efter Tidernes Omstændigheder, hvis han havde efterladt det mod Strømstad foretagne Angreb, snarere havde fortjent Fiscals Tiltale end nu.“

I Sommeren 1718 blev Tordenskjold udnævnt til Chef for Orlogsskibet „Ebeneker“ og udcommanderedes

med en stor dansk Flaade, der under Admiral Raben skulde gaae til Østersøen. Den bestod af tolv Orlogsskibe, to Fregatter og een Brander, og i Juni Maaned forenedes en engelsk Flaade paa ti Orlogsskibe og to Fregatter sig med den. Den forenede Flaade skulde anvendes imod de Svenske, men disse turde ikke vove sig ud med deres imod de Allieredes saa store Flaade. Fra dansk Side fandt der intet Foretagende Sted, ingen Søstad blev angreben, ingen Havn bloqveret, ja Flaaden holdt ikke engang Søen reen for fjendtlige Kapere, thi de sværmede næsten lige under Flaaget og krøb i Skjul i de svenske Havne, naar de bleve forfulgte af de Allieredes Fregatter.

Lordenskjold brændte af Begjærlighed efter at gjøre en Ende paa dette Uvæsen, og forlangte flere Gange paa det Indstændigste, at maatte krydse i Østersøen, som da ogsaa tilsidst blev tilladt ham; han var ogsaa en af de saa Chefer ved Flaaden, der gjorde nogle Priser. Da Sommeren var tilende forlod den store Flaade i October sin Post i Østersøen og gik til Kjøbenhavn, hvorfra de Engelske næste Maaned seilede hjem igjen.

Lordenskjold, der var vant til et med idelige Anstrengelser og Farer forbunden Liv, kunde ikke finde sig i en saadan Orkesløshed, som havde fundet Sted Sommeren over. Det var ikke til at udholde, hvis han skulde tilbringe Vinteren paa samme Maade, og han indgav derfor et Forslag til Kongen, at han med et Orlogsskib og nogle mindre Fartøier maatte den hele Vinter ligge paa Krydsning i Østersøen og søge Nød-

havn ved Christiansø; paa den Maade, meente han, kunde han let opsnappe de svenske Krydsere, der i Wintermaanederne vovede sig ud paa Havet og tillige at kunne bemægtige sig flere Transportskibe, da det var kundbart, at Levnetsmidlerne i Sverrig vare sjeldne og dyre, og at man der ventede en ikke ringe Tilførsel af Proviant fra Østersøens sydlige Kyster.

Der yttredes vel af hans Misundere, at det var nok et af Tordenskjolds sædvanlige Forslag, hvormed der var kun lidt at vinde og meget at tabe, men Kongen skal ved en saadan Leilighed have svaret: „Vi finde ellers ikke synderlig Noget, som gider Noget gjøre.“

Admiralitetet fik derfor ogsaa i November Maaned kongelig Ordre til at foranstalte det Fornødne, imedens Tordenskjold skaffede sig de nøiagtigste Oplysninger om Tilstanden i Havnen ved Christiansø, for at hans Skibe i Nærheden af Bornholms farlige Kyster kunde finde et sikkert Sted at tye til under de heftige Winterstorme.

Paa samme Tid gif der et Rygte, at Carl den Tolvte agtede at fortsætte sine Erobringsplaner mod Norge; men da enhver Brevverling med Danmark var paa det Strengeste forbudt i Sverrig, var man aldeles uvidende om det Troppeantal, Kong Carl agtede at lade rykke ind i Norge. Formodentlig har Frederik den Fjerde erindret sig det Besøg Tordenskjold engang gjorde i Sverrig, da han hidbragte fra et Bryllup Præsten saavel som Brudgommen og en Officeer, thi han beordrede ham til at gjøre en lignende Tour for

at kuune erholde de nødvendige Dplysninger. Tordenskjold var ogsaa strax rede til at skaffe saadanne Dplysninger, han landede paa forskjellige Steder af den svenske Kyst, og hjembragte en Deel Fanger, af hvilke man med temmelig Paalidelighed blev underrettet om, at den svenske Konge agtede at rykke ind i Norge med 30,000 Mand. En saadan betydelig fjendtlig Hærs Indrykning i Broderriget, gjorde det til en Nødvendighed at forstærke den norske Armee, og Flaaden med Winteropholdet ved Christiansø blev derfor for det Første udsat, for at Tordenskjold kunde overføre 3000 Mand til Norge. Den 1ste December 1718 var Flaaden færdig til Afseiling.

Gladstrand i Jylland var bleven bestemt til den første Samlingsplads for Skibene, hvis de skulle blive adskilte fra hverandre. Da Tordenskjold havde bragt Flaaden ud af Sundet, lod han Convoien, der ledsagedes af en Fregat, styre op i Kattegattet ind mod Jylland til, medens han selv holdt uden om Anholt, for paa den Maade, at affkjære de fjendtlige Krydsere, der muligen vare i Farvandet.

Den 7de December passerede han Anholt og samme Aften agtede Styrmandene at forandre Coursen og holde vestligere i den Formening, at de vare forbi Læsø og Trindelen. Tordenskjold var ikke af den Mening og forbød dem i Begyndelsen at lube an, men da yttrede Overstyrmanden i Brede, at han frasagde sig Skibet, dersom han ikke maatte raade for Roret. Tordenskjold, der vidste at Krigsartiklerne forbød Hans Majestæts Officerer, at indfalde i Styrmandenes Func-

tioner, naar de ere enige, nødsagedes til at føie sig efter deres Billie. Men at Tordenskjolds Mening var den rigtige mærkedes snart, thi en kort Tid efter løb Skibet for fulde Seil paa en Sandbanke Østen for Læssø. Paa samme Tid reiste der sig en Storm, og det var nærved at man ikke havde formaaet at sætte en Chaluppe ud, hvilken blev sendt iland for at kræve Hjælp. Den hele Nat igjennem skjød Orlogsskibet Nødsfusud; paa samme Tid ringede Stormkloffen paa Læssø; men ingen Baad turde vove sig ud for det haarde Veir, der desuden gjorde det til en Umulighed at faae Bary udbragt. Men mod Morgen lagde Stormen sig noget, Baade kom ud fra Den, man fik Skibets svære Ankere udbragte med Bary, og om Aftenen Kloffen 10 lykkedes det at faae Skibet af Grunden, hvor det havde staaet i fire og tyve Timer. Da Midnat nærmede sig var Orlogsmændene igjen i rum Sø og naaede Fladstrand, hvor den fandt Convoien allerede indløben. Tid efter anden, naar Veiret vilde tillade det, bleve Soldaterne satte over til Norge, hvorhen Tordenskjold selv ankom den 16de December.

Men Skjæbnens Styrelse forebyggede Brugen af de til Norge hidbragte danske Soldater, thi Danmarks argeste Fjende var ikke mere. Søndagsten den 11te December stod Kong Carl i en Løbegrav, hvor Fæstningens Rugler fusede ham om Dreene. Man traf ham lænet mod Brystværnet, med den høire Haand paa den halvt uddragne Raarde, i opreist Stilling. En Kugle var gaaet fra den høire Linding tværs igjennem Hovedet, ud af den modsatte Linding, han var altsaa død

en ægte Soldaterdød uden at udstøde et Dødsful. Rygtet fortalte, at det var Forræderhaand han var falden for og ikke for en norsk Kugle. Hvorledes det nu var, ti Dage efter Carls Død fandtes der ikke en svensk Kriger i Norge. Den holsteen-gottorpiske Hertug Carl Frederik, Carl den Tolvtes ældste Søsters Søn vilde have havt Beleiringen fortsat, men Prinds Frederik af Hessen, der var gift med Carl den Tolvtes yngste Søster, bestaf Generalerne med Krigskassens Indhold for at kunne komme hurtig tilbage til Stockholm, og derved sætte det svenske Riges Krone paa sin Hustruens Hoved, hvilket ogsaa lykkedes ham.

Ikke saasnart havde Tordenskjold ved sin Ankomst til Norge hørt Rygtet om Heltkongens Død, før han red saa hurtigt han kunde fra Moss, hvor han var ankommen, til Christiania for at faae paalidelige Efterretninger om dette for Danmark saa heldige Dødsfald, og her erholdt han ogsaa af Statholderen en Udskrift af Magistratens Beretning fra Frederikshald. Derpaa seilede han øieblikkelig med sit Skib „Lolland“ til Kjøbenhavn, hvor han ankom den 28de December om Aftenen Klokken 10 paa Rheden, endnu forinden Rygtet om Kongens Død havde naaet hid. Han begav sig øieblikkelig samme Aften til Slottet og lod sig melde hos Kongen. Denne havde allerede begivet sig i sit Sovegemak inden denne Melding, men da han indsaae, at Tordenskjold maatte have noget af den

største Vigtighed at forebringe ham, lod han ham strax faae Audience.

„Er Frederikssteen erobret?“ var Kongens første Spørgsmaal.

„Nei langt fra,“ svarede Tordenskjold, „tvertimod kan jeg ønske Eders Majestæt til Lykke, Kong Carl er død og der er ikke en svensk Soldat i hele Norge.“

Kongen syntes at være synlig rørt ved denne Tidende om sin Dødsfjende, han vendte sit Ansigt bort og taug i nogle Minutter, derpaa spurgte han:

„Er denne Efterretning ogsaa paalidelig?“

Den snilde Tordenskjold svarede øieblikkelig:

„Gud give Deres Majestæt saasandt vilde gjøre mig til Schoutbynacht,“ og overrafte Kongen paa samme Tid en skriftlig Beretning om Kongens Død samt den norske Magistrats Bidnesbyrd, og fortalte ham tillige mundtlig, hvorledes Alt var tilgaaet.

Den 30te December 1718 udstædtes der af Kongen et Schoutbynacht Patent for Tordenskjold, og fra nu af havde han saavel Sæde som Stemme i Admiralitetet.

Kong Carls Død gjorde en brat Ende paa det venstkabelige Forhold, der havde fundet Sted imellem Sverrig og Rusland, og lod England blive tilbøielig til Fred med førstnævnte Rige. Men da England var bange for, at Danmark, naar det besad begge Bredder af Sundet, skulde forhøie Tolden, og da Kong Frederik ikke vilde slutte Fred paa andre Betingelser, vedblev Krigen imellem Danmark og Sverrig. Danmarks Konge besluttede nu endog, at Krigen skulde

fortsættes af alle Kræfter og at Sverrig skulde angribes saavel tilspes som tillands.

Derfor blev ogsaa Tordenskjold i April Maaned 1719 befalet at gaae i Søen med fire Orlogsskibe og een Fregat, og da han paa Kjøbenhavns Rhed aabnede den forseglede kongelige Ordre, erfarede han, at det var hans Bestemmelse at gaae til Nordsøen for at blokvære Gothenborgs Havn. Den 9de April heisede han derfor ogsaa sit blaae Schonbrynacht-Flag paa Orlogsskibet „Lolland“, og med en føielig Vind seilede Escadren Nord efter ud af Sundet.

Staden Gothenborg ligger ved Gøtaelven, der har sit Udløb her i Kattegattet, idet den deles af Den Hisingen i to Dele, den nordre Elv og den søndre Elv. Beqvemmest for dybtgaaende Skibe er Indløbet igjennem den søndre Elv, som imidlertid var meget stærkt befæstet ved Kastellerne Gammelelfsborg og Nyhølsborg, hvilket sidste, som vi vide, Tordenskjold engang vilde bemægtige sig, skjøndt forgjæves; det nordre Indløb blev derimod forsvaret ved den gamle Fæstning Bahus-Slot.

Enhver vil indsee, at det maatte være en vanskelig Sag for Tordenskjold med den ubetydelige Magt, der stod under hans Commando, at indeslutte en Havn af et saadant Omfang. Hertil kom en Omstændighed af en farlig Beskaffenhed for ham, nemlig, at der laae tre Mile nordligere i Marstrands Havn fem Orlogsskibe og nogle mindre Fregatter, der kunde angribe ham. Disse Skibe skulde understøtte Kong Carl naar han gjorde et Indfald i Norge, men førend de efter

den svenske Armees Tilbagetog kunde naae Gothenborg, havde Vinteren overrasket dem i Marstrand. Saasnart at der blev en spieligere Vind, kunde han hvert Dieblik vente, at disse Orlogsskibe vilde angribe hans Escadre for Gothenborg, hvorved han vilde blive udsat for en dobbelt Fld.

For at forebygge et saadant uventet Angreb, ordnede han sine Skibe saaledes, at de gjensidig med Lethed kunde understøtte hverandre, saasnart Vinden var gunstig for de svenske Skibe til at løbe ud fra Marstrand. Tillige lagde han en Vagt paa Den Vingø, hvorfra man kunde see Marstrand, for at han strax kunde ved Fldsignal blive underrettet om, at de svenske Skibe nærmede sig ham; dertil paasaae han ogsaa personlig, at der blev holdt en streng Vagt, især om Natten, og befalede, at man ikke paa nogen Maade eller i nogen Henseende maatte forurette eller røve fra de svenske Indbyggere paa Kysten eller Derne, for at han ikke skulde staae i noget uvenskabeligt Forhold til Fjenden.

Alle disse Forsigtighedsregler vare imidlertid ikke nødvendige, thi uagtet al mulig Bestræbelse formaede de Svenske ikke at faae saameget Mandskab presset, saa at de kunde tilstrækkelig besætte Skibene, hvilke derfor hele Vinteren igjennem laae ganske rolige i Marstrands Havn.

Tordenskjold var derfor saa heldig, at han formaede at holde Gothenborg nøie indespærret, og næsten daglig bemægtigede han sig flere Koffardskibe, der styrede mod Gothenborgs Havn, uvidende om, at den var bloqveret, ja han havde endog den Glæde at bemæg-

tige sig en Kaper, der vilde liste sig ud fra Gothenborg, og i hvis Instruxer det hed, „at flitteligen skulde den oppasse alle vester fra kommende Fartøier, som agtede sig til Gothenborg, og med Høflighed og Sømmelighed lade Skipperne vide, at Fjenden laa for Indløbet.“

Da Tordeusfjolds Magt var saa ringe, at han ikke formaaede at foretage sig Noget, ansøgte han flere Gange indstændigt Kongen om Forstærkning og denne erholdt han da ogsaa Tid efter anden i Mai og Juni Maaned. Især var han meget tilfreds med to Stykpramme: „Langemaren“ og „Spydstagen“, som vare konstruerede af den duedige Vice-Admiral Jüdicher; de førte svære Batterier af Kanoner og Mørser, og vare tillige ved deres eiendommelige Bygningsmaade saameget som muligt betryggede mod den Fare, at synke eller skydes ibrand. I Junimaaned havde Tordenfjold en Escadre, der bestod af syv Orlogsskibe, to Fregatter og et betydeligt Antal Stykpramme.

Medens Tordenfjolds Escadre saaledes forøgedes, fattede han den Beslutning, at forsøge noget Mere end en blot Blokvade, for om muligt fra sin Side at understøtte Kong Frederik, der var gaaet over den svenske Grændse og i Juli Maaned havde taget sit Hovedquarteer i Strömstad.

En Erobring af Marstrand var Gjenstanden for hans Tanker, skjøndt denne By var næsten uindtagelig. Den ligger nemlig paa en Ø tæt udenfor den svenske Kyst og er dækket af Fæstningen Carlsteen, der er opført paa en steil Klippe ikke langt fra Byen.

Havnen, hvor der paa den Tid laae fem Orlogsskibe og to Fregatter foruden flere bevæbnede Fartøier, havde to snevre Indløb imellem Ro-Den paa den ene Side og Kløver-Den paa den anden; den forsvaredes af flere Batterier og kunde desuden bestryges af Fæstningens Kanoner.

Efter at have holdt et Krigsraad med sine Officerer, lagde Tordenskjold først en Deel af sin Flaade saaledes, at den kunde affjære Marstrand al Tilførsel fra Land. Dog agtede han ikke at opgive Gothenborgs Bloqvade, og da de Svenske, befrygtende et Angreb paa Havnen, havde sænket nogle gamle Orlogsskibe udenfor Gammellelsborg, var det ham netop tilpas; thi nu lod han sin Hovedflaade lægge sig for det nordlige Udløb, hvorfra den tillige kunde holde Die med Marstrand, og efterlod ved det søndre Udløb af Gøthaelven kun to Orlogsskibe og en Gallei, hvilket maatte være tilstrækkeligt her, hvor de Svenske selv havde spærret Havnen.

For at hans Skibe ikke skulde overrumples, iagttog han saavel selv som anbefalede sine Officerer en uafbrudt Narvaagenhed, og det var netop ved ikke at tage Hensyn til Tordenskjolds udtryffelige Ordre, at der ledes et Tab. Han havde saaledes den 12te Juli ved Parolen ladet befale, at Galleien „Prinds Christian“, der havde Vagt ved det søndre Udløb af Gøthaelven, skulde lægge sig nærmere til Orlogsskibene, „for ei af fjendtlig Overmagt at blive couperet.“ Lieutenanten, der commanderede ombord, blev af Forsømmelighed paa sin forrige Post, der havde til Følge, at Galleien ved Nattetider blev overlistet af nogle svenske

Chalupper og borttagen med sin hele Besætning, 110 Mand.

Førend Tordenskjold angreb Marstrand, besluttede han med egne Dine at underrette sig om Fæstningens Udseende og Styrke. Det var en Handling, der under det Indbegreb, at det var Spioneri, kunde have kostet ham Livet, naar man havde opdaget den.

Da han talte Svensk, som en Indfødt, besluttede han forklædt som en simpel Fisker, at begive sig ind i Byen Marstrand, og lod sig derfor saaledes en Morgen roe iland tæt udenfor Byen, tog en Kurv med Fisk paa Armen som det hedder i Visen: „Tordenskjold han var polisk, gif omkring og solgte Fisk,” og traadte ind i Byens Gader. Han holdt Fiskene i saa ublu Priis, at Ingen vilde kjøbe dem, men det var netop det han ønskede, thi derved fik han Leilighed at gaae omkring allevegne, selv i Fæstningen og paa Flaaden. De svenske Søofficerer fandt ogsaa at han var for dyr med sine Varer, hvorpaa han igjen forlod Skibene, solgte Fiskene i det sidste Huus i Byen, og gif, uden at blive røbet, samme Vej tilbage som han var kommen, overbevist om, at han kunde ødelægge de svenske Skibe, og vidste iblandt andet at Fæstningens Besætning ikke beløb sig til Mere end 300 Mand.

Den 21de Juli bleve „Langemaren“ og „Spydstagen“ med deres svære Batterier af Mørser og fireogtyvepundige Kanoner slæbte op til Roøen, hvor Tordenskjold selv steg iland med 6 til 700 Mand. Halvdelen af disse vare Soldater og Resten Matroser, hvilke han havde taget fra Orlogsskibene og bevæbnet med Flinter,

Entrehager og Biker. Med saadan en Magt agtede han at erobre den stærkeste Fæstning i Sverrig.

Han lod opkaste et svært Batteri paa selve Roøen, men da de Landofficerer, han havde ombord, ikke vilde indlade sig paa at lede Arbeidet, fordi de frygtede, at ved et misligt Udfald Ansvaaret skulde falde paa dem, forestod Tordenskjold selv Arbeidet, og lod Folkene opkaste en Jordskandse; thi han havde ikke saasnart betraadt Den med sine Folk, førend der kastedes Bomber og affjødes Kanonflugler fra Carlsteen og de andre Batterier, ligesom ogsaa en svensk Gallease og en Stykpram hindrede meget Arbeiderne, fra at bringe det svære Skjts iland fra Skibene. Svenskerne maae især have kjendt Tordenskjold, thi hvor han viste sig med sit Følge af Officerer, var han en Skive for deres Skud, og saaledes blev en af hans Officerer ved hans Side svært saaret af et Kardætskskud.

Først Søndagmorgen den 23de Juli havde han sine Batterier i den Stand, at Hovedangrebet kunde begynde med at kaste Bomber og Granater. De to ovenomtalte svenske Fartøier begave sig strax paa Flugten, og nu rettedes hele Formiddagen Skuddene mod Byen og Fæstningen Carlsteen.

Da Tordenskjold frygtede for, at Byens Huse og Skibene i Havnen skulde blive skudte i Brand, hvorved det forventede Bytte vilde formindskes, lod han til Slutningen blot kaste Bomber efter Fæstningen alene.

Da det var bleven Middag troede Tordenskjold at det nu var bedst at gjøre Landgang paa den Ø, paa hvilken Marstrand ligger.

I sin Indberetning til Kongen yttre han sig saaledes: „For ikke at gaae saa lumsk paa dem, som de paa den bortsnappede Gallei, sendte jeg Capitainlieutenant Bloyart med en Compliment til Commandanten og de Herrer Chefer ved Escadren, om de vilde lade følge de tre Galleaser og tre af Orlogsskibene, saa vilde jeg Intet tentere, ei hellere ruinere Byen; hvis ikke, saa vilde det skee, dog saaledes, at Indbyggerne permitteredes at flytte over paa Derne med deres Gods, hvilket de Messieurs ikke vilde accordere.“

Tordenskjold var altfor klog, til ikke at vide, at en saadan Anmodning vilde blive plat afflaet, og den egentlige Grund til denne og andre lignende, var derfor, at erholde en eller anden Underretning, hvoraf han kunde drage Nytte. Da han vidste, at han vilde faae et Afslag, havde han ogsaa taget sine Forholdsregler derefter.

„Langemaren“, „Spydstagen“ samt flere Stykpramme, lod han nu dække Landgangen og udsendte en Mængde Kugler og Bomber, der beskadigede nogle af Skibene i Havnen, i den Grad, at de vare synfærdige, hvilket kunde sees af deres heldende Stilling. Derpaa sendte han et stærkt Corps Soldater i Land, hvilke bemægtigede sig efterhaanden de Batterier, der bestrøge Indgangen, og hvis Kanoner bleve fornaglede.

Nogle velbemandede Chalupper lod han derpaa roe ind i Havnen, for ved Mandskabets Hjælp og Anvendelsen af Drer at sprænge den Bro, der lukkede Indløbet. Da Svenskerne saae dette, frygtede de for at

blive affkaarne fra Fæstningen, hvorfor de strax flygtede saavel fra Byen som fra Orlogsskibene.

Da man frygtede for, at de skulde bore Skibene isænt eller ogsaa stifte dem ibrand, vedbleve de danske Soldater at kaste Haandgranater paa Skibene, for at udjage de Fjender, der nølede. Svenskerne havde ogsaa beskadiget Skibene i den Grad, at af sexten Fartøier sank de elleve i Havnen. Derimod havde Tordenskjold det Held, under en morderisk Ild fra Fæstningen, at udvarpe eet Orlogsskib, to Fregatter, een Gallease og een Bram. „Barbjerg“, hed Orlogsskibet, der havde 44 Kanoner; det blev siden brugt til Coffardifart og var den første Chinafarer, der blev udrustet fra Kjøbenhavn.

Saa snart Tordenskjold var i Besiddelse af Byen og Havnen, søgte han saa godt han formaaede, at sikke den mod Udfald fra Fæstningen. Byen laa imidlertid lige under Carlsteens Kanoner, og det var vistnok Commandantens Hensigt at ruinere den eller stifte den ibrand; thi den hele Nat vedblev han at kaste Bomber mod Byen og beskyde den. Den Magt, som Tordenskjold havde at raade over, var ikke stor nok til at tage den stærke Fæstning med Storm. I et Brev, han paa denne Tid skrev til Kongen, var det hans Mening, at han maatte have 1000 Mand til dem han havde, for at kunne indtage Fæstningen.

I Marstrand fandtes der et ikke ringe Forraad af Levnetsmidler, og da Byen var udsat for at stiftes i Brand, fandt han det rigtigst at bringe det i Sikkerhed. Men i det han sørgede saaledes for sig selv og

sine Folk, tog han ogsaa Hensyn til de bekymrede svenske Borgere, der vare udsatte for at miste deres Eiendom ved deres egne Landsmænd. Han berettede i en Skrivelse til Kongen, at han behandlede Indvaanerne, som om det var Hans Majestæts egne Undersaatter, fordi de ikke skulde have Anrsag til at klage.

Ikke saasnart havde Byen overgivet sig, før han tillod Indbyggerne at flytte deres Gods over paa Kløverøen, hvor det vilde være i Sikkerhed for Fæstningens Kugler, beordrede Mandskab til at være dem behjælpelig, underrettede Fæstningens Commandant om, naar denne Flytning skulde gaae for sig, og bad ham imidlertid at ophøre med Skydningen, i det Mindste paa den Kant. Denne hans menneskekjærlige Adfærd stak besynderlig af mod den barbariske Maade, hvorpaa samtidig den franske Kong Ludvig den Fjortende og den russiske Keiser Peter førte Krigen.

Fæstningens Commandant, Oberst Dankwart, var langt fra en Helt; lettroende, uden Mod og Bestemthed, og tillige i en høi Grad ængstelig for sin Familie, der tilligemed ham opholdt sig i Fæstningen. Da derfor en fra „Langemarens“ Mørserbatteriet udsendt Bombe faldt paa en af Fæstningens Bastioner, hvor der stod en Krudtkasse og laa en stor Mængde fyldte Karduser, „gif Alt,“ som Tordenskjold yttrede, „sin Gang“, og indjog Commandantens Frue en saa stor Skræk, at hun anmodede sin Mand om, i Tide at redde Livet ved at capitulere.

End mere tiltog hendes og hendes Børns Angst, da en Bombe slog et Stykke ned af Hvelvingen over

deres Værelser, og Oberst Dankwart blev nu ligesaa meget plaget af sin Families idelige Overhæng at slutte en Capitulation, som han blev ængstet af de Ødelæggelser, Fjendens Kanonkugler forarsagede. Han vilde dog endnu ikke overgive sig, og erklærede endog, at kun Hunger skulde kunne tvinge ham til at overgive Fæstningen.

Tordenskjold søgte nu at bruge List, for at naae sit Maal. Da en stor Deel af Garnisonen bestod af fangne Sachser, som vare blevne overtalte til at tage svensk Tjeneste, formodede han, at disse Soldater kun uvillig udholdt Beleiringen, hvori han ogsaa var bleven bestyrket, fordi en af hans Officerer havde beluret deres Samtaler paa Posten. Han opjatte derfor et tydsk Brev, som han i flere Afskrifter forstod at bringe Garnisonen i Hænderne, og i dette talte han blandt Andet om: „die formidable Macht, so ich bey mir habe,“ og om „eine raisonnable Recompence,“ som den skulde erholde, der kunde „persvadere Commandanten til at overgive Fæstningen“.

Men han havde ikke Taalmodighed til at afvente Virkningen af disse Breve, og nu hittede han paa en anden Maade at indjage Commandanten Skræk.

I Marstrand boede der en Enke, om hvem Rygtet fortalte, at hun havde levet i en nøie Forstaaelse med Oberst Dankwart og som til hver Tid havde fri Adgang til Fæstningen og til Commandantens Huus. Denne Enke lod Tordenskjold kalde til sig og forsikrede, at naar det ikke havde været for at undgaae Blodudgydelse, havde han for længe siden skudt Fæstningen i

Gruus, omtalte paa samme Tid, at han var i Besiddelse af en Magt, der var uimodstaaelig, og sagde tilsidst, at han endnu i disse Dage ventede en Undsætning paa 20,000 Mand, der vilde komme fra Kongens Hovedquarteer i Strømstad. „Men naar denne Forstærkning kommer,“ tilføiede han, „saa vil jeg heller ikke mere vide af nogen Accord at sige; hvad derfor Commandanten vil gjøre, det maa han gjøre snart.“

Tordenskjolds Forventning af sin Tale skuffedes ikke. Da Enken derpaa besøgte Fæstningen, fortalte hun hvad Tordenskjold havde sagt, og overdrev maafee endog hans Uttringer. Da Commandanten nu blev forvirret over hendes Fortælling, kom der samtidig et egenhændigt Brev fra Tordenskjold, hvori han forsikrede „at han, det koste hvad det vilde, ikke gif herfra, førend han havde reusseret i sin Dessein.“ Tillige bekræftede han Rygtet om de 20,000 Mand, der vare paa Marschen fra Strømstad, og for at gjøre den enfoldige Commandant troskyldig, tilbød han ham „at lade eftersee den Anstalt, der til Attaqven var gjort, og som ingenlunde kunde mislinge.“

Det var vistnok ikke Tordenskjolds alvorlige Mening med dette Tilbud, men Oberst Dankwart tog virkelig Tordenskjold paa Ordet og sendte en Capitain Utfall ned i Byen for at eftersee hans Angrebsanstalter og hans Mandskab.

Det var ikke den første Gang at Capitain Utfall og Tordenskjold stødte sammen. I Maret 1717, da han bloqverede Gothenborg, havde Utfall forsøgt at snige

fig ind i Havnen forklædt som en Matros og var gaaet ombord paa et fransk Skib, med hvilket han haabede, uhindret at naae Gothenborg. Men Tordenskjold havde af flere Omstændigheder faaet den Mening, at man vilde spille ham et saadant Puds, og han lod derfor alle Matroserne opfalde og undersøgte deres Hænder, hvorved han da let bemærkede en stor Forskjel paa Capitainens fine Hænder og Matrosernes begede Næver, der vare vante til at tage fat paa Marer, Seil og Lougværk. Utfall var da kommen i Fangenskab, var senere bleven indløst og kom nu for at overskue den Magt, hvormed man truede Fæstningen.

Men før Mønstringen af de sex til syvhundrede Mand Soldater og Matroser, der udgjorde Tordenskjolds Mandskab, fandt Sted, beværkede han Capitain Utfall ved et godt Frokostbord, hvor der blev tømt meer end een Skaal paa Krigens lykkelige Udfald. Da derpaa Utfall fulgte med Tordenskjold og hans Officerer igjennem Gaderne, vare hans Dine halvt omtaagede, og han bemærkede derfor ikke, da de danske Officerer paa samme Tid underholdt ham med den ene lystige Historie efter den anden, at Mandskabet, som stod strunk og stolt opstillet under Gevær, medens han passerede forbi det, traf sig om i en anden Gade, igjennem hvilken atter Utfall passerede, omringet af de muntre danske Officerer, idet han troede at see en ny Afdeling af Beleiringsarmeen.

Derfor var det ogsaa naturligt, at hans Beretning til Oberst Dankwart, ved hans Tilbagekomst, lød paa, at Tordenskjold havde flere tusinde bevæbnede Mænd

beredte til at angribe Carlsteen. Paa Grund heraf sammenskaldte Dankwart strax et Krigsraad, og under dette Raadslagning skete det ganske beleiligt, at endnu en Krudtbeholdning fløi i Luften, thi det bidrog til, at Capitulationen blev hurtigt afsluttet. Den undertegnedes den 26de Juli 1719.

All privat Eiendom i Fæstningen skulde respecteres, Garnisonen udmarschere med Over- og Undergevær, klingende Spil og brændende Lunter, hvorimod Commandanten, som Capitulationen lød, „havde fundet det raadeligst at afstaae og til den danske Krone at indrømme Fæstningen Carlsteen.“

Lordenskjold tilføiede i Slutningen af Capitulationsdocumentet: „Jeg kan virkelig gratulere Herr Obersten for saaledes at udmarschere; thi havde det end tarderet i to Gange fire og tyve Timer, saa at Resten af den her for Fæstningen destinerede Force var arri- veret, kan jeg forsikre, at intet af Punkterne saaledes kunde være blevet accorderet; til ydermere confirmeres dette under min egen Haand og Signet.“

Ifølge Overenskomst skulde Fæstningen rømmes samme Dag Klokken 3, men da Commandanten tøvede med til dette Klokkeslet at lade Garnisonen udmarschere, gif Lordenskjold op til Fæstningen med 100 Mand Soldater, som han lod gjøre Holdt udenfor Porten; gif derpaa selv nærmere og bankede paa en lille Laage, der var anbragt paa Porten. Ikke saasnart var den bleven aabnet, førend den forvorne Lordenskjold gif uden videre ind i Fæstningen og lige til Commandan-

tens Huus, kun ledsaget af to Officerer og nogle Chalu-proere.

Da han igjennem Vinduet saae Oberst Dankwart, der maaskee endnu var tvivlraadig, om han skulde indlade sig paa Capitulationen eller ei, raabte han: „Hvad Djævelen nøler J efter? Beed J ikke, at den accorderede Tid er forløben!“

Den taabelige Commandant blev forvirret ved den kraftige Tiltale og lod strax 100 Mand Tydskere trække ud af Fæstningen; efter dem fulgte Tordenskjold med den blanke Kaarde i Haanden og commanderede sine egne Soldater til at marschere ind og besætte Posterne i Sverrigs stærkeste Fæstning.

Den 27de Juli blev Carlsteens Erobring høitideligholdt ved et stort Gjæstebud ombord paa Orlogsskibet „Lolland“, hvor flere danske og svenske Officerer vare tilstede og iblandt dem den arme Oberst Dankwart. Han deeltog i alle de Skaaler, der udbragtes og syntes ogsaa at høre med en tilfreds Mine paa de mange Kanonskud, der forkyndte de Danskes Seier. Tordenskjold indsaae, at den svenske Regjering langt fra vilde være tilfreds med hans Overgivelse af Fæstningen og at det vilde gaa ham ilde, hvorfor han vilde bevæge ham til at begive sig til Danmark eller træde i dansk Tjeneste, men Obersten var dog for fædrelandsindet til at vilde indgaae derpaa. Den næste Dag reiste han tillige med de øvrige svenske Officerer til Gothenborg og det paafølgende Aar blev han henrettet „for slet ført Soldaterskab som Commandant paa Fæstningen Carlsteen.“

Det store Held ved Erobringen af sidstnævnte Fæstning, sporede Tordenskjold til at forsøge en ny Erobring. Det var den tidligere omtalte Fæstning Nyhølsborg i det søndre Udløb af Gøthaelven, som han meente at indtage, og hvorved den danske Armees Indmarsch igjennem Vestergothland vilde blive lettet, da den saa ikke behøvede at standse ved denne Fæstning.

Imidlertid var Erobringen af Nyhølsborg ikke saa let som, ja endog vanskeligere end Marstrand's. Nyhølsborg var i og for sig stærkt befæstet, det kunde med Lethed understøttes fra Gothenborg, og tillige laa Den Hisingen saa gunstigt for det, at naar Svenskerne opfæstede Batterier der, vilde de kunne tilføie den danske Escadre stor Skade. Tordenskjold haabede dog at kunne bemægtige sig Den med den ubetydelige Magt han raadede over, naar han fik en Forstærkning af Landtropper, der paa denne Tid var lovet ham fra Strømstad.

Allerede den første August havde Tordenskjold sammentrukket sin Magt om Nyhølsborg, og begyndte endnu samme Dag at beskyde Fæstningen, der besvarede hans Ild af alle Kræfter. Skydningen vedblev uafbrudt lige til Middagen den næste Dag. Paa en af de smaa Der, der ligger tæt udenfor Nyhølsborg, havde Tordenskjold opfæstet et Mørserbatteri, og dets Bomber tilføiede Fæstningen megen Skade. Men de Svenskes Skjts havde ogsaa en god Virkning; de Skibe, der laae Fæstningen nærmest, lede betydelig Skade paa Skrog og Takkelage, en stor Deel af Mandskabet blev dræbt eller saaret, og Orlogsskibet „Sværdfisken“ samt

Stykprammen „Frederikshald“ vare saa forskudte, at de maatte føres ud af Slaget som Brag.

Da opad Dagen et Krudtmagazin fløi i Luften i Fæstningen og Commandanten paa samme Tid udstak en hvid Fane, antog Tordenskjold, at det var et Tegn til, at Fæstningen vilde capitulere. Han ophørte derfor med at beskyde den og sendte en Officeer i en Chalupe med hvidt Flag til Nyelsborg. Alle Skibene laae imidlertid med Mersseilene los, og fra „Lolland“ vaiede Signalet til Slag, bebudende, at hvis Fæstningen vedblev at gjøre Modstand vilde ogsaa Angrebet fra dansk Side blive fornyet.

Officeren overraakte Commandanten et Brev fra Tordenskjold, hvilket var skrevet med omtrent de samme Udtryk og Ytringer, der havde gjort en saa herlig Virkning paa Oberst Dankwart, men man erfarede snart, at denne Commandant var af et andet Caliber end Carlsteens. Han frabad sig flere Breve, og bad Officeren hilse Schoutbynachten, at den hvide Fane havde ikke betydet andet, end at han forlangte Undsætning fra Gothenborg, men ellers lod han Tordenskjold vide: „at han agtede at forsvare sig saalænge han havde Kugler og Krudt i Fæstningen.“

Samme Dag ankom der et Tilbud fra Strømstad med den Efterretning, at Kong Frederik var undervejs for at besøge Marstrand. Da Etiquetten fordrede, at Tordenskjold selv skulde overlevere Kongen sin Erobring, gav han samme Aften Commandoen over Skibene for Nyelsborg til Commandeur Hoppe og begav sig til Marstrand. Snart blev han dog underrettet om, at

Udfaldet af Nyhedsborgs Bombardering var mislykket. Svenskerne havde nemlig opkastet et Batteri paa Den Hisingen, erobret de danske Mørsere paa den lille Ø udenfor Fæstningen og taget Artilleristerne til Fange. Da der nu aabnedes en voldsom Jld fra alle Kanter, var det formeget, og Flaaden nødedes til at trække sig tilbage med et Tab af 40 Døde og 90 Saarede.

Det var ikke en liden Begeistring hvormed Efterretningen om Tordenskjolds herlige Erobring af Marstrand og Carlsteen blev modtaget ikke alene i Hovedquarteret ved Strømstad men ogsaa i hele Danmark. Det glædede især Kong Frederik, fordi han dog saae en haandgribelig Nytte af Felttoget i Sverrig, hvilket formedelst den svenske Armees heldige Fremgang og Englands Mellemlandlinger kun gav lidet Haab om et heldigt Udfald.

Et Brev Tordenskjold tilskrev Kongen lød saaledes:

„Den Chagrin Eders Majestæt i nogen Tid har havt, vil vel blive glemt, naar det behager Gud at sende Eder hid for at beskue en saa capital Fæstning som Marstrand.“

Og det blev ogsaa Tilfældet; thi da Kongen kom til Marstrand yttrede han sin Glæde paa mange Maader. Han udnævnte allerførst Tordenskjold til Viceadmiral, bandt med egen Haand i hans Knaphul sit Brystbillede indfattet med Diamanter og forfremmede alle de under hans Commando staaende Officerer. Til lige lod han foranstalte Fester og slaae Medailler med Marstrand og den danske Flaade i Prospekt.

Da Kongen spiste i Dankwarts Huus, fortælles der, at Gen, formodentlig en Misunder, omtalte det mislykkede Angreb paa Nyelsborg med den Bemærkning, at det just ikke var et ubetydeligt Tab, der havde fundet Sted. Kongen lod som han ikke hørte det, men yttrede derimod paa samme Tid, i det han betragtede et Maleri af Fæstningen Carlsteen paa dets høie Klippe og den danske Flaade paa Havet neden for den:

„Vi maae tilstaae, at Gud har brugt Tordenskjold som et Instrument til at give os denne Fæstning!“

Tordenskjold opholdt sig de paafølgende Maaneder i Marstrand, tildeels for at varetage de Forretninger, der vare nødvendige i Anledning af Capitulationsartiklernes Overholdelse. Det var ham paalagt endnu bestandig at holde Gothenborg indesluttet, men Viceadmiral Gabel, der havde den øverste Commando over den danske Sømagt, var bleven endnu mere misundelig paa Tordenskjold og søgte derfor saa meget som muligt at forhindre at han skulde gjøre flere nye Erobringer i Nordsøen. Han formindskede derfor hans Flotille under det Paaskud, at Fredsunderhandlingerne, der snart vilde være endte, gjorde videre krigeriske Anstalter og Beføstninger unødvendige.

Den 18de August afgik derfor til Kjøbenhavn Drlogsskibene: „Oldenborg,“ „Sværdfisken“ og „Tumleren“, og den 8de September maatte Tordenskjold hjemsende Drlogsskibet „Prinds Vilhelm“, en Fregat og en Gallease. De to Bramme „Langemaren“ og „Sphd-

stagen“, en Bombardeer, Galleien „Prinds Carl“, og fire Førselsfibe bleve beordrede at gaae til Kjøbenhavn, af hvilken Grund de derfor bleve henlagte et Stykke fra Orlogsfibene under Grøtø for med første føielige Wind at afgaae til Sundet.

Da Tordensfjolds Sømagt var bleven saaledes formindsket, formaaede han ikke mere fuldstændig at indespærre Gothenborgs Havn, men maatte lade det nordre Udløb aabent for Fjenden. Heraf benyttede de Svenske sig, og i en mørk Nat listede fem svenske Galleier og nogle Chalupper sig igjennem Gøtaelvns ubevogtede Gjennemløb og bortsnappede de ovennævnte otte danske Fartøier, som alle bleve bragte ind under Gammel-elfsborgs Kanoner.

Tordensfjold ærgrede sig ikke lidet herover, han skrev iblandt andet til Commandeur Hoppe, der havde meldt ham den Streg, Svenskerne havde spillet ham:

„Med hvad Sensibilitet, jeg imorges modtog de skjønne Nouveller, er Gud alene befjendt, men gjort Ting staaer ikke til at ændre.“

I denne Anledning fortælles der, at han svor en dyr Eed, at han, inden han forlod Sverrig, skulde gjengælde Svenskerne det Puds, de havde spillet ham.

I en Skrivelse til Admiralitetet hed det ogsaa: „Jeg skal hæve det, skulde jeg end derved blive masse-
creret; enfin, de skal dyrt betale det!“ .

Til Gouverneuren i Gothenborg skrev han et Brev, i hvilket han forlangte sine Skibe udleverede, med den Forsikring: „at han ellers selv paa en eller anden Maade skulde afhente dem.“

Var der Noget, paa hvem man kunde auvende Ord- sproget: „En Mand, en Mand, et Ord, et Ord,“ da var det Tordenskjold. Han besluttede at angribe Gammel-Elfsborg.

Imidlertid vare flere Chalupper, end han selv kunde tilveiebringe, ham nødvendige. Admiral Jüdicher var med „den hvide Drn“ kommen til Marstrand, fordi man behøvede en Mand med mechaniske Kundskaber til at lede Arbeidet, ved at optage de Fartøier, der vare sunkne i Havnen, hvor det ogsaa lykkedes ham, at optage tre med 136 Stykker Skjts.

Jüdicher havde netop en saadan Chaluppe, som Tordenskjold behøvede, men den gamle, forsigtige Mand vilde han nødig forud meddele sin Plan, fordi han da maaskee vilde fraraade ham den. Chaluppen vilde han imidlertid have, og han kom derfor en Dag ombord paa „den hvide Drn“, talte et Par Timer med Jüdicher, uden at lade ham mærke, hvad han havde bag Dret, og da han gik fra Borde, lykkedes det ham at overtale en af Lieutenanterne til, uden Jüdichers Vidende, at indfinde sig med det bevæbnede Fartøi til en bestemt Tid og paa et bestemt Sted.

Tordenskjolds Flagcapitain Ole Budde var en Mand, der besad Mod og Bestemthed. Tordenskjold havde ofte havt Prøver herpaa og derfor bestemte han ham til at commandere de Chalupper, der skulde bruges til at overrumple de Fartøier, der laae i Havnen ved Gammel-Elfsborg.

Om Aftenen den 8de October forsøgte Budde, ifølge Tordenskjolds Ordre, at liste sig med sin Chaluppe
Tordenskjold.

forbi Ny-Elfsborg, men da han bemærkede, at fem svenske Galleier holdt Vagt lige i Udløbet af Nordreelven, fandt han det rigtigst, at erholde nærmere Ordre, og skjulte derfor sine Fartøier bag en lille Ø. Da Tordenskjold derpaa ankom om Natten med to Galleier befalede han Budde, at han skulde uden videre seile lige til Gammel-Elfsborg, medens han selv blev liggende en Stund med sine Galleier, for at opholde de svenske Fartøier, hvis de skulde mærke Uraad, tillige sendte han Bud til Marstrand efter endnu een Gallei, for at have de i dette Tilfælde fornødne Forsvarsmidler.

Budde havde alt det Held, han kunde forlange og landede ved Midnatstid ubemærket ved Gammel-Elfsborg. Maanen var i sidste Kvarteer; den kastede et svagt men tilstrækkeligt Lys for ham og hans fjæffe Mænd, til at udføre deres forvovne Foretagende. Ligesom de betraadte Strandbredden anraabtes de af en Patrouille. Budde, der talte godt Svensk, svarede den noget, hvorved den, ikke ahnende noget Ondt, var tilfreds. At Nogen kunde være saa dristig, at vove sig lige under Hovedbatteriets Kanoner, kunde heller ikke saa let falde Nogen ind. Da han muligens kunde endnu støde paa en eller anden Forhindring i de skrede frem, befalede han Soldaterne, hvis Munderinger havde blaat Underføer, at vende deres Kjoler, hvorved de i den tvivlsomme Maanens Belysning havde nogen Lighed med de svenske blaae Munderinger.

Medens Budde nu med nogle Mand bleve tilbage for at fornagle Havnebatteriernes Kanoner, lod han Landcapitain Cleve føre det øvrige Mandskab mod det

svenske Bagthuus, for at tage den derværende Vagt til Fange. Da de vare komne det nær, bleve de anraabte af en Skildvagt. „Vi ere Benner,“ svarede Cleve rask paa Svensk, „vi komme fra Galleierne paa Bohuus- elven med danske Fanger, men da det er koldt, vilde jeg gjerne først forfriske mig og mit Mandskab lidt i Bagthuset, naar I vilde vise os Veien derhen.“

Den godtroende Soldat gik i Fælden og førte det danske Corps lige til Bagthuset, som nu i al Stilhed blev omringet. Derpaa traadte Capitain Cleve med en spændt Pistol i Haanden frem i Døren til Vagtstuen og spurgte det svenske Mandskab, der bestod af tolv Musketerer og ligesaa mange Artillerister, „om de vilde have Qvarter?“

Forbausede over dette Spørgsmaal formaaede Mandskabet ikke at svare; kun Fændrifen, der commanderede Vagten og i det samme vaagnede op af sin Søv, raabte:

„Hvad, Qvarter?!“ og greb i det samme ester sin Kaarde, men blev øieblikkelig dræbt af Cleve ved et Pistolstød. Da de danske Soldater paa samme Tid stak deres Geværpiber ind igjennem Vinduerne og af- fyrede dem, overgav hele Mandskabet sig. Cleve førte derpaa sine Fanger til Stranden og lod dem bringe i Chalupperne; Batteriernes Kanoner vare imidlertid uhindrede bleven fornaglede, og Matroserne isærd med at udvarpe de svenske Fartøier af Havnen. Gevær- salverne havde vaft Alarm i Gothenborg, og Budde fandt det derfor ikke længer nødvendigt at gaae stille tilværks, hvorfor han gav Matroserne Tilladelse til

at synge deres Opsang under Varpningen, hvilket lød lystigt over hele Havnen.

Commandanten paa Ny Elfsborg var imidlertid bleven urolig over den natlige Larm og lystige Sang, der lød over til Fæstningen og udsendte en Baad for at erfare Grunden. Fartøiet stødte paa Tordenskjold, der i sin Chaluppe nærmede sig Gammel-Elfsborg.

„Hvem der?“ raabte den svenske Anfører.

„Tordenskjold!“ svarede denne, „hils Commandanten, at jeg er kommen for at lære ham at vaage!“

Bed Gammel-Elfsborg laae de to erobrede Bramme og desuden en Fregat, en Gallease, to Galleier, et Krudtskib og en Bombardeergalliot. Da Indløbet var spærret med svære, lige udenfor Havnen sænkede Drlogsskibe, var det forbunden med den største Møie og Vanskelighed, at faae disse Fartøier udvarpede. Da Gammel-Elfsborgs Batterier vare, som vi vide, allerede fornaglede, kunde en Commando Soldater fra Gothenborg ikke tilføie dem nogen Skade og var blot ørkesløs Tilskuer af deres Triumphtog. Galleien „Prinds Carl“ blev derfor lykkelig bragt ud og passerede for fulde Seil Fæstningen Ny-Elfsborg, der vel gav Ild paa den, dog uden at tilføie den nogen Skade.

„Langemarens“ og „Spydstagen’s“ Seil havde Svenskerne berøvet disse Bramme, hvorfor det var en Umulighed at faae dem ud; at stifte dem ibrand forsøgte man ogsaa flere Gange, men forgjæves, da de vare byggede brandfrie, man maatte derfor lade dem blive tilbage. Da man udvarpede de øvrige svenske Fartøier, stødte de paa Grund over de sjunkne Drlogsskibe, hvor-

for Tordenskjold blev nødt til at lade sætte Ild paa dem. Ti Minutter efter Antændelsen stode de i lys Lue og lod det forbausede Die see som ved Daglyset Ødelæggelsesværket i Havnen og en lang Strækning af Kysten med dens Huse, Batterier og store Rlynger af Mennesker. Tid efter anden fløi Skibene i Luften og kastede det brændende Tømmer og Takkelage trindt omkring i en stor Udstrækning, men med Alt det, blev dog ikke en eneste Mand beskadiget.

De rygende og brændende Skrog af Fartøjerne fløde trindt om paa Havet, da Tordenskjolds Chalupper trak sig tilbage; de holdt sig saa nær som muligt til Landets søndre Kyst, og var saaledes nogenlunde sikket for Skytset fra Ny-Elfsborg, hvis uafbrudte Kanonild synes at tilkjendegive Tordenskjold, at dets Commandant var tilgavns vaagen. Galleierne og de øvrige Fartøier gif til Ankers tæt udenfor Den Hisingen, for at Folkene kunde udhvile sig, men Tordenskjold styrede derimod sin Chaluppe for fulde Seil imod Marstrand.

De fem svenske Galleier, der havde ladet Tordenskjolds hele Tog gaae ubemærket forbi sig, søgte nu at indhente, hvad de havde forsømt, og roede lige ind paa Tordenskjolds Chaluppe, saasnart de bemærkede det, men han viste dem den Haan, at holde lige op imod dem med det danske Orlogsflag vaiende fra Chaluppen. Da han var kommen dem nær paa et halvt Kanonskuds Distance, holdt han stille for ligesom ret at betragte dem; men Galleiernes Rugler sloge ned i Vandet rundt om ham; een gif tværs igjennem i Cha-

luppen og en anden tog fire Marer bort, og nu dreiede han da af, stoppede Grundskudet med Folfenes Trøier og den næste Morgen naaede han uden videre Uheld Marstrand.

I Byen havde man hele Natten hørt en vældig Kanonade fra Gothenborgkanten samt de frygtelige Knald af Skibenes Sprængning i Luften, og var i stor Uro for, hvad der var paa færde; thi man vidste nok, at Tordenskjold om Aftenen var løbet ud med en Deel Fartøier, men ikke i hvilket Diemeed, og endnu mindre om Larmen betydede Held eller Uheld.

Det var netop en Søndag, da han ankom til Marstrand og alle Folk havde begivet sig i Kirken; Tordenskjold begav sig da ogsaa derhen og satte sig i en Kirkestol ved Siden af Admiral Jüdicher. Da Menigheden saae Helten indtræde i Kirken, opstod der en urolig og nysgjerrig Bevægelse blandt den og den gjorde Alt for at læse i hans Miner, hvad der havde hændet sig om Natten.

Jüdicher spurgte ham hvorledes det var gaaet, Tordenskjold holdt meget af at drive Spas, og satte derfor et bekymret Ansigt op og trak paa Skuldrene. Men ikke saasnart var Gudstjenesten forbi, før han bad Jüdicher at træde op med ham paa Fæstningens Bolde, hvorfra han viste ham sine tre Galleier, der med den erobrede „Prinds Carl“ var i Begreb med Opseilingen fra deres Ankerplads. De bleve forfulgte af de tidligere omtalte fem svenske Galleier, der kom dem saa nær, at Fæstningen viste dem tilbage med en sex og

tredivepundig Kugle; — disse fem Galleier vare Resten af den svenske Sømagt i Nordøen.

Budskabet om denne Seier bragte Tordenskjold selv Kongen paa hans Fødselsdag i Kjøbenhavn den 21de October, og det var tillige den sidste Seiers efterretning han bragte.

Fredsunderhandlinger imellem Danmark og Sverrig vare nemlig allerede i fuld Gang, den 30te October 1719 sluttedes der en Vaabenstilstand under engelsk Mægling og senere den 14de Juni 1720 sluttedes der en foreløbig Fred i Stockholm under engelsk og fransk Mægling og endelig i Juli til Fredensborg.

Krigen havde varet paa ellefte Aar. Mangen glimrende Vaabendaad havde fundet Sted paa begge Sider, men Norden havde svækket sig til Fordeel for sine rovbegjerlige Naboer. Før Krigen havde Danmark en og fyrretyve Linieskibe og ni Fregatter, Sverrig ogsaa en og fyrretyve Linieskibe og tre Fregatter; efter Krigen havde Danmark, uagtet sine Seiervindinger, kun femogtyve Linieskibe og ti Fregatter, Sverrig otteogtyve Linieskibe og en Fregat, paa begge Sider i den elendigste Forfatning. „De nordiske Mariner,“ siger en agtet Forfatter, „havde indbyrdes ødelagt hinanden, paa samme Tid som Rusland lagde den allerførste Grund til en Sømagt, der siden vorede i Dagetal.“

„Saalænge den dansk-norske Sømagt,“ siger Garde i sine Efterretninger om den danske og norske Sømagt, „hørte til de mægtigste i Europa og havde Herredømmet over Østersøen og de andre Havne, som grændsede til Rigerne, fordrede Danskerne Seilstrygning af et-

hvert Krigsskib, som mødte dem i disse Farvande, uden i fremmede Farvande selv at ville stryge Seil for noget fremmed Flag. Kun med Sverrig, som deelte Herredømmet over Østersøen, havde Danmark aftalt Salutbestemmelser, grundede paa Gjensidighed. De andre søfarende Folk fandt sig en Tidlang i de danske Fordringer. England, der under Dronning Elisabeth og Cromwell havde udviklet sig til en større Sømagt, var den første, som blev kjed af at efterkomme et Krav, der hidtil var hævdet med Haardnakthed, men kun kunde hævdes ved Magten; og det forbød nu sine Krigsskibe at gaae ind paa Seilstrygning eller nogen anden Hilsen, der ikke blev fuldstændig gjengjældt. Hollænderne bleve derimod ved at finde sig i den gamle Skik, indtil ogsaa de i Begyndelsen af det attende Aarhundrede kjededes ved den. Om Rusland kunde der dengang slet ikke være Tale, og med andre Magters Krigsskibe indtraf der sjelden Møder."

Vi tilføie endnu, at dengang havde man ikke den mindste Ahuelse om at Churfyrstendømmet Brandenburg skulde engang i Tidernes Løb blive en Sømagt, der kunde blive i høi Grad farlig for Norden.

Sverrig var efter sine tyveaarige Anstrengelser under den meest krigslystne af sine Konger i Kampen mod næsten det halve Europa udmattet og svækket paa Belfærd og Menneskeantal i langt høiere Grad end Danmark, thi den unge Hjeltes Baabengjæringer og Kampe skal have kostet Sverrig en heel Million Mennesker og det i deres kraftigste Alder fra Drengen paa 16 Aar til Oldingen. Baade til Preussen og Rusland

havde det maattet afstaae flere Landskaber, og „Bremen“ og „Verden“ havde Hannover i Besiddelse.

Danmark vilde gjerne beholde Marstrand og Vester-gothland, men det lyffedes det ikke. Det maatte tilbagegive baade Pommern, Rygen og hvad det havde indtaget af Bohuslehn, det bød Frankrig og England, hvilken sidste Magt aldrig har seet paa vort Bedste. Otte Millioner havde Danmark faaet af Hannover for „Bremen“ og „Verden“, nu fik det sex i Krigsomkostninger af Sverrig, der ogsaa maatte opgive den Toldfrihed i Sundet, som det havde tiltvunget sig ved Brømsbrofreden. Det var rigtignok en vigtig Betingelse, thi af denne Toldfrihed havde enhver, som gif under svensk Flag, benyttet sig, og den tidligere indbringende Sundtold var sunken ned til næsten Intet. Sverrig forpligtede sig ogsaa til aldrig at understøtte den holsteenske Hertug, hvis han fremtidig gjorde Fordring paa den gjenvundne Deel af Danmarks Rige; Frankrig og England garanterede paa samme Tid Danmark Besiddelsen af hele Sønderjylland, vi vide desværre af Erfaringen, hvor lidet denne Garanti havde at betyde i Fremtiden.

Under Waabenstilstanden havde Lørdenskjold foretaget en Reise til Norge for at ordne nogle Pengesager for Kongen. Da han vendte tilbage til Kjøbenhavn tog han Veien over Sverrig, og da han ankom til Gothenborg, i hvis Nærhed hans største Heltegjerninger havde fundet Sted, forlode næsten størstedelen af Byens Judvaanere den, for engang nærved og uden Fare at betragte den Mand, der havde gjort

Sverrig saa megen Skade og var dets Skræk, og om hvem Almuen sang flere Viser. Da Folkemassen trængtes paa en Bro, hvorfra man bedst kunde see hans Ankomst, gik den istykker; mange Menneſker styrtede i Vandet og nogle druknede. Det var Tordenskjolds sidste Besøg paa svensk Grund, det kostede flere Svenskere Livet.

Nu var da hans daadrige Liv til Ende, og fra en utrættelig Virksomhed gik han over til en fuldkommen Orkesløshed.

Tordenskjolds Bolig laa ved Christianhavns Canal og var rummelig nok til at kunne modtage alle dem, der besøgte ham eller daglig omgikkes ham. Han fordrev Tiden paa flere Maader; snart gjorde han et Gjæstebud, ved hvilket aldrig Kongens og Fædrelandets Skaaler blev drukne uden at de vare ledsagede af Tordenen af nogle Kanoner, der vare plantede udenfor hans Bolig, eller og red han til Rings paa den kongelige Skydebane eller foretog han sig en eller anden Tidssfordriv. Men denne lade og eensformige Leve- maade stemmede ikke overeens med hans Charakter, med hans Tumlen omkring paa det oprørte Hav, i Begreb med at udføre det ene Eventyr efter det andet, det ene mere forvovent og dristigt end det andet, til Kongens og Landets Hæder og Bedste.

Han levede heller ikke i Kjøbenhavn under synderlig behagelige Forhold. Hans store Belynder, General-Admiral Gyldenløve var død den 8de December 1719

og en anden Stormand, en af hans saa oprigtige Venner, Seierherren ved Rygen, Admiral Christian Thomsen Sehested blev fjernet fra Admiralitetet, hvor han havde Sæde. Han var falden i Unaade, fordi han ikke bukkede sig nok for Souverainiteten. Han fjernedes først fra sin Post som Chef for Cadetterne, fordi han, hed det, „var et raffineret, ondskabsfuldt og intrigant Menneske, der ovenikjøbet bibragte Ungdommen flette Grundfætninger,“ da han hører til, „den gamle danske Adels og har dens Suurdeig i sit Hjerte, om han end kan forstille sig som de andre.“ — Men hans Fortjenester vare imidlertid saa store, at man dog ikke kunde reent mishandle ham og derfor blev han da gjort til Geheimeraad og forviist til Oldenburg som Overlanddrost. Saaledes som Sehested skildres ovenfor, har han dog nok ikke været, thi Frederik Lütken, der havde deeltaget med ham i Kampen i Nydyb og hvis sanddrue Charakter man ikke kan rokke, kaldte ham „en Mand af megen Forstand og med et Hjerte som en Løve“, og Ludvig Holberg yttre om ham, at han var langt fra Storagtighed og udmærkede sig kun ved Fortjenester, Indfigter og Levemaade; at hans Huus var saa besøgt af Videnskabsmænd, at man kunde antage det for et Akademi eller Gymnasium, ligesom han ved Middags- og Aftensbordet førte lærde Samtaler, saa det Nyttige blev kryddret ved det Behagelige. Han var bleven affediget, som ovenfor er sagt, fordi han havde „den gamle danske Suurdeig i sit Hjerte!“

Nok sagt, Tordenskjold mærkede nu snart, at han var tilovers i Admiralitetet og at man søgte at bi-

bringe Kong Frederik den Fjerde den Mening om ham, at i Fredstider var han aldeles tilovers og ikke brugelig til Noget. Hans to Misundere og Uvenner, Gabel og Rostgaard, havde nu bestandigt Magten i Admiralitetet og gjorde naturligviis Alt, for at nedfætte ham i Kongens Dine som uduelig udenfor Søen.

Tordenskjold indsaae alt dette og derfor længtes han efter Adspredelser. Allerede under Baabenstilstand havde han anmodet Kongen om Orlov til at reise, men forgjæves, men nu, da Freden i Juli 1720 var sluttet, kunde Kongen ikke angive nogen antagelig Grund til at nægte ham en saadan Tilladelse, skjøndt han gjorde det ugjerne, ligesom han kunde fornemme den Skjæbne, der vilde blive ham til Deel.

Tordenskjold havde lagt en Plan til sin Reise. Først vilde han besøge de fornemste Stæder i Tydskland, især Dresden, hvor han ventede at finde den Mand, hvem han skyldte sin Lykkes Oprindelse, nemlig Baron Løvendal, for hvem han nærede den taknemmeligste Følelse. Derefter vilde han drage til England, formodentlig det egentlige Maal for hans Reise, thi deels vilde han, Sømanden, finde Meget i dette Land, som maatte interessere en Mand af hans Stand; deels antager man, at han ifølge den engelske Ministers Beskrivelse af en engelsk Dame, der skulde være hans fjæffe Gjeringers store Beundrer, følte en stor Begjærlighed efter at gjøre hendes Bekjendtskab.

Først besøgte Tordenskjold sin Broder, Schoutbynacht Wessel paa Ravnholt i Sjælland og tog derpaa over Fyen til Den Als, hvor han besøgte Her-

tugen af Augustenborg, med hvem han under Krigen var bleven nøie bekjendt, og hos ham forblev han i nogle Dage og deeltog i Jagten.

Paa Slottet Augustenborg, fortæller Sagnet, drømte Tordenskjold, at han kæmpede med en giftig Slange, der tilsidst snoede sig om ham og stak ham under den høire Arm, saa han foer op af Sønnen med et Angstskrig. Tordenskjold maa efter Sagnet have været overtroisk, thi han skal have været af den Mening, at denne Drøm betydede, at der vilde møde ham et eller andet ulykkeligt Tilfælde paa hans Reise; og Hertugen skal derfor have raadet ham i den Anledning at oprette sin Reise, men da hans Hest, den næste Dag han var paa Jagt, styrtede under ham og blev liggende død paa Stedet, medens han aldeles ikke tilspøiedes nogen Skade ved Faldet af den, formeente han, at Drømmen var nu opfyldt og begav sig videre paa sin Reise, munter og vel stemt som sædvanlig. Som sagt, det er vistnok et Sagn, thi om Hesten heller ikke var styrtet, vilde en Helt som Tordenskjold vist ikke have ladet sig holde tilbage fra sin besluttede Reise for en Drøms Skyld.

Omtrent paa samme Tid var en ung dansk Mand ved Navn Lehn, fra hvem de nuværende adelige Slægter, der bære Tilnavnet Lehn, nedstamme, kommen til Hamborg. Han havde studeret ved Kjøbenhavns Universitet og agtede at gjøre en Reise igjennem hele Europa.

Denne unge Mand gav, meget imod sin Villie, Anledning til den sørgelige Skjæbne, der rammede Hel-

ten, og fortælles der, at hans bløde og elskværdige Sind skal have følt sig saa nedtrykt heraf, at der ifølge Sagnet, skal, paa den ham tilhørende Herregaard Berriksgaard ved Sarkjøbing paa Lolland, findes et Taarnkammer, i hvilket han i sine sidste Leveaar ofte skal have indesluttet sig og overgivet sig i Cenrum til sine melancholske Tanker.

Denne Lehn fik under sit Ophold i Hamborg at vide, at en vis svensk Oberst Stahl fremviste en vidunderlig Slange med syv Hoveder, og da han havde tilfredsstillet sin Nysgjerrighed ved at beskue den, lofede ovennævnte Oberst Stahl ham til Spillebordet.

Denne syvhovedede Slange var ifkun et snildt udført Bedrageri, da Eieren skulde have overtrukket syv Bæselhoveder med Slangehuder, og brugte denne vidunderlige Slange vistnok som en Loffemad, til at forføre uerfarne, unge Mennesker til at spille Hazard, under hvilket Spil der sandsynligt blev spillet falsk.

Ved denne Leilighed skal Lehn have tabt en betydelig Sum Penge til Stahl, og dette Bedrageri mod en fremmed Reifende af god Familie, har vel rygtedes vidt og bredt.

Tordenskjold skal have boet i hans Faders, en rig Kjøbmand Abraham Lehns Huus paa Christianshavn. Paa Grund af dette sit Bekjendtskab til den unge Mand skal han være bleven opbragt paa sin Landsmands Begne, og da vi kjende hans aabne Charakter, indseer man let, at han hadede saadan trædsf Aldfærd og derfor, naar Leilighed gaves, vilde tilkjendegive sin Harm over saadanne Kjeltringestreger.

Han ankom nogle Dage efter til Hannover og kom tilfældigviis den første Dag i et talrigt Selskab hos en General Belau, hvor ogsaa Oberst Stahl var i Besøg; thi han var i Slægtsskab med de største tyske og svenske Familier og havde paa Grund af sit Adelskab Afgang til alle Selskaber.

Der blev talt om nogle falske Spillere, der paa den Tid vare blevne arresterede for Bedrageri.

Tordenskjold roste meget denne Foranstaltning, og tilføiede, at man maatte ønske, at alle falske Spillere bleve afstraffede paa en lignende Maade. Havde Tordenskjold sagt disse Ord uden noget Eftertryk og med en ligegyldig Mine, var det muligt, at Jngen havde lagt nogen videre Betydning i dem; men Tordenskjold skal have udtalt dem høit og heftigt; hans Bane skal have rynket sig, og hans Overlæbe dirret stærkt, en Bane hos ham, naar han var vred.

Da Oberst Stahl, skjøndt Selskabet var bleven opmærksom paa Tordenskjolds Uttring, hørte med en uroffelig rolig Mine paa den, henvendte Tordenskjold, der vel havde foresat sig at straffe Stahl for hans Bedrageri, sig umiddelbart til ham med det Spørgsmaal:

„Har J aldrig hørt tale om en Slange med syv kronede Hoveder som visse Personer i Hamborg have brugt til at lokke kuriose Liebhabere til Spillebordet.“

Derpaa vendte han sig om til de Omstaaende og fortalte, at Een af hans Bekjendte i disse Dage var bleven skjændigt optrukket af disse Filourer, og at det

var at undre sig over, at Magistraten i Hamborg ikke forlænge siden havde jaget dem paa Borten med Stofkeprygl.

Nu kunde Oberst Stahl ikke godt tie mere, men sagde:

„Historien om Slangen er mig velbekjendt, eftersom jeg selv er dens Eier, men af Filoureri veed jeg Intet, hvorfor jeg maa lade Admiralen explicere sig nøiere.“

Tordenskjold svarede derpaa, at han kunde tage Ordene i hvad Betydning han vilde, og da Stahl sagde, „at det var en Skurk, der talte saadanne Ord,“ løstede Tordenskjold sin Stok imod ham. Stahl traf sig baglænds ud af Døren, Tordenskjold forfulgte ham ned i Gaarden, hvor Stahl yttrede, at han havde talt som en gemeen Matros.

Istedetfor at svare ham slog Tordenskjold hans Kaarde, han havde uddraget for at forsvare sig, ud af hans Haand, pryglede ham dygtigt med sin Stok, brød Kaarden istykker og kastede den over et Blankeværk ud paa Gaden.

Stahl var ganske besudlet af Blod og Skarn, og da han forgjæves havde henvendt sig til flere Portechaisebærere, der ikke vilde tage imod ham i den Tilstand, maatte han gaae tilfods hjem.

Saasnart Tordenskjold var opstaaet den næste Morgen tidlig indfandt der sig to Personer hos ham, begge Stahls Venner, der fordrede Satisfaction for den Tort, der var vederfaret Obersten, og bad Admiralen bestemme Tid og Sted til Duellen.

Efter Grens Love har den Fornærmede Ret til at opføre Dpreisning ved Brug af Vaaben, hvilket imidlertid Fornærmeren har Ret til at afflaae, naar Modstanderen er en æreløs Person. Da Tordenskjold havde denne Mening om Stahl, svarede han naturligviis med Hensyn dertil:

„Jeg kjender ikke Oberst Stahl, langt mindre veed jeg, om han er Oberst eller Major; jeg agter idag at reise til Berlin, hvor det staaer Enhver frit for at søge mig; ellers kan Herr Stahl søge sin Dpreisning, hvor han er falden.“

Da der kom en indstændig Indbydelse fra Kammerpræsident Baron Görz, hvilken Tordenskjold af Høflighed ikke vilde afflaae, opfattede han imidlertid sin foresatte Reise og spiste til Middag hos Kammerpræsidenten.

Der var et talrigt Selskab hos denne og over Bordet begyndte man at tale om Gaarsdagens Begivenhed. Tordenskjold fortalte da, at Stahl havde ladet ham udfordre, men at han ikke ansaae sig forpligtet til at give ham Satisfaction.

Flere af Selskabet vare imidlertid af en anden Mening og blandt dem var der en Oberst Münnichhausen. Han forestillede Tordenskjold, at det var uædelt at behandle en Officeer saaledes, som han havde behandlet Oberst Stahl, og derefter nægte ham den eneste Dpreisning, hvorved han kunde reparere sin Ære. — Af samme Mening var den største Deel af Selskabet og dette bestemte Tordenskjold til ikke længer at vægre sig ved, hvad man forlangte af ham, og da han som

den Udfordrede havde Ret til at vælge Vaaben, fordrede han Pistoler.

Maaskee kjendte denne Oberst Münnichhausen Tordenskjolds Færdighed med Pistoler, thi han yttrede, at her var ikke Talen om en Sag paa Liv og Død, men kun om en Proforma-Fægtning at gjøre, hvori Parterne blot skulde verle nogle Udfald og Parader, for at Oberst Stahl ikke skulde ansees som vanæret; og til dette Brug syntes han, at Raarden var hensigtsmæssigere. Ogsaa til dette Forslag var Tordenskjold villig og opgav i en uheldig Time Udfald paa Brugen af sit Yndlingsvaaben, som naar det var blevet brugt af Tordenskjold, useilbarlig vilde have kostet Stahl Livet, saa udmærket Skytte som han var. Nu bestemtes da Tiden til Duellen til næste Dag; Stahl beholdt den nødvendige Underretning og Münnichhausen tilbød sig selv som Tordenskjolds Secundant.

Man har ingen Oplysning om, hvad der bevægede Münnichhausen til saaledes at tage sig af Stahls Sag. Enten stod han i nøiere Forbindelse med Stahl, end han vilde være bekjendt, eller ogsaa maaskee var det hans Ønske, at den borgerlig fødte, massive Sømand skulde straffes alvorligt for hans imod al adelig Udfærd og Anstand stødende Opførsel. Noget sagt, denne Münnichhausen spiller en i flere Henseender saa tydelig Rolle ved denne Duel, saa man kan ret godt forudsætte, at han var i Ledtog med falske Spiller.

Desværre lod Tordenskjold sig aldeles lede af denne Mand, frygtløs og trofskyldig som han var, og hen-

gav sig, som vi ville see af det Følgende, næsten værge-
løs i sin Fjendes Haand.

Den 12te November 1720, Klokken 5 om Morgenens,
indfandt Münnichhausen sig efter Aftale hos Torden-
skjold og spurgte hans Kammertjener Kold, om hans
Herre var staaet op. Tordenskjold, der endnu laa i
Sengen, hørte det og bad ham vente et Dieblif. Da
han var staaet op, læste han med Andagt sin Morgen-
bøn, som var hans Sædvane, og traadte derpaa ud til
Münnichhausen. Han spurgte denne, om han syntes,
at de skulde tage derhen, som Talen var om den fore-
gaaende Aften.

Obersten svarede, at det ikke godt kunde være andet,
eftersom det var en Aftale, men han troede ikke, at
Stahl mødte, da han havde hørt, at han om Natten
havde forladt Byen og var reist til Hamborg.

Da Tordenskjold nu gif ind i det andet Bærelse,
for at klæde sig paa, yttrede Kammertjeneren til Oberst
Münnichhausen, „at hans Herre ikke havde Patience i
at forsvare sig med Kaarden,“ men Obersten svarede
som før, at Stahl mødte ikke, fordi han allerede var
paa Veien til Hamborg. Da Tordenskjold derpaa steg
i en Postvogn med sin Kammertjener, forsøgte denne
at bevæge ham til at tage sine Reisepistoler med, men
det vilde Tordenskjold ikke, og den tvetydige Münnich-
hausen tilføiede atter: „Det gjøres slet ikke fornødent;
thi det kommer ikke til nogen Duel.“

Tordenskjold og Kold satte sig nu i Vognen, og
Münnichhausen besteg en Hest og red forud; de toge
over Grændsen af Hannover ind i det Hildesheimske;

formodentlig for ikke at fornærme den engelske Kong Georg, til hvis Stater Tordenskjold jo agtede sig. Neppe kommen over Grændsen, kom Münnichhausen ridende tilbage mod Bognen og raabte, at Stahl allerede var paa Pladsen.

„Da var det saamænd ilde,“ skal Tordenskjold have sagt, „at jeg ikke tog mine Pistoler med, thi saa skulde han have faaet sin Befomst.“

Paa denne Uttring svarede Münnichhausen, hvis Charakter synes mere og mere at blotte sig:

„Nah, Hr. Admiralen kan jo blot give ham en lille Smøre med Kaarden, saa er den Sag forbi, og Stahl er desuden en corpulent Mand, som ikke er meget adret af sig, saa det har vel ingen Fare.“

Tordenskjold steg nu ud af Bognen, talte et Par Ord affides med Münnichhausen og befalede derpaa Kold at levere hans Secundant sin Kaarde. Kammer-tjeneren var af en anden Mening og sagde derfor til sin Herre: „Det er nok bedst, at Admiralen tager min Kaarde, thi Eders egen er lille, den duer ikke til at duellere med.“

„Nei, vist ikke,“ svarede Münnichhausen, „den er ham altfor svær,“ og førte nu Tordenskjold ud paa en lille grøn Plet, hvor Duellen skulde finde Sted. Tordenskjold og Stahl hilste paa hinanden og traf deres Kaarder, den Første sin spinkle Galanterikaarde, den Anden en lang svensk Stikkaarde. Da efter Duellovene Vaabnene bør være lige, seer man tydeligt deraf, at Tordenskjolds Secundant var en Forræder imod ham og førte ham i Ulykke.

Kold, som naturligviis bemærkede dette, vilde ikke forlade sin Herre, og blev staaende, men Tordenskjold bød ham gaae til Siden og ikke gjøre ham nogen Skam. Münnichhausen og den anden Secundant maatte nu med Magt trække ham tilbage og holde fast paa ham, for at Pladsen kunde blive fri for de Duellerende.

Nu traf Tordenskjold og Stahl deres ulige Vaaben, og hvad Udfald Duellen vilde faae, var ved den Veilighed tydelig at see. Tordenskjold var vel en med stærke Múskler begavet Mand, men i Fægtekunsten var han ikke som i Skydekunsten en Mester, og hans Holdning var derfor udenfor alle Fægtekunstens Regler. Hans Blod begyndte ogsaa at rulle stærkere i hans Arer, den bekjendte Rynke i Panden og Trækken med Overlæben viste, at det var hans Forsæt, at afgjøre Kampen ved et af de hurtige Udfald, der ere saa farlige for den uøvede Fægter; hans lille og bøielige Vaaben var ikke skikket til at bære en eneste Parade. Derimod saae man Stahl staae stiv og kold, i en fuldkommen dækket Stilling bag sin lange svenske Stikkaarde; hans Die fulgte skarpt og roligt Modstanderens mindste Bevægelse, for enten at forsvare sig eller angribe. Det første Udfald parerede Tordenskjold lykkeligt af, men i at besvare Angrebet var han for hidsig og blottede sig; Stahl riposterede med et Dvartstød, der gik ind under Tordenskjolds høire Arm, hvorpaa han traf Kaarden tilbage i en Ters. Tordenskjold blev endnu nogle Minutter staaende i en opreist Stilling og kaldte paa sin Kammertjener, som Secundanterne imidlertid ikke vilde slippe løs, førend Stahl havde bestegit sin Hest og var

galopperet afsted. Nu løb Kold hen til sin Herre, der faldt om i hans Arme, og søgte med et Tørklæde at standse hans rindende Blod. Men Tordenskjold var for godt truffet af Middingens Kaarde, han aandede neppe tre eller fire Minutter, hans sidste Ord vare:

„Gud! vær for Jesu blodige Bunders Skyld min arme Sjæl naadig!“

Kold befandt sig nu ene med den Døde og fik endelig saa megen Hjælp, at han kunde lægge sin elskede Herres Lig paa en Bogn, for at vende tilbage med det til Hannover, men ved en Bom, som dannede Grændsefjeldet mellem det Hannoverste og Hildesheimste, vilde man ikke lade ham passere videre. Liget blev da indsat hos Bærten der, blev derpaa balsameret og 2 Aar efter ført til Kjøbenhavn, hvor det blev nedsat i en Hvælving under Holmens Kirke.

Her hvilede det, indtil Kong Frederik den Sjette næsten hundrede Aar efter (1819) lod det nedlægge i en Marmorfiste, som staaer op til Væggen af Kapellet og er forfærdiget af Altertavlen fra den afbrændte Frue Kirke. Paa Kisten staae kun de tre, meget sigende Ord:

„Dynekilen, Marstrand, Ny-Elfsborg“

og ovenfor samme i en Marmormedaille den nordiske Helts Brystbillede.

Tordenskjold var kun ni og tyve Aar gammel, da han faldt saa at sige for en Snigmorders Haand. Tidenden om hans Død hørtes ikke alene med stor Bedrøvelse af Kongen og alle dem, der havde kjendt og elsket den gjæve og oprigtige Helt, men tillige af hele

Folket, der havde sunget Viser om hans Heltebedrifter og „Poliskhed“. For hans Eftermæle kunde Intet være heldigere, end at han endte sin Løbebane paa et Tidspunkt, hvor der ikke var noget mere at gjøre for ham, og hvor hans Billede derfor gik i sin fulde Glans over til Efterverdenen.

Vi ville endnu tilføie nogle Ord til en Charakteristik af Helten, skjøndt vi allerede tidligere have omtalt hans Personlighed. Han var undersætsig, bredskuldret og sværlemmet, havde en stor, kroget Næse, fyldige Læber og en kløftet Hage. Hans blaae Øine laae noget dybt, han havde en saa stærk Stemme, at han som Radet kunde overstemme hele Holmens Menighed, og med sjeldne Legems kræfter forenede han en ualmindelig Smidighed og hurtige Bevægelser. Vi have allerede omtalt hans Færdighed i at skyde, saa han med en Pistol kunde affkyde Proppen af en Flaske, pudse et brændende Lys uden at slukke det og træffe Gæset paa et Kort. Han var ærlig og ligesaa trofskyldig som et Barn, brusede hurtigt op, men var snart god igjen, som hans Adfærd mod Vosbein udviser; han havde et følende Hjerte for den Fattige, var en kjærlig Søn og Broder og i høieste Grad taknemmelig mod sine Velgjørere. Han hadede Bedrageri, foragtede den Feige og var den Tappres Ven. I Dmgang var han munter og djærv og sagde reent ud, hvad han meente, og skjulte ingen Falskhed i Hjertefrogen. Han skal have været en Elsker af Qvindeskjønnet og just ikke ført et kydsk Liv, men til Gud nærede han en barnlig Tillid.

Det er Mænd, som Tordenskjold, som hans For-
 gjænger Christian den Fjerde og Niels Juel, der til
 alle Tider, ved deres Heltegjerninger og Fortjenester af
 Fædrelandet, ville tjene til Mønstre for deres Efter-
 følgere paa „Danskens Vej til Ro og Magt“.

Hans Levnetsbeskrivelse ville vi ende med Digte-
 rens Ord:

„Ven med Fjende bandt hans Krauds!
 Trende Riger saae hans Glands!“

